



Till
Kommunstyrelsen

Uppföljning av budget 2011 – Tertiärrapport I per den 30 april med helårsprognos

Miljöhuvudstadsåret 2010 – slutrapport, dnr 024-628/2009

Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm stad 2010.

Plan för avveckling och uppsägning av Fristads sjukhem, dnr 327-965/2011

Omstrukturering av Hornstulls vård- och omsorgsboende, dnr 327-809/2011

Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010, dnr 327-874/2011

Äldreombudsmannens årsrapport 2010, dnr 327-873/2011

Skrivelse om utredning av hur privatisering av assistansverksamheten i Skarpnäck kunde vara möjlig utan politiska beslut och utan ersättning för marknadsvärde till staden, dnr 329-860/2011

Tillväxt Stockholm – Lägesrapport, våren 2006, angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument, dnr 305-2612/2006

Tillväxt Stockholm etapp I – Lägesrapport angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument, dnr 305-131/2009

Ansökan om bidrag från Fotbollsalliansen, dnr 328-1769/2008

Ren och snygg stad, dnr 304-4401/2007

Rapport om samverkan mellan stadsbyggnadsnämnden och tidigare renhållningsnämnden angående lokalavsättning för källsortering vid ny- och ombyggnad, dnr 303-110/2004



Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar följande:

1. Tertialrapport 1 för år 2011 för Stockholms stad godkänns.
2. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 48,7 miljoner kronor. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i 2011 års budget enligt bilaga 1.
3. Nämnderna medges budgetjustering för ökade investeringsutgifter med 18,7 miljoner kronor. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* i 2011 års budget enligt bilaga 1.
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 5,5 miljoner kronor. Finansiering sker genom att omdisponera för ändamålet avsatta medel under kommunfullmäktige m.m. i 2011 års budget enligt bilaga 1.
5. Nämnderna medges projektmedel för att motverka hemlöshet om 5,2 miljoner kronor. Finansiering sker genom att ta i anspråk i tidigare bokslut avsatta medel enligt bilaga 1.
6. Nämnderna medges stimulansbidrag med 64,8 miljoner kronor för inkomna ansökningar för utbyggnad av förskolelokaler, under förutsättning att kraven enligt fastställda anvisningar för stimulansbidrag uppfylls. Beslut om beviljade stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler gäller tidsbegränsat till och med 2012.
7. Nämndernas budgetar justeras för ökade kostnader och intäkter med 226,7 miljoner kronor för redovisade omslutningsförändringar enligt bilaga 1 och 2.
8. Nämndernas investeringsbudgetar justeras för ökade utgifter och inkomster med 17,1 miljoner kronor för redovisade omslutningsförändringar enligt bilaga 1 och 2.
9. Förändring av resultatenheter godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

10. Förändring av målvärden för indikatorer i kommunfullmäktiges budget för 2011 fastställs enligt bilaga 3.
11. Nämnderna uppmanas och stadens bolag anmodas, genom Stockholms Stadshus AB, att justera och komplettera sina indikatorer och målvärden enligt vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och bilagorna 3 och 4.
12. En styrgrupp tillsätts för planering av genomförandet av stadens högtidlig-hållande av jubileet kommunfullmäktige 150 år. Styrgruppen leds av kommunfullmäktiges ordförande. I styrgruppen bör varje parti vara representerat. Kulturnämnden uppmanas att utse stadsarkivarien till projektledare.
13. En särskild statistikenhet ska finnas under kommunstyrelsen vars uppgifter ska fullgöras av stadsledningskontoret.
14. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att i samråd med berörda nämnder och bolag, ta fram en sammanhållande vision för förnyelsen av city.
15. Stadsdirektören ges i uppdrag att genomföra upphandling av organisationskonsulter för organisationsutveckling och finansiella tjänster för stadsledningskontoret, dnr 125-684/2011, med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
16. Slutrapport från miljöhuvudstadsåret 2010, dnr 024-628/2009, godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 6.
17. Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm stad 2010, godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 7.
18. Spånga-Tensta stadsdelsnämnds ansökan om avveckling och uppsägning av Fristads sjukhem, dnr 327-965/2011, anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

19. Omstrukturering av Hornstulls vård- och omsorgsboende, dnr 327-809/2011, godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
20. Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010, dnr 327-874/2011, godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 8.
21. Äldreombudsmannens årsrapport 2010, dnr 327-873/2011, godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 9.
22. Skrivelse av Ann- Margarethe Livh (V) om utredning av hur privatisering av assistansverksamheten i Skarpnäck kunde vara möjlig utan politiska beslut och utan ersättning för marknadsvärde till staden, dnr 329-860/2011, anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
23. Tillväxt Stockholm – Lägesrapport, våren 2006, angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument, dnr 305-2612/2006, godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 10.
24. Tillväxt Stockholm etapp 1 – Lägesrapport angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument, dnr 305-131/2009, godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 11.
25. Ansökan om bidrag från Fotbollsalliansen, dnr 328-1769/2008, avslås med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
26. Skrivelse från Södermalms stadsdelsnämnd om möjligheten att koppla ett året runt krav på städning framför sin restaurang/ bar med något av de tillstånd man ansöker/ behöver för att driva restaurang/ bar i Stockholm anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
27. Rapport om samverkan mellan stadsbyggnadsnämnden och tidigare renhållningsnämnden och angående lokalavsättning för källsortering vid ny- och ombyggnad, dnr 303-110/2004, godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 12.



Staffan Ingvarsson
Tillförordnad stadsdirektör

Gunnar Björkman
Biträdande stadsdirektör

Carina Lundberg Uudelepp
Biträdande stadsdirektör

Bilagor

1. Av nämnderna begärda och av stadsledningskontoret avstyrkta/tillstyrkta budgetjusteringar samt av nämnderna redovisade omslutningsförändringar
2. Resultatprognos och prognos på investeringsplan
3. Förändring av målvärden för kommunfullmäktiges indikatorer
4. Sammanfattning av årsmål där nämnderna uppmanas och stadens bolag, genom Stockholms Stadshus AB, uppmärksammas på behov av justering.
5. Nyckeltal
6. Miljöhuvudstadsåret 2010 – slutrapport
7. Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm stad 2010
8. Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010
9. Äldreombudsmannens årsrapport 2010
10. Tillväxt Stockholm – Lägesrapport, våren 2006, angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument
11. Tillväxt Stockholm etapp 1 – Lägesrapport angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument
12. Rapport om samverkan mellan stadsbyggnadsnämnden och tidigare renhållningsnämnden och angående lokalavsättning för källsortering vid ny- och ombyggnad

Sammanfattning

Stadsledningskontoret bedömer att staden under 2011 kommer att uppnå kommunfullmäktiges tre inriktningsmål "Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök", "Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras" samt "Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva". Stadsledningskontoret konstaterar även att bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB bedömer att kommunfullmäktiges inriktningsmål kommer att uppnås under 2011.

Det ekonomiska resultatet är det mått som tydligast sammanfattar stadens ekonomiska ställning. Helårsprognosen för 2011 års resultat visar efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar ett överskott på 1 202,8 miljoner kronor. Staden erhåller en icke budgeterad utdelning från AB Fortum Värme Holding om 200,0 miljoner kronor.

Bolagen arbetar nu för tredje året i rad med att genomföra stadens program Stimulans för Stockholm. Investeringarna prognostiseras för 2011 till närmare 2,3 miljarder kronor. Det innebär att Stimulans för Stockholm i stort kommer att genomföras enligt budget och omfatta sammanlagt närmare 3,4 miljarder kronor. Av insatserna svarar nyproduktion, energieffektivisering och upprustning för cirka 30 procent vardera och trygghetsskapande åtgärder för cirka 10 procent. För bolagen innebär Stimulans för Stockholm att nyproduktion och ombyggnad kan genomföras med mycket långtgående miljöambitioner och några av de områdena som omfattas har även pekats ut som miljöprofilområden.

Nämnderna har generellt en god budgethållning och redovisar efter resultatöverföring ett prognostiserat överskott jämfört med budget om 112,7 miljoner kronor. Före resultatdispositioner prognostiseras en negativ budgetavvikelse om 14,2 miljoner kronor. Överskott i resultatfonderna ska användas till kostnader av engångskaraktär och ej till löpande drift. Stadsledningskontoret ser en risk i att nämnderna ökar sina driftskostnader mer än budget 2011 genom disposition av resultatfondernas överskott och kommer att följa denna utveckling noga. De nämnder som prognostiserar underskott 2011 ska vidta åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans. Att nämnderna visar balans under 2011 är en förutsättning för att staden ska kunna ha en ekonomi i balans även under 2012.

Ärendet

Tertialrapporterna med helårsprognos utgör en del av den löpande uppföljning som kommunstyrelsen har ansvar för. Uppföljningen bygger i huvudsak på att prognostiserade avvikelser mot budget och mot verksamhetens mål redovisas och kommenteras. Syftet är att samlad information om ekonomi och verksamhet ska ge stadens ledning en helhetsbild av budgethållning, effektivitet och kvalitet i relation till beslutade mål. Underlagen utgör en viktig del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Enligt stadsledningskontorets anvisningar för uppföljning av budget 2011 ska stadens nämnder liksom tidigare år upprätta tertialrapport 1 med fokus på avvikelserapportering samt eventuella åtgärder för att ha en ekonomi i balans samt att uppnå kommunfullmäktiges mål. Stadsledningskontoret har analyserat samtliga nämnders rapporter.

Kommunfullmäktige har fastställt tre inriktningsmål samt 13 underliggande mål för verksamhetsområden. I tertialrapporten fokuseras på avvikelser från målen. Under respektive inriktningsmål ges en sammanfattad bedömning av nämndernas prognostiserade måluppfyllelse för helår 2011.

Ärendets beredning

Ärendet utgör stadens tertialrapport 1 per 30 april 2011. Ärendet har beretts av stadsledningskontoret. Samtliga nämnders tertialrapporter per den 30 april med helårsprognos har analyserats i förhållande till budget 2011.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Stadsledningskontoret bedömer att inriktningsmålet kommer att uppnås under året. Bedömningen baseras på att samtliga underliggande verksamhetsmål prognostiseras att uppnås. Stadsledningskontorets bedömning förstärks ytterligare av att även bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Enligt Vision Stockholm 2030 beräknas Stockholms stad ha en miljon invånare 2030. Stockholm fortsätter att växa i snabb takt och befolkningen uppgick per den sista mars 2011 till 851 155 invånare.

Företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i norra Europa

Stockholm-Mälardalsregionen ska utvecklas till en ledande kunskapsregion med stark innovationskraft och ledande forskning. Staden tar ansvar för att leda och driva på en förstärkt regional integration. I stadsutvecklingsområdet Hagastaden skapas ett världsledande life science-område i Stockholm och Solna. Staden ska också engagera sig i Science for life laboratory samt underlätta för småföretagare att vara med i stadens olika upphandlingar. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011.

Svenskt Näringsliv rankar årligen företagsklimatet i landets samtliga 290 kommuner. Stockholms stad har stadigt klättrat i denna lista från plats 132 år 2006 till plats 31 i årets mätning. Det är en förbättring sedan förra året med 12 platser. Staden mäter tre indikatorer som ingår som delar i ett antal parametrar i Svenskt Näringslivs ranking. De valda indikatorerna speglar emellertid inte den goda utvecklingen i ranking som beskrivs ovan. Indikatorerna visar att uppfattningen om informationen från kommunen har försämrats något medan servicen till företag och det sammanfattandet omdömet om kommunen ligger kvar på samma nivå som i den förra mätningen.

Stockholm Business Region Development medverkade under mars månad på fastighets- och investerarmässan MIPIM i Cannes tillsammans med 23 partners i bygg- och fastighetsbranschen och 25 kommuner. Under mässan genomfördes ett frukostseminarium under rubriken "Med upplevelser som tillväxtmotor" - ett seminarium om fastighetsmarknad, ekonomi och upplevelser. Seminariet avslutades med en paneldiskussion om "Stockholm – investera i fastigheter med innehåll". Frukostmötet lockade cirka 200 deltagare.



Under första tertialet har arbetet fortsatt med att besöka potentiella investerare och investeringsrådgivare bland annat kopplat till kampanjer i Europa.

Stockholm Visitors Board har under första tertialet deltagit i ett flertal resemässor, däribland ITB i Berlin som är världens största resemässa med över 180 000 besökare, varav 110 000 fackbesökare. I syfte att öka kännedomen om Stockholm som mötesstad har Stockholm Convention Bureau ökat antalet så kallade educational trips till Stockholm och haft representanter för ett 40-tal organisationer, organisationer och företag på besök i Stockholm.

Arbetet med att utveckla service- och lotsfunktionen för företagare och utländska investerare har fortsatt genom framtagandet av en e-lots tjänst på webben har påbörjats.

Kulturnämnden arrangerade i januari, tillsammans med Stockholm Business Region Development och Stockholm Film Commission, ett kunskapsutbyte mellan företrädare från Edinburgh och Glasgow samt lokala företrädare från Stockholm.

En nöjd-kund-undersökning riktad mot begravningsbyråbranschen gav kyrkogårdsnämnden ett gott betyg.

Stadsdelsnämnderna försätter att i näringslivsråd och i företagsföreningar arbeta för att skapa gynnsamma förutsättningar för näringsliv och företagsamhet.

Alla nämnder utom Skärholmen stadsdelsnämnd anger att årsmålet för indikatorn andel upphandlad verksamhet i konkurrens kommer att uppnås under året. Stadsdelsnämnderna Skärholmen, Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta har lågt ställda mål och uppmanas att justera dessa i samband med tertialrapport 2 samt ta fram aktiviteter som stöder måluppfyllelsen.

Indikator	KF:s årsmål	Utfall tertial 1	Kommentar
Företagens nöjdhet med informationen från kommunen	öka	2,9	0,1 lägre än 2010
Företagens nöjdhet med kommunens service	öka	3,2	Samma som 2010
Sammanfattande företagsklimat i kommunen	öka	3,6	Samma som 2010



Invånare i Stockholm ska vara eller bli självförsörjande

För att effektivisera insatser för människor som uppbär ekonomiskt bistånd för att de är utan arbete inrättades den 1 januari 2011 en arbetsmarknadsnämnd. Där samlas stadens resurser för arbetsmarknadsinsatser. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan, arbete eller annan insats inom fem dagar. Även stadsdelsnämnderna har uppdraget att ansvara för insatser till personer med ekonomiskt bistånd genom offentligt skyddat arbete och viss arbetsträningsverksamhet. Stadsdelsnämnderna ska även stödja personer med missbruk och psykiska problem genom möjlighet till sysselsättning. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011.

Svensk ekonomi befinner sig i en återhämtningsfas och under 2011 förväntas arbetslösheten långsamt minska. Andelen biståndstagare, både vuxna, barn och långtidsberoende, minskade i staden under 2010. Nämndernas utfall för samtliga indikatorer i tertialrapport 1, uppfyller kommunfullmäktiges mål, vilket innebär en fortsatt minskning under 2011. Flera stadsdelsnämnder redovisar att andelen biståndstagare inte minskar i den takt som prognostiserats, vilket leder till underskott inom verksamhetsområdet. Stadsledningskontoret uppmanar därför nämnderna till utvidgat samarbete samt översyn med stöd i goda exempel som framkommit genom bland annat projektet mot felaktiga utbetalningar för att minska kostnaderna ytterligare för ekonomiskt bistånd.

Kostnaderna under 2010 för ekonomiskt bistånd blev endast 966,9 miljoner kronor, vilket är 134,5 miljoner kronor lägre än budgeterat. Denna trend fortsätter under 2011 då kostnaden för ekonomiskt bistånd prognostiseras uppgå till 949,0 miljoner kronor. Det är dock en ökning jämfört med beslutad budget 2011, som var 910,6. Stockholms Stads Utrednings- och Statistikkontor AB:s (USK) nya årsprognos från april 2011 bedömer att kostnaderna för ekonomiskt bistånd 2011 blir 38,7 miljoner kronor högre än budget 2011. Stadsledningskontoret föreslår därför att nämnderna beviljas en budgetjustering om 38,7 miljoner kronor utifrån denna prognos.

Det har under året funnits en oro hos stadsdelsnämnderna att Jobbtorg Stockholm inte kommer att ta emot de aspiranter som står långt ifrån arbetsmarknaden i den utsträckning som stadsdelsnämnderna förväntar sig. Stadsdelsnämnderna har dock erhållit resurser i budget 2011 för att anordna insatser för denna grupp. Arbetsmarknadsnämnden kommer att ta emot ytterligare 120 aspiranter, utöver de 400 som redan tas emot, som står långt ifrån arbetsmarknaden. Stadsledningskontoret ser mycket positivt på arbetsmarknadsnämndens åtaganden, men vill trots detta



uppmärksamma stadsdelsnämnderna på vikten av att inventera och genom erfarenhetsbaserade metoder och samverkan, utveckla fungerande insatser som riktar sig till den grupp som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Nämndernas aggregerade målvärde för indikatorn *Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi* uppgår till 3 595 ungdomar vilket är 95 sommarjobb fler än kommunfullmäktiges mål. Den 1 april 2011 sjuöptes en e-tjänst där ungdomar kunde söka sommarjobb direkt via nätet. Totalt fick staden under 14 dagar in 8 822 ansökningar. Vid kontakt med handläggare under maj 2011 prognostiseras att över 4 100 ungdomar kommer att erbjudas sommarjobb av staden i år. Utöver i budgeten avsatta resurser och prioriteringar av ytterligare medel av vissa nämnder så bidrar Järvalyftet och Söderortsvisionen med totalt 15,7 miljoner kronor för att finansiera årets sommarjobb. Syftet är att bereda ungdomar som kan ha svårare att få sommarjobb på egen hand möjligheten att pröva arbete och tjäna egna pengar under sommaren.

Staden intensifierar även i år sina insatser för att fler arbetslösa bidragstagare ska gå till egen försörjning, bland annat genom att fördubbla Jobbtorg Stockholms verksamhet att erbjuda arbetslösa ungdomar som under en längre tid haft försörjningsstöd, har funktionsnedsättning, eller rätt till instegsjobb, att efter praktik på en till tre månader även erbjudas sex månaders visstidsanställning i staden. Det aggregerade målvärdet för indikatorer *Andel praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha* var för lågt i samband med verksamhetsplanen varvid samtliga nämnder uppmanades och bolagen anmodades att se över sina målvärden. I tertialrapport 1 har värdet ökat från 3,4 procent eller cirka 1 600 praktikplatser till 4,3 procent, vilket motsvarar drygt 1 700 platser. Målet 2010 var 1 400 platser. Nämnderna har därmed ökat målsättningen jämfört med år 2010, vilket är mycket positivt. Arbetsmarknadsnämnden bör även utveckla samarbetet ytterligare med både privata näringsidkare och Stockholms läns landsting för att hitta fler parter som kan ta emot aspiranter.

Indikator	KF:s årsmål	Utfall tertial 1	Kommentar
Andel aspiranter som har avslutats exklusive återremitterade, tre månader efter inskrivning på Jobbtorg	31 %	33 %	
Andel aspiranter som är självförsörjande tre månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	80 %	81 %	

Andel praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha i förhållande till antal anställda (alla nämnder/bolag)	öka	4,3 %	
Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	5,0 %	4,6 %	
Andel barn som växer upp i familjer med ensamstående föräldrar som är beroende av ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,3 %	
Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,5 %	2,3 %	
Andel ungdomar 18-24 år som är beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till samtliga 18-24 åringar i förhållande till befolkningen	2,1 %	1,9 %	
Andel vuxna personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,2 %	2,2 %	
Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,4 %	1,4 %	
Andel nyanlända som är självförsörjande efter introduktion exkl. nyanlända som flyttat till annan kommun	52 %	57,5 %	

Stockholms livsmiljö ska vara hållbar

Staden arbetar med de globala miljöutmaningarna ur ett lokalt perspektiv. Under perioden för innevarande miljöprogram prioriterar kommunfullmäktige klimatfrågan. Staden arbetar för att minska verksamheternas klimatpåverkan samt genom att påverka invånare och företag att minska sin miljöbelastning. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011.

Utifrån kommunfullmäktiges prioritering tillmäts indikatorer som sorterar under miljöprogrammets inriktningsmål ”*Hållbara transporter*” samt ”*Hållbar energianvändning*” särskild betydelse vid bedömningen av verksamhetsområdesmålet uppfyllelse. Flertalet av indikatorerna på dessa områden förväntas uppnås helt under 2011. Stadsledningskontoret framhåller särskilt att utsläppen av växthusgaserna fortsätter att minska per person och att staden ser ut att nå målen för minskad elanvändning.



Staden har som mål att stadens fordonsflotta ska bestå av miljöbilar. Stadsledningskontoret bedömer att staden kommer att ligga mycket nära målet om 100 procent miljöbilar vid årets slut. Stockholm Vatten AB och Stockholms Stadsteater AB har fastställt för låga årsmål och anmodas justera dessa i samband med tertialrapport 2 samt ta fram aktiviteter som stöder ökad måluppfyllelse.

Kommunfullmäktige har antagit årsmålet att 2,5 procent av fordonsflottan ska vara elbilar vid 2011 års utgång. Målet riskerar att inte nås. Fastighetsnämnden uppmanas tillsammans med kyrkogårdsnämnden att vidta åtgärder för att säkerställa att nämndernas respektive årsmål uppnås.

Stadens miljöbilar ska tankas med förnyelsebart drivmedel. Målet om 85 procent förnybart drivmedel riskerar att inte nås. Stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden och kyrkogårdsnämnden uppmanas vidta åtgärder för att säkerställa att målen nås. Stockholm Vatten AB och Stockholms Stadsteater AB anmodas formulera högre årsmål och i samband med tertialrapport 2 samt redovisa aktiviteter som stöder de nya målen.

Staden riskerar att inte nå upp till kommunfullmäktiges mål om 16 procent ekologiska livsmedel av de totala livsmedelsinköpen. Socialnämnden, utbildningsnämnden, samt stadsdelsnämnderna Skärholmen och Spånga-Tensta måste höja sina årsmål och vidta aktiviteter för att säkerställa måluppfyllelsen.

Stadsledningskontoret bedömer att målet om andel storkök som sorterar matavfall totalt sett kommer att uppnås. Stadsdelsnämnderna Hässelby- Vällingby, Bromma, Norrmalm och Östermalm redovisar avvikelser mot uppsatta mål och uppmanas vidta aktiviteter som säkerställer att målet nås samt redovisa dessa i tertialrapport 2.

Sedan januari 2010 råder dubbdäcksförbud på Hornsgatan. Dubbdäcksförbudet är den enskilt kraftfullaste åtgärden för att klara efterlevnaden av miljökvalitetsnormen för utomhusluft avseende partiklar. Förbudet har påverkat luftkvalitén i positiv riktning. Mot bakgrund av förbudet av dubbdäcksanvändning samt stadens ambition att klara miljökvalitetsnormen för utomhusluft avseende partiklar är det grundläggande att stadens nämnder och bolag följer kommunfullmäktiges mål att stadens fordon använder odubbade däck. Stadsdelsnämnderna Skärholmen, Hässelby-Vällingby och Bromma når inte upp till målen och uppmanas därför vidta åtgärder för att säkerställa måluppfyllelse. Äldrenämnden och Stockholm Vatten AB uppmanas respektive anmodas höja sina årsmål och vidta aktiviteter som redovisas i tertialrapport 2.

Stadsledningskontoret konstaterar att majoriteten av nämnderna med utpekad uppföljningsansvar enligt riktlinjen *Hållbar stadsutveckling* kompletterat sina verksamhetsplaner i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Dock saknar stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Kungsholmen samt Spånga- Tensta uppföljningsbar indikator eller aktivitet i sina verksamhetsplaner. Nämnderna uppmanas att återkomma i tertialrapport 2 och där redovisa hur dessa har för avsikt att arbeta med delmålet 7.3, *Samhällsplanering och stadsbyggande ska underlätta att hållbara livsstilar utvecklas där det är ”lätt att göra rätt” och där boende och verk samma utvecklar sin kunskap och förmåga att leva och verka hållbart.*

Indikatoruppföljning	Kf-mål	Utfall tertial 1	Kommentar
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta livsmedel (alla nämnder)	16 %	13,1%	
Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon (alla nämnder/bolag)	100 %	97,3 %	

Det ska byggas många bostäder i Stockholm

Fler bostäder är en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Fram till 2030 beräknas stadens befolkning öka med cirka 200 000 personer och därför krävs en långsiktig planering för att möta efterfrågan från dem som vill flytta till och inom Stockholm. Under mandatperioden planerar staden för minst 15 000 nya bostäder - hyresrätter, bostadsrätter, studentbostäder och småhus. Stockholm ska vara en stad med flera tyngdpunkter och utvecklingen av ytterstaden är väsentlig. En viktig åtgärd för att öka bostadsbyggandet är att påskynda arbetet med att ta fram detaljplaner. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011.

Till och med tertial 1 uppgår antalet bostäder i godkända/antagna detaljplaner till 1 755 stycken och antal påbörjade bostäder är cirka 1 200 stycken. Antalet markanvisade bostäder ligger på en lägre nivå jämfört med samma period föregående år, varför exploateringsnämnden uppmanas att säkerställa att målet om 3 000 markanvisningar under året kan nås. Hittills har inga studentbostäder påbörjats genom nyproduktion och ombyggnad men Micasa Fastigheter i Stockholm AB och AB Svenska Bostäder prognostiserar tillsammans cirka 100 studentbostäder. Exploateringsnämndens mål om 150 markanvisningar för studentbostäder kommer, enligt nämndens bedömning, att nås. Hittills har dock inga markanvisningar

gjorts, varför exploateringsnämnden uppmanas att vidta åtgärder för att säkerställa att staden bidrar till att målet för nytilskott av studentbostäder säkerställs.

Indikator	KF:s års-mål	Utfall tertial 1	Kommentar
Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	4 000 st	1 755 st	Årsprognos: 4 000 st
Antal färdigställda bostäder	3 750 st	520 st	Årsprognos: 3 750 st
Antal markanvisade bostäder	3 000 st	675 st	Årsprognos: 3000 st
Antal påbörjade bostäder	3 750 st	1 207 st	Årsprognos: 3 750 st
Antal påbörjade hyresrätter	1 500 st	444 st	Årsprognos: 1 500 st
Antal påbörjade ägarlägenheter	25 st	0 st	Årsprognos: Uppfylls helt
Antal studentbostäder	250 st	0 st	Årsprognos: Uppfylls helt

Framkomligheten i regionen ska öka

Ett väl fungerande trafiksystem som är pålitligt, förutsägbart, tryggt och säkert är avgörande för att tillgodose näringslivets transporter såväl som medborgarnas behov. Ett effektivt transportsystem med god framkomlighet och tillgänglighet är också viktigt i arbetet för en minskad miljöbelastning. Ett växande Stockholm ställer ökade krav på utbyggd infrastruktur, såväl vägar, kollektivtrafik som cykelinfrastruktur. Genom satsningar på nya tvärförbindelser med spårväg samt Förbifart Stockholm knyts regionen tätare samman och skapar ökade möjligheter till resor mellan de norra och södra delarna av regionen. Stadsledningskontorets bedömning är att verksamhetsmålet uppfylls helt under 2011. Bedömningen grundas på att samtliga åtta indikatorer prognostiseras uppfyllas. Indikatorerna mäter framkomlighet för buss och bil samt antal nya parkeringsplatser och nyanlagda cykelvägar.

Stadsledningskontorets bedömning om måluppfyllelse grundar sig även på att det pågår planering och genomförande av en rad projekt för att både förbättra det befintliga trafiksystemet och utveckla ny infrastruktur. Det planeras åtgärder för samtliga trafikslag, till exempel utbyggnad av vägar och kollektivtrafik samt infrastruktur för att underlätta för gång- och cykeltrafikanter. Att det pågår många projekt samtidigt ökar risken för att framkomligheten på kort sikt försämras. För att motverka detta arbetar trafik- och renhållningsnämnden aktivt med olika åtgärder

för att minimera denna påverkan. Stadsledningskontorets bedömer att framkomligheten i staden under året sammantaget bedöms vara oförändrad i jämförelse med föregående år.

Inom trafik- och renhållningsnämnden fortgår arbetet med att ta fram en trafikplaneringsstrategi med syfte att bland annat skapa ett effektivare trafiksystem där andelen resor med gång-, cykel- och kollektivtrafik långsiktigt ska öka. En viktig del i denna är den stomnäts- och spårvagnsstrategi som nämnden arbetar med tillsammans med AB Stockholms Lokaltrafik (SL). Även en godsstrategi tas fram med en inriktning mot citylogistik.

Arbetet fortsätter i de stora infrastrukturprojekten där staden deltar i planeringen och i flera projekt som medfinansierar, till exempel Norra Länken, Citybanan, E 18, Tvärbana Norr samt Förbifart Stockholm. I maj öppnade utställningen om nya Slussen och under hösten beräknas kommunfullmäktige fatta beslut om detaljplanen.

I början av juli startar reoveringen av det södergående tunnelröret i Söderledstunneln, den sista etappen i reoveringen av Nordsydaxeln. Det kommer att medföra stor påverkan på trafikanterna i staden och informationsinsatser har samplanerats och kommer att samkommuniceras med Trafikverket och SL.

En viktig del i att nå stadens framkomlighetsmål är att vårda befintliga anläggningar så att dessa är välfungerande. De 125 miljoner kronor i extra underhållsmedel som trafik- och renhållningsnämnden fått under 2011 kommer i huvudsak att användas för angeläget underhåll av anläggningar med nedsatt funktion samt för åtgärder som ökar säkerheten där oskyddade trafikanter och bilar blandas. Exempel på åtgärder är nya asfaltbeläggningar, omisolering av broar och utbyte av belysningsanläggningar.

För att långsiktigt säkerställa att resurser kan avsättas för reinvesteringar för att bevara stadens befintliga anläggningar har trafik- och renhållningsnämnden i början av året tagit fram ett reinvesteringsprogram för stadens väghållning inkluderat genomförandebeslut för offentlig belysning och trafiksignaler. Nämnden planerar att under året utarbeta underlag för inriktningsbeslut om ett reinvesteringsprogram även för gatuytor och centrala parker samt underlag för genomförandebeslut om reinvesteringsprojekt för broar, tunnlar och andra konstbyggnader.



Ny cykelplan för staden tas fram under året och staden deltar även i Trafikverkets arbete med en regional cykelplan. Under året kommer en fördjupad cykelplan för Järva att presenteras inom projektet "Hållbara Järva".

Trafik- och renhållningsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB håller på att ta fram underlag för en gemensam policy för stadens parkeringar. Inriktningen är att nya parkeringsplatser i huvudsak bör tillkomma på fastighetsmark.

Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm

Kultur i olika former ska ges större utrymme i fler verksamheter. Inte bara barn och unga utan även personer med funktionsnedsättning och äldre som i aktiva former har stöd från staden ska möta musik, böcker och konst som betyder mycket för livskvaliteten. I Stockholm ska möjligheterna till idrott vara många och varierande. Alla stockholmare ska ha möjlighet att utöva idrott. Stadens insatser inom idrott ska fokusera på barn och unga. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011. Samtliga nämnder som berörs av målet bedömer att det kommer att uppnås.

Kulturnatt Stockholm genomfördes den 9 april. Denna gång med gratis entré. Totalt 60 000 stockholmare besökte Kulturnatt. Sammanlagt 69 kulturnattsaktörer var engagerade och antalet besökare tiofaldigades jämfört med 2010 då cirka 6 000 besökte evenemangen.

Publiktillströmningen till Vårsalongen 2011 var så massiv att utställningen förlängdes med en vecka. Besökssiffrorna nådde ett nytt rekord med 64 340 personer.

Den 26 februari invigdes planenligt det världsunika biblioteket TioTretton på våningsplan 2 i Kulturhuset. Verksamheten riktar sig till barn mellan 10 och 13 år. På förmiddagarna kommer skolklasser på besök och därefter är det öppen verksamhet med specialutbildad pedagogisk personal som erbjuder ett brett, kreativt och interaktivt program.

I slutet av mars invigdes det nya Luma-biblioteket och en vecka senare den nya mobilwebben m.biblioteket.se.

Stadsdelsnämnderna erbjuder allmänhet och brukare i nämndernas verksamheter ett brett kultur- och idrottsliv. Implementeringen av stadens kulturplan "Kultur i ögonhöjd" fortgår. Kulturevenemang anordnas på förskolor och fritidsgårdar. Föreställningar erbjuds på bland annat parklekar och bibliotek.



För andra året i rad bjöd idrottsnämnden in till en Inspirationsdag i Farsta den 12 april. Elever från gymnasie- och gymnasiesärskolor bjöds in till prova-på-aktiviteter och föreläsningar. Syftet med dagen var att nå inaktiva och stadens undersökningar visar att dessa elever tillhör denna grupp.

Under den av Folkhälsoinstitutet initierade uppmärksamhetsveckan för "Ökad fysisk aktivitet och goda matvanor" den 9-15 maj invigdes det nya utegymmet i Grimsta. Utegympen bemannades med instruktörer vid flera tillfällen under veckan. Personer med funktionsnedsättning, som bor i gruppbostad eller jobbar på daglig verksamhet, erbjöds ett "Kom i gång paket". Erbjudandet innefattar fyra besök i simhallen, en personlig instruktör och vägledningssamtal.

Idrottsnämndens MåBra-kurser har utvecklats under våren. Nytt för året är MåBra Boys Only för pojkar i åk 5 och 6, MåBra Kom i Form med simskola för invandrarkvinnor från föreningen Livstycket samt MåBra-kurser för ungdomar med funktionsnedsättning. Målet är att för den senare målgruppen utveckla konceptet ytterligare och kunna erbjuda öppna kurser.

Utbildningsnämnden uppmanas att till tertialrapport 2 lägga in kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet "Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm" i ILS-webben.

Stockholmarna ska vara trygga och nöjda med städning samt renhållning

Stockholm ska vara en ren och trygg stad. Trygga, rena och väl upplysta stadsmiljöer ska säkerställas. De återkommande trygghetsmätningar som genomförs i staden ska ingå som underlag i stadens trygghetsarbete. Mörka och otrygga platser ska lysas upp. Kvaliteten på stadens parkmark och grönytor ska öka. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011. Kommunfullmäktiges högt ställda mål för en ren och trygg stad bedöms nås genom omfattande insatser från stadens nämnder och bolag.

Trygghetsaspekten är en integrerad del i den nya översiktsplanen och tar sig uttryck bland annat i strategin att bygga samman områden och stadsdelar för att främja ökad trygghet. Stadsbyggnadsnämnden strävar efter att i all planering bygga bort osäkra platser, till exempel genom att där så är möjligt skapa förutsättningar för lokaler i bottenvåningar, vilket leder till ökad rörelse i området under större delen av dygnet.

Det brottsbekämpande och brottsförebyggande arbetet är av stor vikt. Inom socialnämnden pågår arbetet med att implementera stadens brottsförebyggande program och under 2011 kommer stadens kvinnofridsprogram att revideras för att även omfatta våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld. Stadsdelsnämnderna bedriver ett aktivt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Trygghetsvandringar samt åtgärder i samråd med allmänheten för att öka tryggheten på platser som upplevs som otrygga är centrala insatser i det förebyggande arbetet. De boendodialoger som genomförts inom ramen för arbetet med Söderortsvisionen, bland annat i Rågsved och Hökarängen, har bidragit till ökad delaktighet och samverkan kring åtgärder för ökad trivsel och trygghet. I stadsdelsnämnd Spånga-Tensta bedrivs ett arbete för att förbättra situationen för ungdomar bland annat genom verksamheterna "Trygg i Tensta" och "Tensta against crime".

Trafik- och renhållningsnämndens ambitionshöjning för renhållning och klottersanering fullföljs i hela staden med bland annat städgarantier som innebär att städning och tömning av papperskorgar samt klottersanering ska åtgärdas inom 24 timmar efter anmälan. Stadsledningskontoret konstaterar, liksom i tertialrapport 2 2010, att utfallet för klottersanering i söderort ligger lägre än i övriga delar av staden varför nämnden uppmanas att vidta åtgärder för att säkerställa måluppfyllelsen under 2011. Inom ramen för trafik- och renhållningsnämndens verksamhet med Stockholmsvärdar kommer en satsning på batteridrivna sopsugar att göras. Vidare görs försök med inbyggda askkoppor samt pantbehållare på stadens papperskorgar. För att göra rätt bedömningar i såväl verksamhetsprioritering som kommunikativa budskap ska de faktiska skräpmätningarna fortsätta.

Stadsbyggnadsnämnden prognostiserar att målet för att indikatorn som avser antal *bostadsbränder* som ska minska jämfört med 2010 inte kommer att nås. Stadsledningskontoret anser att det är särskilt angeläget att stadens bolag och nämnder som har möjlighet att påverka utfallet genom förebyggande arbete vidtar åtgärder. Berörda nämnder uppmanas och berörda bolag anmodas att vidta åtgärder och aktiviteter för att kommunfullmäktiges mål ska kunna uppnås.

Majoriteten av stadens stadsdelsnämnder prognostiserar att målet om en ren och trygg stad kommer att nås under 2011. Stadsdelsnämnderna Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör och Kungsholmen prognostiserar att indikatorn *Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden* endast delvis kommer att nås. Stadsledningskontoret uppmanar berörda nämnder att formulera aktiviteter för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål kan nås.



Indikator	KF:s årsmål	Utfall tertial 1	Kommentar
Andel invånare som känner sig trygga i sitt stadsdelsnämndsområde	63 %		Årsprognos: Uppfylles helt
Stockholmarnas nöjdhet avseende sanering av klotter/skadegörelse	53 %		Årsprognos: Uppfylles helt
Stockholmarnas nöjdhet med rent och städat	53 %		Årsprognos: Uppfylles helt
Stockholmarnas nöjdhet med skötsel park och grönområden	60 %		Årsprognos: Uppfylles helt, (stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Kungsholmen, Södermalm prognostiserar ”uppfylls delvis”)
Upplevelsen av Stockholm som tillgänglig stad	85 %		Årsprognos: Uppfylles helt
Andel barn/unga, 15-17 år som inte begått brott	öka		Årsprognos: Uppfylles helt
Andel barn/unga, under 15 år, som inte begått brott	öka		Årsprognos: Uppfylles helt
Cykelolyckor i staden	minska		Årsprognos: Uppfylles helt
Andel invånare som inte känner oro för att utsättas för brott	öka		Årsprognos: Uppfylles helt
Antal identifierade sårbarheter som nämnden/bolagsstyrelsen avser att arbeta förebyggande med under året	48 st		Årsprognos: Uppfylles helt
Antal inträffade incidenter	minska		Årsprognos: Uppfylles delvis
Antalet bostadsbränder jämfört med år 2010	-10 %		Årsprognos: Uppfylles inte Prognosen bygger på att bostadsbränderna hittills i år ökat jämfört med samma period föregående år.

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Stadsledningskontoret bedömer att inriktningsmålet kommer att uppnås under året. Bedömningen baseras på att samtliga fyra underliggande verksamhetsmål prognostiseras att uppnås. Även bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året.

Stockholmarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald

Det är de enskilda medborgarna som är bäst lämpade att bestämma vilka vård- och omsorgsgivare de och deras familjer vill ha, vilken omsorgsform som bäst passar deras barn och vilken skola barnen ska gå i. Det är stadens ansvar att skapa och erbjuda en sådan flexibilitet. Möjligheten finns idag för enskilda medborgare att välja förskola, skola, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt delar inom socialpsykiatrin. För att underlätta valfriheten finns information och vägledning i olika former exempelvis Jämför service på stadens hemsida, Kontaktcenter med Äldre direkt, e-tjänster och en växande e-förvaltning. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011.

För samtliga sju indikatorer uppfyller nämndernas aggregerade mål kommunfullmäktiges årsmål. Stadsledningskontoret gör bedömningen utifrån nämndernas prioriterade aktiviteter och inriktning på verksamhet under det kommande året. Det är sex utav sju indikatorer som följs upp med brukarundersökningar. Kontoret bedömer att undersökningarnas resultat från föregående år är en bra plattform för årets förbättringsarbete.

I stort sett samtliga nämnder betonar vikten av att de kontinuerligt arbetar med att ta fram lättillgänglig information om de valmöjligheter som finns och att denna utformas efter respektive målgrupps förutsättningar och behov. Ett bra exempel är Norrmalms stadsdelsnämnd som under året kommer att arrangera en mäsas med privata och kommunala utförare av äldreomsorg, med syftet att informera om valfriheten.

För att säkra kvaliteten följer stadsdelsnämnderna noga utvecklingen av såväl verksamheter i egen regi som de som lagts ut på entreprenad. Detta sker genom att systematiskt följa upp synpunkter och klagomål från brukare, vidareutveckla verksamheten utifrån resultat i brukarundersökningar, inspektioner och granskningar samt verksamhets- och avtalsuppföljningar.

Inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning pågår arbetet med att öka brukarnas delaktighet, inflytande och trygghet. Genom löpande kompetensutveckling arbetar nämnderna för att säkerställa att utredningar är rättssäkra och att utredarna är lyhörda för brukarnas behov.

Arbetet med att utreda nya verksamhetsområden för införande av valfrihet fortsätter. Det är en förutsättning för en ökad valfrihet att medborgare och brukare känner till sina möjligheter att välja.

Indikator	KF:s års-mål	Utfall tertial 1	Kommentar
Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom förskola	74 %		
Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning	66 %		
Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom skola	84 %		
Andel omsorgstagare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst	66 %		
Andel omsorgstagare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, vård och omsorgsboende	53 %		
Andel medborgare som vet var information finns för att kunna göra sina val	49 %		
Antal kommunala hyresrätter i ytterstaden som friköpts och ombildats till bostadsrätter	öka		

Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas

Stockholms barn och ungdomar ska erbjudas Sveriges bästa förskola och skola. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap, lärande och omsorg står i fokus. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011.

Årsmålen för indikatorerna prognostiseras att uppnås helt för alla indikatorer som mäts utom för tre, dock finns det en viss osäkerhet då en samlad analys av verk-

samheternas resultat först redovisas senare under året. Flertalet av indikatorerna under målet avser resultat om kunskaper, betyg etcetera, vilka redovisas en gång per läsår. För att mäta elevernas och föräldrarnas nöjdhet med bland annat upplevd trygghet, lugn och arbetsro med mera genomför staden brukarundersökningar. Våren 2011 genomförs brukarundersökningar inom samtliga pedagogiska verksamheter. Resultaten från undersökningarna kommer att redovisas i tertialrapport 2. Bedömningen av målet i tertialrapport 1 görs utifrån de aktiviteter som är genomförda, pågår eller är planerade.

Förskola

Samtliga stadsdelsnämnder utom Enskede-Årsta-Vantör har klarat barnomsorgsgarantin hittills i år. I januari fick inte sextio barn plats i tid i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Stadsledningskontoret ser allvarligt på det inträffade och nämnden uppmanas att vidta åtgärder för att förbättra planeringen och säkerställa att situationen inte uppstår igen. Samtliga stadsdelsnämnder bedömer att de klarar barnomsorgsgarantin resten av året.

Målet om att minska andelen barngrupper med fler än 14 respektive 18 barn bedöms ej uppfyllas och andelen beräknas öka jämfört med 2010. Detta på grund av en fortsatt kraftig ökning av antalet barn och att målet om att klara barnomsorgsgarantin är prioriterat. Sedan 2005 har antalet barn ökat med mellan 5-6 procent årligen, vilket motsvarar drygt 2 000 barn. De stadsdelsnämnder som inte minskat andelen barngrupper över målet om 14 respektive 18 barn uppmanas vidta aktiviteter för att minska barngrupperna och samtidigt upprätthålla garantin. I sammanhanget kan det konstateras att staden har en hög personaltäthet i förhållande till genomsnittet i landet. Det är viktigt att nämnderna bibehåller en hög personaltäthet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsens beslutar att bevilja stimulansbidrag för 81 nya avdelningar i kommunal regi. Antalet avdelningar för vilka stimulansbidrag beviljats har ökat jämfört med föregående år.

Indikatoruppföljning	Kf-mål	Utfall tertial 1	Kommentar
Andel barngrupper (1-3 år) med fler än 14 barn	minska	43,2 %	Ökning jämfört med tertialrapport 1 2010
Andel barngrupper (4-5 år) med fler än 18 barn	minska	39,3 %	Ökning jämfört med tertialrapport 1 2010
Antal barn som inte barnomsorgsgarantin uppfyllts för under året	0 st	60 st	

Skola

Utbildningsnämnden bedömer att målen kommer att uppnås.

Stadsledningskontorets bedömning av måluppfyllelsen grundar sig på de av utbildningsnämnden redovisade aktiviteterna samt på att det pågår planering och genomförande av en rad projekt för att förbättra resultaten i skolorna och för att utveckla nya undervisningsmetoder. Utöver nedan redovisade aktiviteter pågår bland annat en omfattande satsning på matematik, naturvetenskap och teknik inom grund- och gymnasieskolorna samt en fortsatt lässatsning i grundskolan. Vidare arbetar utbildningsnämnden med att ta fram en strategi för att förbättra kunskapsresultaten i skolor med låga resultat. Stadsledningskontoret bedömer dock att det finns en viss risk för att de mål för kommunfullmäktiges indikatorer som utbildningsnämnden inte lyckats nå 2010, inte heller kommer att nås 2011.

Utbildningsnämnden har beslutat om en ny organisation för utbildningsförvaltningen som införs från och med 1 juli 2011. Syftet med omorganisationen är att förstärka ledningen på strategisk och operativ nivå och därigenom skapa bättre förutsättningar för verksamheten på skolorna. Därutöver syftar omorganisationen till att utveckla rektorsenheterna och skolorna så att de får en adekvat ledningsorganisation och en ändamålsenlig och effektiv stödorganisation. Organisationsförändringen möter också kravet på lika villkor mellan regiformerna enligt lagen om bidrag på lika villkor.

Från och med hösten 2011 gäller nya läroplaner för stadens skolor. Ett aktivt arbete pågår just nu för att implementera de nya samlade läroplanerna med kursplaner för grundskola, grundsärskola och gymnasieskolan. Varje skola har tagit fram strategiska handlingsplaner och dessutom bildat lokala implementeringsteam bestående av skolledare och lärare.

Genom ett nytt system för resultatuppföljning får skolledarna en bättre översikt över sina skolors resultat. I detta system kommer resultaten att kunna följas på skol-, klass och grupp-, ämnes-, genus- och lärarnivå utifrån bedömningen av elevers kunskaper. Om skolan får resultat på en lägre aggregerad nivå går det att analysera var problemen finns, vilket underlättar för skolan att genomföra adekvata åtgärder oavsett om det rör bättre stöd till elever eller utvecklingsinsatser bland anställda på skolan. Systemet kommer att tas i bruk under våren 2011.

Arbetet med att digitalisera elevdokumentationen via Stockholm Skolwebb fortgår. Under våren gör staden en anpassning till den nya läroplanen. Syftet är att på

ett bättre sätt, även i dokumentationen, synliggöra kopplingen mellan läroplansmålen, undervisningens innehåll och bedömningen av elevers lärande och kunnande.

Kommunstyrelsen har i stadens gemensamma verksamhetsberättelse för 2010 uppmanat utbildningsnämnden att återkomma med uppföljning av pågående aktiviteter. I uppföljningsrapporterna bör det framgå vilket resultat som uppnåtts, om rätt insats har vidtagits samt om den gett önskad effekt.

Stockholmarna ska uppleva att de får god service och omsorg

Äldreomsorg

Stadsledningskontoret bedömer att målet för verksamhetsområdet äldreomsorg kommer att uppnås helt under 2011. Måluppfyllelsen grundar sig på att nämndernas egna mål för indikatorerna med några undantag är lika med eller högre än kommunfullmäktiges mål. Av äldreomsorgens 9 indikatorer baserar sig 8 på de kommunövergripande brukarundersökningar som genomförs under hösten 2011. Detta innebär att det inte finns några resultat i denna rapport för äldreomsorgen.

För indikatorn *andel omsorgspersonal med grundutbildning* har Kungsholmens stadsdelsnämnd ett målvärde som understiger kommunfullmäktiges mål med 19 procentenheter. Nämnden har många anställda med bristande språkkunskaper och stora satsningar görs nu på språkutbildningar för att förbereda för fortsatta studier. Målet kommer att höjas varefter andelen som klarar antagningen till grundutbildningen ökar.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd uppskattar att de enbart delvis kan uppnå fyra av äldreomsorgens indikatorer. Anledning är att de uppmanats höja sina ursprungliga mål mer än de tror sig klara av utifrån resultaten i brukarundersökningarna. Skarpnäck stadsdelsnämnd uppskattar av samma anledning att de enbart delvis kommer att uppfylla indikatorn *andel omsorgspersonal med grundutbildning*.

Äldreomsorgens brukarundersökningar ligger till grund för nämndernas utvecklingsarbete och visar tydligt för varje nämnd inom vilka områden det finns förbättringsmöjligheter. Stadens nya värdegrund för äldreomsorgen inarbetas nu i omsorgen så att den präglas av självbestämmande, individualisering och valfrihet, vilket förväntas leda till förbättrade resultat i brukarundersökningar. Det satsas också mycket på att förbättra stödet till anhöriga och även på individuella aktiviteter. Utbildning av personal i demenssjukdomar fortsätter. I exempelvis Farsta stadsdelsnämnd erbjuds makar till boende på demensavdelningar att tillfälligt övernatta genom att en extrasäng ställs in i rummet.

Ett gott exempel på resultatbaserat arbete är Kungsholmens stadsdelsnämnd som har tagit fram nya rutiner för biståndshandläggning och uppföljning av individbeslut. Detta har bland annat medfört minskade kostnader och ökad relevans i uppdragen.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stadsledningskontoret bedömer att målet för verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning kommer att uppnås helt. Mätningen av samtliga indikatorer, förutom antal nytillkomna omsorgslägenheter för vuxna inom staden, mäts i brukarundersökningen som genomförs under hösten. Stadsledningskontorets bedömning om att målet uppnås helt grundar sig på att nämndernas arbete fortlöper enligt plan. Resultatet från föregående års brukarundersökningar är väldigt bra vilket ger goda förutsättningar för att nå höga mål även i år.

Bedömningen om att antal nytillkomna omsorgslägenheter inte kommer att uppnås baseras på samtliga nämnders, förutom Kungsholmens stadsdelsnämnd, låga ambition. För att stärka den centrala samordningen har ansvaret för stadens genomförandegrupp, för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning, överförs till kommunstyrelsen. Samtliga stadsdelsnämnder utom Kungsholmen har satt för låga årsmål i förhållande till kommunfullmäktiges årsmål och uppmanas att höja sina mål.

Stadsdelsnämnderna använder resultatet från den stadsövergripande brukarundersökningen som en utgångspunkt i sitt förbättringsarbete för att öka brukarnas delaktighet, inflytande och trygghet. Detta sker bland annat genom att förbättra bemötande, utveckla genomförandeplanerna och skapa ytterligare utrymme för den enskilde brukaren att påverka hur vård och omsorgen ska utformas.

Ett gott exempel avseende delaktighet och inflytande för brukaren är Farsta stadsdelsnämnds gruppboende för personer med funktionsnedsättning, där det upprättas genomförandeplaner tillsammans med hyresgästerna. Hyresgästerna medverkar så mycket som möjligt och det sker dessutom i samråd med gode män. Utifrån genomförandeplanerna formuleras sedan mycket detaljerade rutiner och instruktioner i en individuell samarbetsplan. Rutiner formuleras utifrån hur hyresgästerna själva kan förstå och tolka sin vardag.

Individ- och familjeomsorg

Stadsledningskontoret bedömer att målet för verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg kommer att uppnås helt under 2011. Av indikatorerna är 6 nya och för 4 av dessa där målvärden tagits fram i tertiärrapporten har målvärdet föresla-

gits till snittet för staden. Detta innebär att ett antal nämnder kommer att få svårt att nå upp till kommunfullmäktiges mål i år men snittet speglar ett riktvärde som staden kan ha som bas för sitt framtida arbete och som enkelt kan jämföras mellan åren.

Stadsdelsnämnderna prioriterar fortsatt det förebyggande arbetet och vård i öppna former och försöker att utforma och erbjuda kvalitativt god öppenvård som alternativ till slutenvård. Stödet individualiseras genom att den enskilde ska ges större inflytande över hur de beviljade insatserna ska utformas. Intentionen är färre placeringar på institution och att erbjuda mesta möjliga stöd utan att göra mer än nödvändigt stora intrång i barnens och familjens livssituation. Målet är att i ett tidigt skede nå barn och ungdomar med normbrytande beteende och som har problem inom familjen. Hässelby - Vällingby stadsdelsnämnd har exempelvis arbetat med att bygga upp Föräldrastödslinjen som ger råd och stöd i föräldrarollen. I behandling och insatser för barn och unga är målsättningen att stärka de resurser som finns i familj och nätverk.

Inom socialpsykiatrin har fokus under året riktats på att utbilda och förankra det nya kvalitetssystemet som ska göra det möjligt att följa upp resultatet av de insatser som görs på ett enklare sätt. Genom utredningsmetodik (Dokumentation-utvärdering-resultat) kan utredarna i större omfattning säkra den enskildes behov av rätt insats samt enklare utvärdera insatsen.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att många nämnder ser över möjligheterna att samarbeta över nämndgränserna. I Norrmalms stadsdelsnämnd minskar familjehemsplaceringar stadigt och nu planeras för att familjevården ska sammanföras med Östermalms stadsdelsnämnd i form av ett gemensamt kompetenscentrum. Östermalms stadsdelsnämnd tillsammans med stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Södermalm och Norrmalm kommer att samarbeta kring uppdraget med personliga ombud, som från 1 september 2011 kommer att drivas i egen regi.

Att arbeta förebyggande för att förhindra hemlöshet är fortsatt ett prioriterat område. Nämnderna arbetar aktivt med att förhindra vräkningar och har en tätare dialog med flera olika huvudmän exempelvis beroendevården, hyresvärdar och psykiatri för att säkerställa ett fungerande boende. Under våren 2011 kommer socialstyrelsen göra en kartläggning över antalet hemlösa som kan vara ett komplement till de mätningar som staden gör vartannat år. Tak-över-huvudet-garantin bedöms kunna uppnås helt under året.

Indikatoruppföljning	Kf:s års-mål	Utfall tertial 1	Kommentar
Andel barn och ungdomar i förhållande till alla barn och ungdomar i stadsdelsområdet som har haft insatser inom IoF	tas fram 2011	1,66 %	Bedöms uppfyllas helt. 1,66 % föreslås som års-mål för indikatorn.
Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (IoF)	tas fram 2011	72,1 %	Bedöms uppfyllas helt. 72,1 % föreslås som års-mål.
Andel personer i förhållande till totala befolkningen som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen under året (IoF)	tas fram 2011	0,65 %	Bedöms uppfyllas helt. 0,65 % föreslås som års-mål.
Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (IoF)	tas fram 2011	63,3 %	Bedöms uppfyllas helt. 63,3 % föreslås som års-mål.
Antal förmedlade försöks- och träningslägenheter via Bostad Stockholm	300	91	Bedöms uppfyllas helt

Stockholms stad som arbetsgivare ska erbjuda spännande och utmanande arbeten

Hur väl staden lyckas uppfylla verksamhetens mål och ge stockholmarna en god service är i hög grad beroende av engagemang och kompetens hos medarbetare och chefer. Det är därför av största vikt att staden är, och fortsätter att vara, en arbetsgivare som erbjuder spännande och utmanande arbeten. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011.

Sjukfrånvaron

Nämnderna fortsätter att aktivt arbeta med att sänka sjukfrånvaron. Från att tidigare arbetat med att sänka den långvariga sjukfrånvaron fokuserar nämnderna i år på den upprepade korta sjukfrånvaron. Det återspeglas i de aktiviteter nämnderna planerar genomföra under året. Projektet Verksamhet och hälsa involverar flera stadsdelsnämnder och har som syfte att skapa effektiva, hälsosamma och attraktiva arbetsplatser som syftar till både bättre verksamhet för stadens brukare och friskare medarbetare. Det finns även nämnder som följer upp sin sjukfrånvaro med egna indikatorer. Någon nämnd delar upp sin sjukfrånvaro i lång- respektive korttids-



sjukfrånvaro och sjukfrånvaro 15-90 dagar. Andra nämnder har delat upp sjukfrånvaron per verksamhetsområde för att internt kunna lära av goda exempel. Stadsledningskontoret bedömer att stadens årsmål med en sjukfrånvaro på 4,8 procent uppnås delvis.

Det finns tecken på att den korta sjukfrånvaron stiger i staden, en tendens som även finns i övriga landet. Det ställer krav på staden med fortsatta satsningar för att sänka den korta och medellånga sjukfrånvaron.

Socialnämnden, överförmyndarnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Kungsholmens stadsdelsnämnd uppmanas justera målvärdet för sjukfrånvaron i samband med tertialrapport 2 och ta fram aktiviteter som stöder detta.

Nöjd medarbetarindex

Nöjd medarbetarindex mäts i årets medarbetarenkät. Nämnderna har i tertialrapport 1 satt egna årsmål. Stadsledningskontoret bedömer att stadens årsmål på 63 uppnås helt.

Överförmyndarnämnden, Farsta stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd uppmanas ange målvärde för nöjd medarbetarindex.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Stadsledningskontoret bedömer att inriktningsmålet uppnås under året. Bedömningen baseras på att båda verksamhetsmålen prognostiseras att uppnås. Stadens budget ska vara i balans och budgethållning hos nämnderna är en förutsättning för att de medel som kommunfullmäktige har anslagit används för avsett ändamål. Vidare ska resurser frigöras för kärnverksamheten i stadens verksamheter genom ökad produktivitet/effektivitet, bland annat genom bättre styrning och förtydligade former för uppföljning och jämförelser. Bedömningen förstärks ytterligare av att även bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året.

Budgeten ska vara i balans

Stadens ekonomi vilar på en mycket stabil och trygg grund. Stadens styrsystem underlättar budgethållning och det ska vara självklart att givna budgetramar hålls. Budgethållning är en förutsättning för att de medel som kommunfullmäktige har anslagit ska räcka till. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011.

Det ekonomiska resultatet är det mått som tydligast sammanfattar stadens ekonomiska ställning. Helårsprognosen för 2011 års resultat visar efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar ett överskott på 1 202,8 miljoner kronor. Nämnderna har generellt en god budgethållning och redovisar efter resultatöverföring ett prognostiserat överskott jämfört med budget om 112,7 miljoner kronor. Före resultatdispositioner prognostiseras en negativ budgetavvikelse om 14,2 miljoner kronor. Flera nämnder prognostiserar ett underskott innan resultatöverföring, det vill säga att nämnderna bedömer att de förbrukar mer medel än vad som tilldelats i kommunfullmäktiges budget. Följden blir att nämnderna använder sina överskott i resultatfonderna för att få en ekonomi i balans. Stadsledningskontoret poängterar att överskott i resultatfonderna ska användas till kostnader av engångskaraktär och ej till löpande drift. Stadsledningskontoret ser också en risk i att nämnderna ökar sina driftskostnader mer än budget 2011 och kommer att följa denna utveckling noga. Det är viktigt att nämnderna har överskott även före resultatöverföring, för att ha ett betydligt bättre utgångsläge för 2012. De nämnder som prognostiserar underskott 2011 ska vidta åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans. Att nämnderna visar balans under 2011 är en förutsättning för att staden ska kunna ha en ekonomi i balans även under 2012.

Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

Under 2011 fortsätter arbetet med att frigöra resurser för kärnverksamheten i stadens verksamheter. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva och präglas av en sund ekonomi för såväl dagens skattebetalare som för kommande generationer. Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsmålet kommer att uppnås helt under 2011.

En majoritet av stadens nämnder gör bedömningen att administrationens andel av de totala kostnaderna kommer att minska under året och stadsledningskontoret delar denna uppfattning.

Arbetet med att införa en stadsövergripande gemensam it-service (GS-IT) för stadens nämnder och bolag fortsätter. Genom GS-IT ska it-tjänsterna för stadens nämnder och bolag standardiseras. Den nya organisationen ska bidra till att göra stadens verksamheter kostnadseffektiva samt att nämnder och bolag ska kunna fokusera på sina kärnuppgifter. Införandet påbörjades hösten 2009 och projektet ska avslutas till den 31 december 2011. Ett viktigt steg i detta arbete är etableringen av en beställarorganisation inom servicenämnden för koncernens it-service.

Satsningen på framtagande av nya e-tjänster förenklar medborgarnas vardag. Bland annat arbetar servicenämnden med att etablera en e-tjänst via stockholm.se som ska göra att det blir enklare för medborgarna att lämna synpunkter och klagomål på stadens service. E-tjänsterna *Mina fakturor* och betalning on-line ska kunna erbjudas kommuninvånarna under hösten. Den fortsatta utvecklingen av Kontaktcenter Stockholm och införandet av en koncerngemensam växel är ytterligare viktiga åtgärder för att förenkla medborgarnas vardag.

I budget 2011 uppmanades stadsdelsnämnderna att hitta samarbetsformer där de kan samverka för att minska kostnaderna och effektivisera stadens verksamheter. Inte minst inom området socialtjänst ska nya samverkansformer införas så att kompetenscentra bildas, där tillräckligt många medarbetare med hög grad av specialisering eller med ansvar för verksamhetsområden som är små i relationen till annan verksamhet kan öka sina kunskaper, bygga nya metoder och utvecklas gemensamt. För närvarande arbetar en grupp med att inventera olika verksamhetsområden, till exempel budget- och skuldrådgivning, som skulle kunna ingå i dessa kompetenscentra.

Stimulans för Stockholm

Bolagen arbetar nu för tredje året i rad med att genomföra stadens program Stimulans för Stockholm. I tertialrapport 1 räknar bolagen med att kostnaderna för de



resultatförda stimulansinsatserna kommer att uppgå till närmare 1,1 miljarder kronor under 2011, vilket är något över budget. Investeringarna prognostiseras till närmare 2,3 miljarder kronor. Det innebär att Stimulans för Stockholm i stort kommer att genomföras enligt budget och omfatta sammanlagt närmare 3,4 miljarder kronor. Av insatserna svarar nyproduktion, energieffektivisering och upprustning för cirka 30 procent vardera och trygghetsskapande åtgärder för cirka 10 procent.

För bolagen innebär Stimulans för Stockholm att nyproduktion och ombyggnad kan genomföras med mycket långtgående miljöambitioner, några av de områdena som omfattas har även pekats ut som miljöprofilområden.

För Micasa Fastigheter i Stockholm AB innebär det utökade budgetutrymmet, om 140 miljoner kronor, att arbetet med att åtgärda det eftersatta underhållet kan fortsätta i hög takt. Energisparprojekten fortsätter och en större andel av fastigheterna kan åtgärdas tidigare än planerat. Ombyggnad av tidigare servicehus till trygghetsboende fortsätter under året.

Resultatprognos och uppföljning av resultatbudget

I budget 2011 har förutsatts att inga nämnder under året begär tilläggsanslag för den löpande verksamheten.

Helårsprognosen för 2011 års resultat jämfört med budget visar efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar ett överskott på 1 202,8 miljoner kronor. Verksamhetens intäkter har justerats med 5,0 miljoner kronor till följd av utdelning från donationsstiftelser.

Resultatprognos

Avvikelser Budget - prognos helårsutfall mnkr	T1 2011		
	Budget efter SLK's justeringar	Prognos	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	11 488,7	11 622,1	133,4
Verksamhetens kostnader (-)	-42 773,3	-42 940,3	-167,1
Avskrivningar (-)	-682,2	-688,0	-5,8
Central medelsreserv (-)	0,0	0,0	0,0
Oförutsedda behov	-510,9	-383,9	127,0
Prestationsreserv	-911,2	-911,2	0,0
Anslagsfinansierad del pension/arbetsgivaravg.	-582,2	-666,8	-84,6
Återbetalning medlemsavgift SKL	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-33 971,1	-33 968,1	3,0
Skatter	31 618,4	32 347,1	728,7
Begravningsavgift	126,6	126,7	0,1
Inkomstutjämnning	-1 509,7	-1 392,1	117,6
Kostnadsutjämnning	1 280,0	1 349,0	69,0
Regleringspost	852,6	865,7	13,1
Fastighetsavgift	1 099,5	1 099,5	0,0
LSS-utjämnning	-535,4	-548,7	-13,3
Finansiellt resultat exklusive utdelning	281,0	370,0	89,0
Utdelning	750,0	950,0	200,0
Disposition begravnings- och renhållningsfond	8,2	3,8	-4,4
Summa finansiering	33 971,2	35 171,0	1 199,8
Årets resultat	0,1	1 202,9	1 202,8

Prognostiserad avvikelse redovisas före resultatdispositioner

Uppföljning av nämndernas budget

(mnkr)	KS Budget efter SLK:s justeringar	Prognos på årsutfall efter SLK:s korrigerig	Avvikelse före resultatdispositioner	Avvikelse efter resultatdispositioner	Prognos avvikelse Investeringsplan
Kommunfullmäktige m.m.	-1 312,3	-1 312,3	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	-27,7	-27,7	0,0	0,0	0,0
Serviceämnden	0,0	-2,5	-2,5	0,0	0,0
Valnämnden	-4,1	-4,1	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-16 538,4	-16 778,7	-46,2	-21,1	35,0
Arbetsmarknadsnämnden	-660,3	-660,3	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	802,4	897,8	95,4	95,4	17,5
Fastighetsnämnden	88,1	88,1	0,0	0,0	119,3
Idrottsnämnden	-508,0	-514,1	-6,1	-6,1	0,0
Kulturmämnden: kulturförvalt.	-813,2	-813,2	0,0	0,0	0,0
Kulturmämnden: stadsarkivet	-55,0	-55,0	0,0	0,0	0,7
Kyrkogårdsnämnden	-124,8	-124,8	0,0	0,0	10,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-71,3	-71,3	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	-645,9	-641,4	4,5	4,1	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-166,2	-166,0	0,2	0,2	0,0
TRN: trafik och gatuverksamheten	-838,7	-853,7	-15,0	-15,0	11,6
TRN: renhållningsverksamheten	-10,0	-5,7	4,3	4,3	0,0
Utbildningsnämnden	-12 420,9	-12 861,7	-49,8	50,0	15,0
Äldrenämnden	-136,8	-135,9	0,9	0,9	0,0
Överförmyndarnämnden	-28,4	-28,4	0,0	0,0	0,0
Summa nämnder	-33 471,5	-34 070,8	-14,2	112,7	209,1

Anmärkning: beloppen i tabellerna är avrundade och summerar därför inte exakt

Budget och utfall är inklusive kapitalkostnader

Avvikelse är efter resultatdispositioner

Nämnderna prognostiserar efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar ett underskott jämfört med budget på 14,2 miljoner kronor. I avvikelsen ingår ett underskott för avskrivningar på 5,8 miljoner kronor samt ett överskott på internräntor om 20,2 miljoner kronor. Efter överföring av resultatenheternas resultat prognostiseras ett överskott på 112,7 miljoner kronor.

Beräknad överföring av resultatenheternas resultat till 2012

Nämndernas överförda överskott från 2010 till 2011 uppgick till 471,7 miljoner kronor. I tertialrapport 1 har nämnderna beräknat överföra ett nettoöverskott på 344,8 miljoner kronor till 2012, varav stadsdelsnämnderna 180,8 miljoner kronor. Nämndernas totala uttag från resultatfonderna uppgår i tertialrapport 1 till 127,0 miljoner kronor och finansieras genom centralt avsatta medel för oförutsedda behov.

I utbildningsnämndens verksamhetsplan 2011 angavs de resultatenheter som skulle fastställas för innevarande år. Kullskolan har felaktigt angetts som resultatenhet först från 2012. Utbildningsnämnden föreslår att en korrigerig godkänns och att Kullskolan inrättas som resultatenhet från och med 2011. Stadsledningskontoret tillstyrker förändringen.

	KS Budget efter SLK:s justeringar	Prognos på årsutfall efter SLK:s korrigering	Awikelse före resultatdispositioner	Awikelse efter resultatdispositioner	Prognos awikelse Investeringsplan
Stadsdelsnämnd Rineby-Kista	-1 249,2	-1 242,2	-0,5	0,1	5,0
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	-973,9	-958,2	-0,6	0,0	0,0
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	-1 457,9	-1 481,6	-23,2	-20,1	0,0
Stadsdelsnämnd Bromma	-1 181,0	-1 204,0	-20,0	0,0	6,9
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	-937,5	-969,0	-3,9	-2,6	0,0
Stadsdelsnämnd Norrmalm	-888,1	-906,1	0,6	1,8	2,2
Stadsdelsnämnd Östermalm	-1 134,0	-1 140,2	1,1	3,2	5,1
Stadsdelsnämnd Södermalm	-1 932,0	-1 950,5	-3,0	0,0	6,1
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör	-1 951,0	-1 981,3	1,5	0,0	3,3
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	-931,7	-949,3	-1,2	0,0	2,0
Stadsdelsnämnd Farsta	-1 224,3	-1 222,6	1,7	0,0	0,0
Stadsdelsnämnd Älvsjö	-491,4	-505,6	1,9	0,0	1,2
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen	-1 448,8	-1 496,1	-0,5	-3,1	1,0
Stadsdelsnämnd Skärholmen	-737,6	-772,0	-0,1	-0,4	2,2
Summa stadsdelsnämnder	-16 538,4	-16 778,7	-46,2	-21,1	35,0

	KS Budget efter SLK:s justeringar	Prognos på årsutfall efter SLK:s korrigering	Awikelse före resultatdispositioner	Awikelse efter resultatdispositioner
Nämnd- och förvaltningsadministration	-574,9	-546,2	28,7	28,7
Individ- och familjeomsorg	-1 657,7	-1 671,8	-14,1	-12,6
varav socialpsykiatri	-464,0	-466,3	-2,3	-1,1
Flyktingmottagande	127,9	110,3	-0,9	-2,3
Stadsmiljöverksamhet	-163,6	-163,3	0,3	0,3
avskrivningar	-28,1	-29,3	-1,2	-1,2
internräntor	-17,8	-17,6	0,2	0,2
Förskoleverksamhet	-3 725,0	-3 839,4	32,8	44,5
Äldreomsorg	-6 293,6	-6 309,2	-14,5	-4,5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-2 712,0	-2 776,8	-35,7	-32,4
Kultur - och föreningsverksamhet	-269,3	-259,0	10,3	10,4
Arbetsmarknadsåtgärder	-69,8	-68,4	1,4	1,4
Ekonomiskt bistånd	-1 126,6	-1 194,6	-68,0	-68,0
varav handläggare	-249,4	-219,1	30,3	30,3
Övrig verksamhet	-28,0	-13,5	14,6	14,6
Summa verksamheter	-16 538,4	-16 778,7	-46,2	-21,1

Nedan kommenteras ekonomiska prognoser per verksamhetsområde. Vidare kommenteras de nämnder som prognostiserar större avvikelser än +/- 1 procent mot nämndens budget eller där det finns andra skäl för kommentarer. Nämnder som prognostiserar underskott uppmanas att vidta åtgärder för en ekonomi i balans inför bokslut 2011.

Förskoleverksamhet

Prognosen för förskoleverksamheten visar ett överskott på 44,5 miljoner kronor, efter resultatdispositioner. Samtliga stadsdelsnämnder prognostiserar överskott. Störst överskott prognostiseras av stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Hägersten-Liljeholmen på 15,0 miljoner kronor respektive 6,5 miljoner kronor.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Prognosen visar ett underskott på 32,4 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Tre stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och 8 stadsdelsnämnder prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Störst underskott prognostiserar Hässelby- Vällingby stadsdelsnämnd med

11,0 miljoner kronor samt Södermalm stadsdelsnämnd med 8,0 miljoner kronor. Underskotten beror främst på ökade kostnader för Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och Lagen om assistansersättning, LASS, de 20 första timmarna. Försäkringskassans striktare bedömning leder till att fler personer får avslag på sin ansökan om LASS eller indragning av tidigare beviljad LASS, vilket resulterar i att personer med assistans beviljad av staden ökar och således kostnaderna för insatserna. Stadsledningskontoret uppmanar berörda nämnder att vidta aktiviteter för att uppnå en ekonomi i balans inom verksamhetsområdet.

Kultur och fritid

Prognosen visar ett överskott på 10,4 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Sex stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och en stadsdelsnämnd prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Största överskott prognostiserar Norrmalms stadsdelsnämnd med 5,0 miljoner kronor samt Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd med 3,0 miljoner kronor.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Prognosen visar ett underskott på 12,6 miljoner kronor efter resultatdispositioner för verksamhetsområdet. Fem stadsdelsnämnder prognostiserar överskott, sex stadsdelsnämnder prognostiserar underskott och tre stadsdelsnämnder prognostiserar inga avvikelser mot budget. Största underskottet prognostiserar Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd med 7,8 miljoner kronor samt Hägersten-Liljeholmen stadsdelsnämnder med 5,1 miljoner kronor. Största överskottet prognostiserar Spånga-Tensta stadsdelsnämnd med 4,1 miljoner kronor. Underskotten hänförs främst till placeringar av barn och ungdomar. Ett antal placeringar har skett med stöd av lag med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, vilket krävt omfattande insatser som också är förenade med höga kostnader.

Äldreomsorg

För verksamhetsområde äldreomsorgen prognostiseras ett sammantaget underskott på 4,5 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Sex stadsdelsnämnder prognostiserar överskott eller budget i balans och åtta stadsdelsnämnder prognostiserar underskott. Största underskottet prognostiserar Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd med 8,0 miljoner kronor samt Hägersten-Liljeholmen och Skärholmens stadsdelsnämnd med 5,8 respektive 5,7 miljoner kronor. Underskotten beror bland annat på att vårdbehovet inom vård- och omsorgsboende ökat. En stor del av Rinkeby-Kista stadsdelsnämnds underskott, 5,7 miljoner kronor, hänförs främst till hemtjänstens utförarenhet, som har ett fortsatt vikande kundunderlag.

Flyktingmottagande

Prognosen för flyktingmottagning visar ett underskott på 2,3 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Tre stadsdelsnämnder prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Stadsdelsnämnder med prognostiserade underskott är Rinkeby-Kista med 0,5 miljoner kronor, Spånga-Tensta 1,3 miljoner kronor och Hässelby-Vällingby 0,5 miljoner kronor. Justering av budget utifrån prestationsförändringar kommer att ske i samband med tertialrapport 2. Stadsdelsnämnderna har tagit hänsyn till prestationsförändringar i sina prognoser.

Stadsmiljö

Prognosen visar ett överskott på 0,3 miljoner kronor efter resultatdispositioner. En stadsdelsnämnd prognostiserar överskott och två nämnder prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Överskottet prognostiseras av Norrmalms stadsdelsnämnd med 1,0 miljoner kronor. Det största underskottet prognostiseras av Östermalms stadsdelsnämnd med 1,1 miljoner kronor. Underskotten beror främst på ökade kostnader för snöröjning och förstärkta underhållsåtgärder i parkerna.

Ekonomiskt bistånd

I oktober 2010 gjorde USK en prognos över utvecklingen av kostnaden för ekonomiskt bistånd för år 2011, som visade på ytterligare nedgång av ekonomiskt bistånd. Beslutad budget 2011 är 1 101,3 miljoner kronor varav 910,3 miljoner kronor avser utbetalat bistånd. I april 2011 återkom USK med ny prognos för ekonomiskt bistånd som visar på en kostnad som överstiger tidigare prognos med 38,7 miljoner kronor.

Nämnderna prognostiserar i tertialrapport 1 att kostnaden för ekonomiskt bistånd blir 87,4 miljoner kronor högre än budget år 2011. Nämnderna har dock omfördelat 13,4 miljoner kronor till andra verksamhetsområden och 45,1 miljoner kronor har omfördelas från utbetalning av bistånd till handläggning av ekonomiskt bistånd. Att nämnderna gjort så beror på att det finns indikationer på att en omfördelning till handläggning även sänker biståndskostnader. Avslag tar längre tid än bifall. Några av nämnderna har dock ovanligt höga omfördelningar, vilket gör att frågan uppkommer om det är korrekta kostnader som bokförs för handläggning. Därför uppmanas de nämnder som har ovanligt höga handläggningskostnader att se över dessa så att det endast är personalkostnader samt de kostnader som direkt härrör till personalen och inga andra övriga kostnader som bokförs på handläggning.

Nämnderna prognostiserar att utbetalat ekonomiskt bistånd under året blir totalt 923,7 miljoner kronor. Detta är endast 13,4 miljoner kronor högre än beslutad budget för ekonomiskt bistånd och 25,3 miljoner kronor lägre än USK:s prognos för utbetalat ekonomiskt bistånd. Stadsledningskontoret föreslår att nämnderna trots detta beviljas en budgetjustering om 38,7 miljoner kronor utifrån USK:s nya prognos.

Prognosen för ekonomiskt bistånd visar ett underskott på 68,0 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Samtliga stadsdelsnämnder förutom Farsta prognostiserar underskott inom ekonomiskt bistånd. De stadsdelsnämnder som har störst negativ prognos är Spånga-Tensta (-10,0), Hässelby-Vällingby (-22,5), Bromma (-4,2), Norrmalm (-5,0), Enskede-Årsta-Vantör (-17,2), Hägersten-Liljeholmen (-5,0) och Skärholmen (-8,5). Den sammanfattande analysen är att stadsdelsnämnderna Bromma och Norrmalm omfördelar över 5 procent till andra verksamhetsområden. Stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby och Hägersten-Liljeholmen gör samma sak, men med 3 procent. Stadsledningskontoret konstaterar att nämnderna har rätt att omfördela medel från ekonomiskt bistånd till andra verksamhetsområden. Nämnderna måste dock i sin analys av resultatprognosen för verksamhetsområdet redovisa det tydligt. Stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Spånga-Tensta fördelar inte extra medel till handläggning, vilket kan påverka deras nivå på ekonomiskt bistånd negativt.

Arbetsmarknadsåtgärder

Prognosen för arbetsmarknadsåtgärder visar ett överskott på 1,4 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Fyra stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och två stadsdelsnämnder prognostiserar mindre underskott. Resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse. Största överskotten redovisar stadsdelsnämnderna Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen om 0,3 miljoner kronor samt 1,5 miljoner kronor.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd prognostiserar ett underskott på 20,1 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Avvikelsen motsvarar 1,3 procent av nämndens driftbudget. Underskottet avser främst underskott inom verksamhetsområdena ekonomiskt bistånd och stöd och service till personer med funktionsnedsättning men berör även äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. Nämndens kostnader för ekonomiskt bistånd under första kvartalet 2011 har inte minskat i den omfattning som prognostiserats. Antal hushåll och kostnaderna för ekonomiskt bistånd ligger kvar på ungefär samma nivå som för 2010.

Fortlöpande arbete pågår för att nå ett kostnadsutfall i balans med budget. Nämnden upprättar sammanställning med månadsvis redovisning av prestationer inom verksamhetsområdena och har utformat en gemensam struktur för uppföljning av det ekonomiska resultatet. Metoden inbegriper krav på åtgärder så snart negativ budgetavvikelse kan befaras. Stadsledningskontoret uppmanar nämnden att vidta åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans under året. Stadsledningskontoret kommer under året noggrant följa utvecklingen av nämndens verksamhet.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden prognostiserar ett överskott på 95,4 miljoner kronor. Avvikelsen motsvarar 10,6 procent av nämndens driftbudget. Överskottet beror främst på ökade intäkter till följd av ej budgeterat engångsbelopp om 12,0 miljoner kronor för tomträttsavgäld i Henriksdalshamnen enligt tidigare genomförd markanvisningstävling, 42,0 miljoner kronor på grund av domar i avgäldsmål samt ej budgeterat engångsbelopp om 15,0 miljoner kronor för ett arrende. Förskjutningar inom investeringsverksamheten medför att kapitalkostnaderna bedöms bli cirka 18 miljoner kronor lägre jämfört med budget.

Exploateringsnämnden prognostiserar ett underskott på 86,5 miljoner kronor inom investeringsverksamheten men har i ett särskilt ärende hemställt hos kommunfullmäktige att godkänna en budgetjustering om 104,0 miljoner kronor för förvärv av fastigheten Induktorn 33 i Ulvsunda. Inklusiv begärd budgetjustering prognostiserar nämnden en positiv avvikelse på 17,5 miljoner kronor.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens investeringsbudget uppgår till 655,7 miljoner kronor. Nämnden prognostiserar en investeringsutgift som är 119,3 miljoner kronor lägre. Avvikelsen avser främst uteblivet förvärv av mark.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden prognostiserar ett underskott på 6,1 miljoner kronor. Avvikelsen motsvarar 1,2 procent av nämndens driftbudget. Underskottet beror främst på en lägre prognos för intäkterna, ökade energikostnader samt ökade hyreskostnader för extern förhyrning. Stadsledningskontoret uppmanar idrottsnämnden att vidta aktiviteter för att uppnå en ekonomi i balans.



Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämndens investeringsbudget uppgår till 80,0 miljoner kronor. Nämnden prognostiserar en investeringsutgift som är 10,0 miljoner lägre än budget. Det är främst investeringarna i Skogskrematoriet som försenats.

Finansiering

Starkare lönesummeutveckling

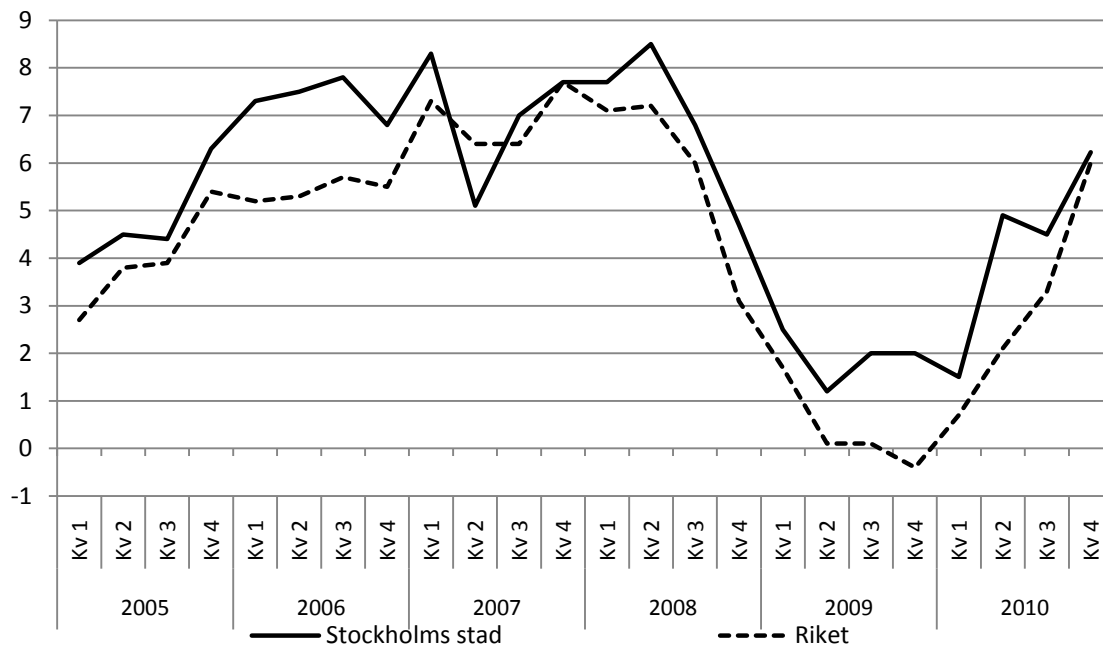
Stockholms stads intäkter består huvudsakligen av skatteintäkter som i sin tur beror på skatteunderlaget i staden, men också på skatteunderlaget i riket och det kommunala utjämningsystemet. Skatteunderlagets storlek är direkt kopplat till lönesummans utveckling¹, det vill säga löneökningar och sysselsättningen, mätt som antalet arbetade timmar.

När finanskrisen inleddes hösten 2008 dämpades tillväxten i lönesumman betydligt i såväl riket som i Stockholms stad, vilket framgår av diagrammet nedan. Under 2010 syns en tydlig återhämtning av konjunkturen. Fjärde kvartalet 2010 ökade lönesummorna i Stockholms stad med 6,2 procent jämfört med motsvarande kvartal 2009. Även i riket var tillväxten stark och lönesummorna ökade med 6,0 procent. Preliminär statistik för första kvartalet 2011 indikerar att den snabba tillväxttakten håller i sig.

¹ Ungefär tre fjärdedelar av det kommunala skatteunderlaget utgörs av lönesumman i samhället.

Utveckling av lönesummor

Relativ förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år



Källa: SCB

Fortsatt hög arbetslöshet men sysselsättningstillväxt

Även utsikterna på arbetsmarknaden har förbättrats. Antalet lediga platser ökar och fler får arbete. Sysselsättningen stiger nu i hela landet, men fortfarande ligger arbetslösheten kvar på en hög nivå. Första kvartalet 2011 var 8,1 procent av arbetskraften i riket arbetslösa. I Stockholms stad uppgick arbetslösheten till 6,9 procent av arbetskraften. Sysselsättningen i staden har dock stadigt ökat genom hela krisen. Första kvartalet 2011 ökade sysselsättningen i Stockholms stad med 2,8 procent jämfört med motsvarande kvartal 2010.

Sysselsättning och arbetslöshet

Stockholm stad	2010				2011
	Kv. 1	Kv. 2	Kv. 3	Kv.4	Kv. 1
Arbetslösa i förhållande till arbetskraften	6,8 %	6,5 %	6,9 %	6,1 %	6,9 %
Relativ sysselsättningstillväxt	2,9 %	2,3 %	2,0 %	1,5 %	2,8 %

Källa: SCB, AKU internationell definition 15-74 år



Skatter, slutavräkningar och utjämning m.m.

Stadens aktuella prognos för slutavräkningarna 2010-2011 ger en positiv avräkning motsvarande 703,6 miljoner kronor, som enligt stadens redovisningsprinciper ska periodiseras i samband med bokslut. Den positiva slutavräkningen förklaras i huvudsak av att regeringen i budgetpropositionen fastställde uppräkningsstalen för 2011 till 1,1 procent, vilket ligger betydligt lägre än SKL:s nuvarande prognos (cirkulär 11:21) som räknar med en skatteunderlagstillväxt motsvarande 2,8 procent för 2011.

Den starka befolkningstillväxten i Stockholm påverkar också prognosen. Den kraftiga ökningen av befolkningen gör att den prognostiserade avgiften till inkomstutjämningen sänkts med 117,6 miljoner kronor jämfört med budget, detta eftersom skatteunderlaget per invånare blir lägre. Befolkningstillväxten påverkar även utfallet i kostnadsutjämningen, där ersättningen för eftersläpningseffekter för befolkningsökningar gör att staden erhåller 69,0 miljoner kronor mer än budgeterat.

Pensioner och arbetsgivaravgifter beräknas överskrida budget med 84,6 miljoner kronor, främst beroende på lägre lönekostnader än budgeterat under 2011. Vid lägre lönekostnader lämnar nämnderna, via personalförsäkringspålägget, ett mindre bidrag till finansiering av arbetsgivaravgifter med mera.

Även det finansiella resultatet avviker positivt till följd av ett förbättrat räntenetto. Staden erhåller även en icke budgeterad utdelning från AB Fortum Värme Holding om 200,0 miljoner kronor. I tertialrapport 1 bedöms därmed stadens finansiering, förbättras med 1 199,8 miljoner kronor jämfört med vad som angavs i budgeten för år 2011.

Stadens finansiering – prognos T1 2011

Mnkr	Budget efter SLK´s justeringar	Prognos På årsutfall efter SLK´s korrigeringar	Avvikelse T1
Skatter	31 618,4	32 347,1	728,7
<i>varav slutavräkningar 2010-2011</i>		703,6	703,6
Begravningsavgift	126,6	126,7	0,1
Inkomstutjämnning	-1 509,7	-1 392,1	117,6
Kostnadsutjämnning	1 280,0	1 349,0	69,0
Regleringspost	852,6	865,7	13,1
Fastighetsavgift	1 099,5	1 099,5	0,0
LSS-utjämnning	-535,4	-548,7	-13,3
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	281,0	370,0	89,0
Utdelning	750,0	950,0	200,0
Disposition begravnings- och renhållningsfond	8,2	3,8	-4,4
TOTAL FINANSIERING	33 971,2	35 171,0	1 199,8

Investeringar

Arbetet med att förbättra ekonomistyrningen av stadens investeringsprojekt fortsätter. Kommunfullmäktige beslutade i budget 2010 om en ny gemensam projektstyrningsmetod för stora investeringsprojekt och i budget 2011 beslutades att ta fram en samlad strategi för stadens investeringar. Parallellt med arbetet att fastställa en investeringsstrategi tas en finansieringsstrategi fram som bland annat ska definiera tillgängligt ekonomiskt utrymme för investeringar. Arbetet med denna pågår.

Under året har nämndernas investeringsplan justerats upp med 94,0 miljoner kronor från 4 512,6 miljoner kronor, till 4 606,6 miljoner kronor, beroende på beslut om finansiering och genomförande av Farsta simhall.

Investeringsutgifter netto per 30 april 2011 uppgår till 552,7 miljoner kronor, en minskning med 299,0 miljoner kronor jämfört med samma tid föregående år (851,7). Helårsprognosen för 2011 uppgår till 4 379,6 miljoner kronor inklusive Central medelreserv 4, vilket är 227,0 miljoner kronor mindre jämfört med budget (4 606,6). Främst förklaras detta av planerade fastighetsförvärv, som skjutits framåt i tiden.

Bland större projekt med genomförandebeslut och inriktningsbeslut i kommunfullmäktige som ingår i prognosen för helåret återfinns följande projekt.

Stora investeringsprojekt under 2011 (mnkr)

Projektname	Avser	Nämndens budget 2011	Prognos 2011	Avvikelse
Norra Station	Bostäder	585,0	496,0	89,0
Söderledstunneln	Infrastruktur	480,0	437,0	43,0
Norra Djurgårdsstaden	Bostäder	300,2	247,3	52,9
Slussen	Infrastruktur	231,0	190,0	41,0
Hammarby Sjöstad	Bostäder	216,4	214,1	2,3
Norra Länken: trafikplats Hjorthagen	Infrastruktur	160,0	191,4	-31,4
Kraftledningstunnel Årsta	Kraftledning	134,0	78,0	56,4
Nordvästra Kungsholmen	Bostäder	108,0	123,7	-15,7
Farsta sim- och idrottshall	Idrottshall	94,0	88,7	5,3
Kista företagsområde	Kommersiellt	86,7	79,0	7,7
Mariehäll	Bostäder	76,9	55,5	21,4
Älvsjö Centrum	Bostäder, infrastruktur	67,3	67,0	0,3
Sabbatsberg	Bostäder	62,2	41,1	21,1

I helårsprognosen ingår inte de delar av Norra Djurgårdsstaden, Samverkanscentralen, samt tidigareläggning av upprustning och modernisering av simhallar, exklusive Farsta simhall.

Staden är medfinansierad i ett antal stora statliga infrastrukturprojekt för att angelägena satsningar ska kunna genomföras på väg- och spårtrafiken i Stockholm. Under 2011 beräknar staden att göra utbetalningar för projekt Citybanan med cirka 126 miljoner kronor, överdäckning av E18 med cirka 114 miljoner kronor och Tvärbanan Norr cirka 35 miljoner kronor.

Investeringar inom bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Under året kommer bolagen att genomföra ett mycket omfattande investeringsprogram. I prognosen beräknas den totala investeringsvolymen för bolagskoncernen till cirka 8,8 miljarder kronor. Detta är cirka 800 miljoner kronor lägre än budget främst beroende på förskjutningar av projekt inom nyproduktion av bostäder. Familjebostäder visar en prognos som är cirka 650 miljoner kronor lägre jämfört med budget. Detta beror huvudsakligen på senareläggningar av projekt där detaljplaner blivit överklagade och att bolaget saknar projekt för att uppnå målsättning-



en av antal påbörjade lägenheter inom Stimulans för Stockholm. Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) prognostiserar en investeringsnivå som är cirka 200 miljoner kronor lägre än budget på grund av uteblivna beställningar främst beroende på att utbildningsnämnden förskjutit vissa projekt framåt i tiden. Övriga bolag redovisar inga större förändringar i förhållande till investeringsplanen.

Fastighetsförsäljningar

Försäljningsbetinget för exploateringsnämnden uppgår till 1 000 miljoner kronor, vilket nämnden bedömer som möjligt att nå. Fastighetsförsäljningar inom exploateringsverksamheten utgör drygt 70 procent, 20 procent utgörs av fastighetsförsäljningar av mark utanför kommungränsen och till sju procent av friköp av tomtmark.

Till och med den sista april 2011 har exploateringsnämnden bokfört fastighetsförsäljningar motsvarande 67,5 miljoner kronor. Under perioden har exploateringsnämnden beslutat om ett friköp av tomträtten Kontorsskylten 2 med flera till AB Svenska Bostäder till ett belopp om 284,0 miljoner kronor. Försäljningen är villkorad av att kommunfullmäktige och AB Svenska Bostäders styrelse godkänner avtalet senast den 31 december 2011.

Budgetjusteringar med mera

I budget 2011 har kommunfullmäktige fördelat medel till nämnderna. Det innebär att det inte finns några ytterligare resurser avsatta centralt för nämndernas löpande verksamheter utöver prestationsförändringar och omstruktureringar. Stadsledningskontoret tillstyrker 53,7 miljoner kronor för ökade nettokostnader för driftverksamheten. Medlen finansieras enligt följande:

(Mnkr)	
Central medelsreserv: 2. <i>Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov</i>	48,7
Utdelning från donationsfonder	5,0
Totalt	53,7

Därutöver har omfördelning av centralt budgeterade medel under kommunfullmäktige m.m. skett med 5,5 miljoner kronor. Specifikation av tillstyrkta budgetjusteringar framgår av bilaga 1.

Ur central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* i 2011 års budget har medgetts budgetjustering för ökade utgifter inom investeringsplanen med 18,7 miljoner kronor.

Central medelsreserv

Hemlösa

I *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* har 10,0 miljoner kronor reserverats för utveckling av boendialternativ och dagverksamheter för hemlösa. Stadsdelsnämnderna kan söka medel för start av nya verksamheter. I samband med tertialrapport 1 inkom ansökningar om totalt 9,1 miljoner kronor. Totalt beviljas budgetjustering om 4,6 miljoner kronor, fördelning av medel framgår av bilaga 1. De verksamheter som inkommit med ansökningar har haft samma verksamhet under flera år. Stadsledningskontoret anser att nämnderna därför måste utvärdera om verksamheten bör ingå i den ordinarie verksamheten som ska prioriteras inom nämndernas ram när verksamhetsplan upprättas, eftersom det inte handlar om en utveckling av nya verksamheter, utan en stadigvarande verksamhet. Därför föreslår stadsledningskontoret att de nämnder som äskat medel får en mindre tilldelning för att successivt inrymma verksamheten i ordinarie budget inför 2012. Vidare uppmanas socialnämnden att anordna en konferens där dessa projekt och de projekt som finansierats under avsättning för evidensbaserade metoder för att minska hemlöshet, ska redovisa sina projekt i syfte att sprida goda exempel samt utvärdera verksamheterna så ett lärande kan ske.

Snabb nätverksaccess

Enligt budget 2011 ska en rad angelägna it-projekt genomföras. I *Central medels-reserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* har 5,0 miljoner kronor reserverats för utvecklingskostnader i samband med etablering av anslutning för snabb nätverksaccess i förskolor. Stadsdelsnämnderna har i tertialrapport 1 sökt budgetjustering för detta ändamål. Totalt beviljas budgetjustering om 5,0 miljoner kronor, fördelning av reserverade medel framgår av bilaga 1. Beviljade medel ska användas till nyetablering av infrastruktur för snabb nätverksaccess för förskolor där bredband via fiber eller radiolänk idag saknas. Stadsdelsnämnderna ska i verksamhetsberättelse 2011 redogöra för hur medlen har använts.

Ekonomiskt bistånd

Nämnderna prognostiserar att utbetalat ekonomiskt bistånd under året blir totalt 923,7 miljoner kronor. Detta är endast 13,4 miljoner kronor högre än beslutad budget för ekonomiskt bistånd och 25,3 miljoner kronor lägre än USK:s prognos i april 2011 för utbetalat ekonomiskt bistånd. Stadsledningskontoret föreslår att nämnderna trots detta beviljas en budgetjustering om 38,7 miljoner kronor utifrån USK:s prognos i april. Fördelning av medel framgår av bilaga 1.

Sommarkoloniverksamhet

Stadsdelsnämnderna tillförs totalt 5,0 miljoner kronor för sommarkoloniverksamhet under år 2011. Stadsledningskontoret föreslår att dessa medel finansieras genom avkastning från donationer. Fördelningen framgår av bilaga 1. I verksamhetsberättelse 2011 ska stadsdelsnämnderna redogöra för hur medlen har använts.

Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning

Resultaten av Stockholmsenkäten 2010 visar en fortsatt ökning av narkotikaanvändningen i alla grupper, undantaget flickor i åk 9 där en svag minskning skett. I synnerhet de centralt belägna stadsdelsnämnderna har en stor andel ungdomar som i Stockholmsenkäten anger att de använt narkotika. I syfte att vidta åtgärder för att förebygga och arbeta för att minska narkotikaanvändningen fördelas 2,0 miljoner kronor till stadsdelsnämnderna. Fördelningen framgår av bilaga 1. Socialnämnden bör även engagera sig i ett proaktivt arbete för att stödja stadsdelsnämnderna i att minska narkotikaanvändningen. Socialnämndens arbete ska genomföras inom redan tilldelad budget för 2011. Ett mycket gott exempel för stadens drogförebyggande arbete är Östermalm stadsdelsnämnds projekt FUSSION- fräsch, ung, snygg, smart, intelligent och nykter som 2009 startade för att möta problemen med hög alkohol-, tobak- och drogkonsumtion bland Östermalms ungdomar.



Kommunfullmäktige 150 år

Kommunfullmäktige m.m tillförs 1,0 miljoner kronor för att planera genomförandet av stadens högtidlighållande av jubileet kommunfullmäktige 150 år 2012.

Arbetet föreslås ledas av en politisk styrgrupp med kommunfullmäktiges ordförande som ordförande. Varje parti bör ha en representant. För projektledning ansvarar stadsarkivarien.

Tillgänglighetsinvesteringar

I central medelsreserv för investeringar har utgifter för tillgänglighetsinvesteringar om totalt 50,0 miljoner kronor reserverats för 2011. Medlen är avsedda att användas för att slutföra tidigare planerade projekt eller av andra skäl åtgärda brister som inte kan inrymmas inom nämndens ordinarie investeringsbudget. Åtgärderna ska vara möjliga att genomföra under 2011.

Nämnderna har i tertialrapport 1 begärt budgetjusteringar med 19,7 miljoner kronor avseende utgifter för tillgänglighetsinvesteringar. Stadsledningskontoret tillstyrker budgetjustering med 17,2 miljoner kronor. Ansökningar om 2,5 miljoner kronor avstyrks. Fördelningen framgår av bilaga 1.

Beslut som avvaktas till tertialrapport 2

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsnämnd har begärt budgetjustering på 0,6 miljoner kronor. Anledningen är att en privat grupp bostad öppnat den 1 april och därmed inte hade inkluderats i den ordinarie prestationsavläsningen som gjordes den 31 mars. Stadsledningskontoret anser att begärd budgetjustering ska hanteras i samband med tertialrapport 2 då prestationsförändringarna beslutas.

Fördelning av centralt avsatta medel under kommunfullmäktige m.m.

Avveckling och omstrukturering av lokaler

Nämnderna har begärt budgetjusteringar med 7,1 miljoner kronor för ökade kostnader för avveckling och omstrukturering av lokaler. Stadsledningskontoret tillstyrker budgetjustering med 5,5 miljoner kronor.

Disposition av i tidigare bokslut avsatta medel

Projektmedel - förebyggande insatser för hemlösa med psykisk funktionsnedsättning

Kommunfullmäktige beslutade den 30 mars 2009, § 25, om Stimulans för Stockholm och nämndernas verksamhetsplan med budget för 2009, utl 2009:36. I ärendet beslutades att avsättningen för om- och tillbyggnad av särskilda boenden ska beviljas för insatser och åtgärder som utvecklar det förebyggande arbetet såväl

kvantitativt som kvalitativt. Avsättningen ska även disponeras till bland annat utveckling av evidensbaserade modeller för övergången från institution till eget boende samt utveckla stadens boendestöd och modeller för en effektivt budget- och skuldrådgivning till målgruppen.

Stadsledningskontoret tillstyrker ansökningar om totalt 5,2 miljoner kronor, ingen budgetjustering sker, medlen utbetalas mot faktura. Finansiering sker genom att ta i anspråk i tidigare bokslut avsatta medel, enligt bilaga 1. Nämnderna ska i verksamhetsberättelser redogöra för hur medlen har använts. I samband med årsredovisning 2011 kommer uppföljning av projekten att genomföras utifrån hur projektplanen efterlevs, vilka insatser som genomförts, vilken effekt dessa insatser givit samt om projektet är av sådan karaktär att det bör ingå i ordinarie verksamhet. Medel beviljas utifrån respektive projektplans angivna period.

Stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler

Nämnderna har begärt bidrag om 65,6 miljoner kronor. Under förutsättning av att utbyggnaden innebär nytillkomna avdelningar i kommunal regi som ger ett faktiskt tillskott av varaktiga platser och i övrigt uppfyller kraven för bidrag, tillstyrker stadsledningskontoret bidrag om 64,8 miljoner kronor. Bidrag om 0,8 miljoner kronor avstyrks. Utbetalning sker mot begäran, faktura, från nämnderna och efter kontroll i samband med att verksamheterna öppnar. Beslut om beviljade medel gäller tidsbegränsat längst till och med 2012.

Stiftelsen Electrum

I samband med bokslut för 2011 har staden för avsikt att ianspråkta medel från i tidigare bokslut avsatta medel för stadens åtagande och samarbete med universitet och högskolor för medfinansiering av stiftelsen Electrum inklusive Kista Science City.

Omslutningsförändringar

Nämnderna redovisar omslutningsförändringar för ökade kostnader och intäkter med 226,7 miljoner kronor, varav 95,4 miljoner kronor inom stadsdelsnämnderna. Nämndernas budgetar justeras med motsvarande belopp, bilaga 1.

Nämnderna redovisar omslutningsförändringar för ökade utgifter och inkomster med 17,1 miljoner kronor. Nämndernas investeringsplaner justeras med motsvarande belopp, bilaga 1.

Övrigt

Statistikenhet inom kommunstyrelsen

Till följd av kommunfullmäktiges beslut om godkännande av försäljning av Stockholms Stads Utrednings- och Statistikkontor (USK AB) ska inom kommunstyrelsen finnas en särskild statistikenhet, vars uppgifter ska fullgöras av stadsledningskontoret.

Vision för förnyelsen av city

Den inre staden är ett prioriterat område i stadens översiktsplan, promenadstaden. I förverkligandet av översiktsplanen är citys framtida utformning central. Kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att, i samråd med berörda nämnder och bolag, ta fram en sammanhållande vision för förnyelsen av city.

Upphandling av organisationskonsulter för organisationsutveckling och finansiella tjänster, dnr 125-684/2011

Stadsledningskontorets ramavtal avseende organisationskonsulter för organisationsutveckling och finansiella tjänster löper ut den 30 juni 2011, utan möjlighet till ytterligare förlängning. För att säkra tillgången på professionell kompetens och resurser som stöd i samband med alla former av organisationsutveckling och förändringsarbete samt i finansiella tjänster föreslår stadsledningskontoret att kommunstyrelsen beslutar att stadsdirektören ges i uppdrag att utarbeta förfrågningsunderlag, genomföra upphandling, fatta tilldelningsbeslut och sluta avtal med antagna leverantörer. Vidare föreslås att stadsdirektören ges i uppdrag att förvalta de avtal som upphandlingen resulterar i samt vid behov vidta sådana förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtal som utifrån avtalade åtaganden och affärsrättsliga grunder är påkallade.

Överföring av statsbidrag till arbetsmarknadsnämnden

Stadsledningskontoret har för avsikt att föreslå kommunstyrelsen att i tertialrapport 2 föreslå kommunfullmäktige att Skärholmens stadsdelsnämnds kommunövergripande verksamhet, statsbidragsgruppen, överför statsbidrag som utgår till staden avseende samhällsorientering, till arbetsmarknadsnämnden.

Miljöhuvudstadsåret 2010 – Slutrapport, dnr 024-628/2009

Under 2010 var Stockholm Europas första miljöhuvudstad. Under året fanns ett mycket stort engagemang hos olika aktörer inom och utom Stockholms stad. Många vittnar om den stolthet de kände när Stockholm fick utmärkelsen och vilket hedrande uppdrag året innebar. Ett stort antal framgångsrika aktiviteter och evenemang genomfördes under året och mycket värdefull kunskap genererades såväl inom som utom stadens organisation och verksamheter.

Stadsledningskontoret bedömer att detta har varit ett lyckat projekt. Stadsledningskontoret anser att målet med projektet, att staden kan samarbeta och skapa samordningsvinster på stadsmiljöområdet och att utmärkelsen på lång sikt bidrar till ett ökat värde på stadens varumärke har infriats. Erfarenheterna och framgångsfaktorerna från miljöhuvudstadsåret lever vidare bland annat i det nyligen inrättade stadsmiljörådet och genom miljöfrågornas ökade integrering i stadens stadsövergripande kommunikation.

Inför kommande stadsövergripande projekt har bland annat följande framgångsfaktorer identifierats.

- Det är angeläget att inledningsvis utarbeta en budskapsplattform. En sådan ger en strategisk inriktning för det kommande arbetet och kan också användas som ett prioriteringsverktyg när olika aktiviteter och åtgärder konkurrerar om utrymmet.
- I ett stadsövergripande projekt är det avgörande att arbetet leds av en styrgrupp med förankring på högsta nivå, i syfte att involvera hela staden i projektet.

Slutrapporten i sin helhet återfinns i bilaga 6.

Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm stad 2010

Öppen fritidsverksamhet är den samlande beteckningen på verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar i åldrarna 7-19 år. Stadsledningskontoret tog 2010 över ansvaret från kulturnämnden för uppföljningen av den öppna fritidsverksamheten. Uppföljningen är kvantitativ och omfattar de verksamheter som finansieras av stadsdelsnämnderna eller utförs på uppdrag av dessa genom upphandlade entreprenader. Stadsledningskontoret föreslår att uppföljningsrapporten godkänns. Rapporten i sin helhet återfinns i bilaga 7.

Plan för avveckling och uppsägning av Fristads sjukhem, dnr 327-965/2011

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har den 14 april 2011 ansökt hos kommunstyrelsen om godkännande av avveckling och uppsägning av Fristads sjukhem. Stadsledningskontoret konstaterar att kommunfullmäktige, i samband med budget 2009, har godkänt att nämnden fattar beslut om avveckling av Fristads sjukhem så snart behovet av heldygnsomsorgsplatser tillgodoses på annat sätt. Beslut i kommunstyrelsen behövs i så fall inte. Av nämndens underlag framgår att Carema Care AB avser att öppna ett nytt äldreboende i stadsdelsnämndsområdet och att behovet av platser därmed tillgodoses. Förutsättningar för en avveckling av Fristads sjukhem är i så fall uppfyllda. Stadsledningskontoret föreslår att nämndens ansökan godkänns av kommunstyrelsen.

Omstrukturering av Hornstulls vård- och omsorgsboende, dnr 327-809/2011
Södermalms stadsdelsnämnd har den 24 mars 2011 i ett särskilt ärende beslutat om en omstrukturering av Hornstulls vård- och omsorgsboende. Nämnden ansöker samtidigt hos kommunstyrelsens ekonomiutskott om medel för tomgångshyror om 0,8 miljoner kronor avseende 2011. Ansökan om medel för tomgångshyror för Hornstulls vård- och omsorgsboende har nämnden återkommit med i föreliggande tertialrapport.

Södermalms stadsdelsnämnd redovisar ett minskat behov av platser samt att lokalerna på Hornstulls vård- och omsorgsboende inte uppfyller gällande krav på modern standard. Nämnden avser att successivt avveckla cirka 60 platser, varav 50 platser korttidsvård och 10 platser gruppboende. Lokalerna återlämnas till fastighetsägaren Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Behovet av korttidsvård avser nämnden att klara genom att 24 av platserna flyttas till ändamålsenliga lokaler i ett annat vård- och omsorgsboende inom stadsdelsnämndsområdet. Nämnden återkommer under hösten 2011 med förslag på ny placering av dessa platser.

Beslut om större förändringar av stadens vård- och omsorgsboende gällande omstrukturering till annan boendeform och/eller avveckling av sådan boendeform ska fattas av kommunstyrelsen efter begäran av respektive stadsdelsnämnd. En omstrukturering av cirka 60 platser är en större förändring. Stadsledningskontoret konstaterar att nämndens planering för Hornstulls vård- och omsorgsboende är i linje med den övergripande boendepanering för äldre som staden för närvarande arbetar med under ledning av äldrenämnden. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner en omstrukturering av Hornstulls vård- och omsorgsboende innebärande en avveckling av cirka 60 platser.

Förändring av kvalitetsredovisning inom de pedagogiska verksamheterna

Den första juli 2011 träder en ny skollag i kraft (Skollag 2010:800) och förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning slutar att gälla. Förändringarna innebär att kraven på att det ska finnas ett dokument benämnt kvalitetsredovisning försvinner men att i huvudsak samtliga arbetsuppgifter kvarstår. Det är viktigt att staden bibehåller samma ambitionsnivå och krav på utveckling och förbättring som tidigare för att inte förlora redan gjorda erfarenheter och framgångar med kvalitetsarbetet. Därför är det väsentligt att det även fortsättningsvis finns tillgång till en systematisk och lättillgänglig dokumentation av resultat och kvalitetsarbete hos huvudmannen.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.



”Huvudmannen har det yttersta ansvaret för genomförandet av utbildningen vilket ger huvudmannen en central roll när det gäller att bedriva ett kvalitetsarbete som ska garantera kvalitet och likvärdighet. Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen, t.ex. betygsstatistik och resultat av nationella prov. Det finns därutöver skäl att anlägga särskilda huvudmannaperspektiv på verksamheten. Som exempel kan nämnas behovet av att analysera variationer mellan skolornas resultat och måluppfyllelse liksom likvärdigheten i skolors bedömning och betygssättning. Även huvudmannens styrning, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten bör analyseras särskilt. Samma krav på kvalitetsarbete på huvudmannanivå ställs även på huvudmän för fristående skolor.” (prop 2009/10165)

En stor del av de pedagogiska verksamheternas måluppfyllelse kan redovisas redan i tertialrapport 2 och analyseras för att sedan ligga till grund för verksamhetsplan och verksamhetsberättelse. Detta kan se olika ut för de olika skolformerna beroende på befintliga strukturer med intagningsystem, läsår med mera. Ett sådant arbetssätt skulle också kunna skynda på processerna med att formulera utvecklingsområden och att initiera insatser av olika slag.

Stadens dokumentation av kvalitetsarbetet har hittills presenterats i skolförhållande kvalitetsredovisningar (grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, sfi) och de fjorton stadsdelsnämnderna har gjort en kvalitetsredovisning för förskoleverksamheten, som senare bearbetats till en samlad kvalitetsredovisning för stadens förskoleverksamhet. Alla dessa redovisningar har sedan sammanfattats i en kvalitetsredovisning för stadens pedagogiska verksamheter.

Fortsättningsvis ska utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder presentera sitt kvalitetsdokument i samband med verksamhetsberättelsen. Utbildningsnämnden sammanfattar stadsdelsnämndernas kvalitetsdokument i samverkan med nämnderna. Anvisningar för nämndernas kvalitetsdokument och krav på redovisningar i tertialrapport 2 med mera kommer att skickas ut separat innan sommaren 2011.

Skolplanering för ett växande Stockholm

Antalet elever i Stockholm beräknas öka kraftigt under den kommande tioårsperioden. Kommunstyrelsen tillsammans med utbildningsnämnden fick därför i budget 2011 i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för att möta detta ökade behov. Arbetet beräknas vara klart efter sommaren då det är viktigt att prognoserna för elevantalsökningen är kvalitetssäkrade per område.

Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010, dnr 327-874/2011

Arbetsstättet för stadens äldreinspektörer har från och med 2010 förändrats och granskningen sker utifrån olika teman där urval av enheter som ska ingå görs över hela staden, istället för som tidigare då all äldreomsorg i en stadsdelsnämnd granskades i ett block. År 2010 har profilboende för äldre med psykiska funktionsnedsättningar och korttidsvård för äldre granskats. Samtliga enheter i staden med dessa inriktningar har granskats. Stadsledningskontoret anser att de utvecklingsområden som äldreinspektörerna lyfter fram i årsrapporten utgör ett bra underlag för den fortsatta kvalitetsutvecklingen inom främst de berörda enheterna. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner rapporten, bilaga 8.

Äldreombudsmannens årsrapport 2010, dnr 327-873/2011

Äldreombudsmannens årsrapport redovisar vad äldre och närstående har för synpunkter, klagomål och frågor vad avser stadens äldreomsorg. Stadsledningskontoret konstaterar att äldreomsorgen i staden i stort fungerar bra och att det pågår ett intensivt utvecklingsarbete. Även i en väl fungerande verksamhet gäller det dock att alltid se möjligheter till förbättring. Utvecklingsområden som lyfts fram i rapporten är exempelvis att staden behöver klarlägga begreppet ”tid” för de personer som beviljats insatser i form av hemtjänst och att genomförandeplaner behöver bli ett centralt verktyg i det dagliga arbetet. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner rapporten, bilaga 9.

Utred hur privatisering av assistansverksamheten i Skarpnäck kunde vara möjlig utan politiska beslut och utan ersättning för marknadsvärde till staden, dnr 329-860/2011

I skrivelse (6/4) av Ann- Margarethe Livh (V) anses att kommunstyrelsen ska utreda hur privatisering av assistansverksamheten i Skarpnäck kunde vara möjlig utan politiska beslut och utan ersättning för marknadsvärde till staden.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd förhandlade sin verksamhetsplan för 2011 med de fackliga organisationerna i december 2010. Det framgick att verksamheten för personligt stöd skulle konkurrensutsättas. Tidigare under hösten hade enhetschefen för verksamheten fått information om att hon skulle komma att bli övertalig.



Enhetschefen informerade personalen på sin enhet den 30 december 2011 om att hon skulle bli övertalig i förvaltningen och därmed sluta. Hon berättade också att hon tillsammans med en annan chef i förvaltningen, som slutade 31/12-2010, hade bildat ett eget företag inom verksamhetsområdet personligt stöd. De anställda informerades av enhetschefen att de hade möjligheten att bli anställda av det nya företaget om det visade sig att brukaren valde att byta utförare. Brukarna med personlig assistans enligt LSS eller Socialförsäkringsbalken gjorde ett aktivt val att följa med över till bolaget.

Stadsledningskontoret konstaterar att i det här specifika fallet var det inte fråga om övergång av verksamhet. Varje anställd har rätt att sluta sin anställning i staden och starta ett eget företag. Likaså kan personal säga upp sig och börja arbeta hos annan arbetsgivare. Företaget övertog varken inventarier eller lokaler. Det fanns således inget som kan värderas och inget staden kan ta ut ersättning för.

Skrivelsen berör i vissa avseende den lojalitetsplikt som är en del av varje medarbetares anställningsavtal och där frågan kring bisyssla ibland blir en del av den arbetsrättsliga bedömningen. Bedömning av om en medarbetare har brutit mot lojalitetsplikten och därmed sitt anställningsavtal är alltid beroende av samtliga omständigheter i varje enskilt fall, där såväl medarbetarens som stadens ansvar utifrån sina respektive roller värderas. Skulle staden finna att en medarbetare har agerat illojalt på något sätt kan staden vidta arbetsrättsliga åtgärder i form av exempelvis uppsägning eller avsked varmed medarbetaren förlorar sin inkomst. En sådan åtgärd från stadens sida förutsätter dock att det alltjämt föreligger ett anställningsförhållande, det vill säga i det nu aktuella fallet har anställningen redan upphört. Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att skrivelsen anses besvarad.

Tillväxt Stockholm – Lägesrapport, våren 2006, angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument, dnr 305-2612/2006

År 2000 startade Stockholms Stads Småföretagsdelegation. Huvudsyftet för delegationen är att identifiera kommunala regler och hinder som skapar problem för stadens företagare. Under våren 2003 tog några av delegationens medlemmar initiativ till ett tillväxtprojekt. Frågan som ställdes var följande: "Vad kan göras inom ramen för Småföretagsdelegationen för att få fart på Stockholms tillväxt?". Resultatet blev ett drygt 50-tal förslag till åtgärder som redovisades i rapporten Tillväxt Stockholm i januari 2004.



Under 2005 och 2006 har tre lägesrapporter angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument - Tillväxt Stockholm överlämnats till kommunstyrelsen. I den senaste lägesrapporten konstateras sammanfattningsvis att 39 av ursprungliga 51 punkter är genomförda, vilket också innebär att fyra av sammanlagt sju tematiska områden är avklarade. Dessa fyra är:

1. Stockholmsandan
4. Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov,
5. Tillväxtovalen,
7. Mångfald med tillgänglig arbetskraft.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner lägesrapporten. Rapporten i sin helhet återfinns i bilaga 10.

Tillväxt Stockholm etapp 1 – rapport angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument, dnr 305-131/2009

I den senaste "Tillväxt Stockholm – Lägesrapport 1", våren 2006, konstaterades sammanfattningsvis att 39 av ursprungliga 51 punkter var genomförda. Sedan dess har ytterligare 8 punkter genomförts, medan de sista kvarvarande punkterna har utgått eller överförts till den nya tillväxtrapport, etapp 2, som Stockholm Business Region fattat beslut om.

Stadsledningskontoret föreslår att lägesrapporten godkänns. Rapporten i sin helhet återfinns i bilaga 11.

Ansökan om bidrag från Fotbollsalliansen, dnr 328-1769/2008

Fotbollsalliansen har inkommit med en ansökan om bidrag om 0,8 miljoner kronor för sitt arbete med den problematik som finns med våld kopplat till idrottsevenemang och klubbar i Sverige. Ansökan har även remitterats till idrottsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att krafttag måste tas mot supportervåldet. Flera olika typer av insatser krävs för att vända den negativa trenden. Polismyndigheten, Stockholms stad och berörda grannkommuner måste tillsammans med klubbarna och frivilligorganisationerna intensifiera sitt arbete.

Regeringen har tillsatt Per Unckel som nationell samordnare med uppdrag att löpande lämna förslag på hur man kan förhindra brottslighet i samband med idrottsarrangemang. Staden är delaktig i detta arbete då uppdraget även innebär en förbättrad samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer på central, regional och lokal nivå.

Idrottsnämnden genomför även för närvarande en satsning för att motarbeta det idrottsanknutna våldet och huliganismen. Staden har även satsat extra medel för idrottsnämndens genomförande av Projekt Supporter. Projektet innebär fältverksamhet riktad till ungdomar i samband med idrottsevenemang i syfte att minska supportertervåldet.

Stadsledningskontoret liksom idrottsnämnden anser att fotbollsalliansens ansökan om bidrag saknar en redogörelse samt budget för vad de ansökta medlen ska användas till. Summan är hög, i synnerhet mot bakgrund av att ansökan enbart avser del av verksamhetsåret. Stadsledningskontoret saknar även en beskrivning av hur Fotbollsalliansen ska samordna sitt arbete med det arbete som sker av andra aktörer inom området. Stadsledningskontoret föreslår att ansökan avslås.

Ren och snygg stad, dnr 304-4401/2007

I skrivelse från Södermalms stadsdelsnämnd föreslås att staden undersöker möjligheterna att koppla ett året-runt-krav på städning för restaurangaktörer utanför deras restaurang/bar med något av de tillstånd man ansöker/behöver för att få bedriva restaurang /bar i Stockholm.

Stadsledningskontoret konstaterar att rättigheter och skyldigheter mellan hyresvärderna (fastighetsägaren) och dennes hyresgäst (restaurangägaren) regleras i jordabalken 12 kapitlet även benämnd hyreslagen och i parternas hyresavtal. Eventuella krav på året-runt-städning ska således regleras i hyresavtalet.

Staden har i arbetet ”Ren och snygg” vidtagit ett antal åtgärder.

- Genom ett samarbete mellan trafik- och renhållningsnämnden och tobakbolagen erbjuds restauranger/ barer möjligheten att kostnadsfritt få, i samband med deras leverans av cigaretter, stora askkoppor att ställa utanför deras lokaler.
- Stockholmsvärdar har delat ut fickaskkoppor till rökare i ytterstaden. Personal som arbetar vid in/ utgångar vid restauranger och barer har fått fickaskkoppor att dela ut till besökande gäster.

Utöver detta träder den 1 juli 2011 en ny lag i kraft där den som skräpar ställs till svar för lättare nedskräpningsbrott där påföljderna är böter eller fängelse i högst ett år. Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att skrivelsen anses besvarad.



Rapport om samverkan mellan stadsbyggnadsnämnden och tidigare renhållningsnämnden angående lokalavsättning för källsortering vid ny- och ombyggnad, dnr 303-110/2004

Stadsbyggnadsnämnden och tidigare renhållningsnämnden fick 2003 i uppdrag att samarbeta för att ställa krav på fastighetsägare att ordna fasta lokaler för fastighetsnära källsortering vid ny- och ombyggnationer. Renhållningsnämnden har även föreslagit att staden skall tillskriva regeringen med en begäran om förslag till ändring av Plan- och Bygglagen så att det finns möjlighet att ställa krav på fastighetsägare att inrätta fasta lokaler för källsortering, inklusive elskrot och förpackningar.

I ett tilläggsdirektiv till PBL-utredningen (Miljödepartementet Dir. 2003:172) gavs utredningen i uppdrag att utreda möjligheten att ställa krav på fastighetsägare att inrätta utrymmen för källsortering i befintliga byggnader. Stadsledningskontoret anser därmed inte att det finns skäl till att tillskriva regeringen i denna fråga.

Vid bygglovsprövning kontrolleras att tomten och den allmänna platsen uppfyller plan- och bygglagens krav. I byggnämndens samråd skall byggherren i samrådet redovisa hur samhällets krav på avfallshanteringen uppfylls. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner rapporten. Rapporten i sin helhet återfinns i bilaga 12.

Av nämnderna begärda och av stadsledningskontoret avstyrkta/tillstyrkta budgetjusteringar samt av nämnderna redovisade omslutningsförändringar

Budgetjusteringar som finansieras ur Central medelsreserv 2. <i>Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov</i>	2
Budgetjusteringar som finansieras ur Central medelsreserv 4.	4
Medel budgeterade under Kommunfullmäktige m.m.	4
Disposition av i tidigare bokslut avsatta medel	5
Omfördelning av budget mellan nämnder	6
Budgetjustering internränta	6
1. Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar	7
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista	7
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	8
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	9
Stadsdelsnämnd Bromma	9
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	10
Stadsdelsnämnd Norrmalm	10
Stadsdelsnämnd Östermalm	11
Stadsdelsnämnd Södermalm	11
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör	12
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	13
Stadsdelsnämnd Farsta	13
Stadsdelsnämnd Älvsjö	14
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen	15
Stadsdelsnämnd Skärholmen	16
Exploateringsnämnden	16
Fastighetsnämnden	16
Idrottsnämnden	17
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	17
Kulturnämnden: stadsarkivet	17
Kyrkogårdsnämnden	17
Socialnämnden	18
Stadsbyggnadsnämnden	18
Trafik- och renhållningsnämnden - trafik- och gatuverksamhet	18
Trafik- och renhållningsnämnden - renhållningsverksamhet	18
Utbildningsnämnden	19
Äldrenämnden	19

Budgetjusteringar som finansieras ur Central medelsreserv 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*

Ekonomiskt bistånd

Mnkr	CM 2
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista	-6,5
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	-3,9
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	-4,0
Stadsdelsnämnd Bromma	-1,4
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	-0,8
Stadsdelsnämnd Norrmalm	-0,8
Stadsdelsnämnd Östermalm	-0,8
Stadsdelsnämnd Södermalm	-2,9
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör	-5,2
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	-2,4
Stadsdelsnämnd Farsta	-3,7
Stadsdelsnämnd Älvsjö	-0,7
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen	-2,2
Stadsdelsnämnd Skärholmen	-3,4
Summa	-38,7

Sommarkoloniverksamhet

Mnkr	CM 2
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista	-0,6
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	-0,4
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	-0,4
Stadsdelsnämnd Bromma	-0,3
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	-0,2
Stadsdelsnämnd Norrmalm	-0,2
Stadsdelsnämnd Östermalm	-0,3
Stadsdelsnämnd Södermalm	-0,5
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör	-0,6
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	-0,3
Stadsdelsnämnd Farsta	-0,3
Stadsdelsnämnd Älvsjö	-0,2
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen	-0,3
Stadsdelsnämnd Skärholmen	-0,4
Utdelning från donationsfonder för detta ändamål	5,0
Summa	0,0

Hemlösa

Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	-0,5
Stadsdelsnämnd Östermalm	-1,4
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör	-1,5
Stadsdelsnämnd Farsta	-1,2
Summa	-4,6

Snabb nätverksaccess

Mnkr	CM 2
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista	-0,1
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	-0,5
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	-0,6
Stadsdelsnämnd Bromma	-0,3
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	-0,2
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	-1,0
Stadsdelsnämnd Farsta	-0,3
Stadsdelsnämnd Älvsjö	-0,4
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen	-1,1
Stadsdelsnämnd Skärholmen	-0,5
Summa	-5,0

Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning

Mnkr	CM 2
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista	-0,1
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	-0,1
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	-0,1
Stadsdelsnämnd Bromma	-0,1
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	-0,2
Stadsdelsnämnd Norrmalm	-0,2
Stadsdelsnämnd Östermalm	-0,2
Stadsdelsnämnd Södermalm	-0,2
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör	-0,2
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	-0,1
Stadsdelsnämnd Farsta	-0,1
Stadsdelsnämnd Älvsjö	-0,1
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen	-0,2
Stadsdelsnämnd Skärholmen	-0,1
Summa	-2,0

Övrigt

Mnkr	CM 2
Ökade kostnader för personal överförda från fastighetsnämnden i samband med försäljning av fastigheter utanför staden (Exploateringsnämnden)	-2,7
Ökade intäkter statsbidrag maxtaxa (UtbN)	8,4
Ökade intäkter statsbidrag kvalitetssäkrande åtgärder (UtbN)	1,3
Arkivering av handlingar från förvaltningen Stockholms brandförsvaret (stadsarkivet)	-0,2
SIWI (KF m.m.)	-1,5
Planering av jubileet KF 150 år (KF m.m.)	-1,0
Avskrivningar (Bromma sdn)	-0,2
Avskrivningar (Norrmalm sdn)	-1,2
Avskrivningar (Södermalm sdn)	-0,9
Avskrivningar (Skarpnäck sdn)	-0,4
Summa	1,6

Totalt Central medelsreserv 2	-48,7
--------------------------------------	--------------

Budgetjusteringar som finansieras ur Central medelsreserv 4.

Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter

Tillgänglighetsinvesteringar

Mnkr	CM 4
Stadsdelsnämnd Bromma	-0,5
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	-4,8
Stadsdelsnämnd Östermalm	-2,1
Stadsdelsnämnd Södermalm	-5,8
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	-1,0
Stadsdelsnämnd Skärholmen	-3,0
Summa	-17,2

Övrigt

	mnkr
<i>Ökade utgifter för:</i>	
Maskiner och inventarier (Hägersten-Liljeholmen sdn)	-1,0
Skateboardparken Street Plaza (Skarpnäck sdn)	-0,5
Summa	-1,5

Totalt Central medelsreserv 4	-18,7
--------------------------------------	--------------

Medel budgeterade under Kommunfullmäktige m.m.

Avveckling/omstrukturering av lokaler

	mnkr
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista	-0,3
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	-1,1
Stadsdelsnämnd Bromma	-3,1
Socialnämnden	-1,0
Summa	-5,5

Disposition av i tidigare bokslut avsatta medel

Stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler

Medlen tillförs finansförvaltning och rekvireras av nedanstående nämnder vid öppnande av förskoleavdelning

	mnkr
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista:	
Skagafjordsgatan 8, Surtsö 1	-2,4
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta:	0,0
Harspåret 7-9	-0,8
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby:	
Måbärsstigen 39, SISAB	-1,6
Stadsdelsnämnd Bromma:	
Tyska Bottens väg 49, Ordensknappen 1	-2,4
Kyrkbacken 12, Guten 1, SISAB	-0,8
Stadsdelsnämnd Kungsholmen:	
Fleminggatan 103, Knoppen 15	-1,6
Essinge Kyrkväg 3, Stora Essingen	-1,6
Kristinebergs strand 1, Fsk	-0,8
Stadsdelsnämnd Norrmalm:	
Eastmansvägen 8, Brunnsmästaren	-3,2
Sveavägen 140	-0,8
Stadsdelsnämnd Östermalm:	
Tegeludden 11, Sandhamnsgatan 47	-4,0
Stadsdelsnämnd Södermalm:	
Åsögatan 74, kv.Linjalen 8, Stockholmshem AB	-0,8
Ringvägen 58 A, Eriksdalsvillan Kornet 15, Sisab,	-2,4
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör:	
Vättersvägen 15, Årsta 1:1, Fsk	-0,8
Vrenavägen 14, Filmduken 1, Fsk	-0,8
Stjärnsundsgatan 12, Sädeskorvet 75, SISAB	-0,8
Ripsavägen 40, Hemsystem 1, Micasa	-1,6
Sköllerstagatan 34, Älvsjö 1:1, Micasa	-1,6
Pelargatan 19, Fasaden 1, Stiftelsen Allmänna Barnhuset	-0,8
Årdalavägen 80, Punkteringen 7, SISAB	-0,8
Bränningevägen 30, Dellen 4, NCC	-1,6
Hagsätravägen 115, SISAB/MICASA	-2,4
Sandfjärdsgatan 12, SISAB	-2,4
Stadsdelsnämnd Skarpnäck:	
Vikstensvägen 28, kv Understen	-1,6
Stadsdelsnämnd Farsta:	
Lingvägen 188, Expandia pav	-2,4
Havsörnstgt 9 /Havsörnsgr 18 Expandia	-0,8
Gubbängsvägen 63-69, SISAB	-1,6
Kvickensvägen 9, SISAB (Kvickentorpsskolan)	-2,4
Brunskogsbacken 6, SISAB	-0,8
Stadsdelsnämnd Älvsjö:	
Lillskogen, Karlslundsvägen 10	-0,8
Solkatten, Älvsjövägen 62	-0,8
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen:	
Selmedalsvägen 90-92, Specialbo i Sthlm AB	-3,2
Hattmakarbacken 11, SISAB	-0,8
Lotterivägen 17, SISAB	-4,0
Kata Dahlströms gata 23, SISAB	-6,4
Fredsbergsgatan 25, Sjövik 7	-2,4
Summa	-64,8

Projektmedel för att motverka hemlöshet

Utbetalning sker mot begäran/faktura från nämnden. Nämnden beviljas ingen budgetjustering

	mnkr
Stadsdelsnämnd Rinkeby - Kista	-1,0
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	-0,7
Stadsdelsnämnd Norrmalm	-1,0
Stadsdelsnämnd Farsta	-1,3
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen	-1,2
Summa	-5,2
Totalt disposition av i tidigare bokslut avsatta medel	-5,2

Omfördelning av budget mellan nämnder

mnkr	Kostnader	Intäkter
<i>Okade/minskade kostnader för:</i>		
Minskade kostnader och intäkter för Af Chapman och ridanläggningar när ansvaret helt överförs till fastighetsnämnden (Idrottsnämnden)	20,3	-2,8
Okade kostnader för övertagandet av af Chapman och ridhus (Fastighetsnämnden)	-20,3	2,8
Summa	0,0	0,0
Totalt omfördelning av budget mellan nämnder	0,0	0,0

Budgetjustering internränta

Finansieras via finansförvaltningen

	mnkr
<i>Minskade kostnader för:</i>	
Norrmalm stadsdelsnämnd	0,2
Ökade kostnader för kreditivräntor för idrottens investeringar (fastighetsnämnden)	-4,1
Summa	-3,9
Totalt budgetjustering internränta	-3,9

1. Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Slutförande av Europas Miljöhuvudstad	-4,6	4,6
ESF för projektet "Verksamhet och hälsa"	-13,5	13,5
Summa	-18,1	18,1

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Stadsledningskontorets budgetjusteringar			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Stockholm International Water Institute (SIWI)	-1,5	0,0	-1,5
Kommunfullmäktige 150 år	-1,0	0,0	-1,0
<i>Minskade kostnader för:</i>			
Avveckling/omstrukturering av lokaler	5,5	0,0	5,5
Summa	3,0	0,0	3,0

Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Ensamkommande flyktingbarn Statsbidrag	-4,6	4,6
Projekt inom arb.marknad hela människan	-0,6	0,6
Summa	-5,2	5,2

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Ökade kostnader för</i>			
Omstrukturering av lokaler	-0,3	0,0	-0,3
Nätverksaccess	-0,1	0,0	-0,1
Stadsledningskontorets budgetjusteringar			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Ekonomiskt bistånd	-6,5	0,0	-6,5
Sommarkollo	-0,6	0,0	-0,6
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,1	0,0	-0,1
Summa	-7,6	0,0	-7,6

Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Återkrav ekonomiskt bistånd	-0,3	0,3
Ökade intäkter från andra sdn schablon enligt LSS (Frida)	-0,6	0,6
Barnomsorgsavgifter	-1,0	1,0
St Eriks försäkring förskola	-0,4	0,4
Stimulansbidrag förskola kv Sune SISAB	-0,8	0,8
Vårdnadsbidrag	-3,0	3,0
Förskolor AMS bidrag mm	-2,2	2,2
Bromstensgården - barn- och ungdomsplac.	-2,0	2,0
Socialpsykiatri	-0,4	0,4
Fristads sjukhem externa platser	-0,6	0,6
Fristads gruppboende externa platser	-0,4	0,4
Summa	-11,7	11,7

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Restvärde avvecklad förskola	-0,4	0,0	0,0
Tomgångskostnader i samband med avveckling sjukhem	-2,4	0,0	0,0
Återställning av lägenheter i gruppboende	-0,8	0,0	-0,8
Utredning av nytt huvudkontor	-0,3	0,0	-0,3
Nätverksaccess	-1,4	0,0	-0,5
Stadsledningskontorets budgetjusteringar			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Ekonomiskt bistånd	-3,9	0,0	-3,9
Sommarkollo	-0,4	0,0	-0,4
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,1	0,0	-0,1
Summa	-9,7	0,0	-6,0

Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Äldreomsorgen	-23,7	23,7
Stimulansbidrag förskola Måbärstigen 39 stimulansbidrag	-1,6	1,6
Förskola	-1,6	1,6
Individ och familj	-2,2	2,2
Arbetsmarknadsenheten	-2,1	2,1
Feriearbeten för ungdomar	-1,0	1,0
Socialpsykiatrin	-0,5	0,5
<i>Minskade kostnader/intäkter för:</i>		
Omsorg om funktionsnedsättning	3,1	-3,1
Summa	-29,6	29,6

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Driftverksamhet			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Boende och verksamhet för hemlösa - Vistet	-1,0	0,0	-0,5
Förskoleavdelningen, snabb nätverksaccess	-0,9	0,0	-0,6
Stadsledningskontorets budgetjusteringar			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Ekonomiskt bistånd	-4,0	0,0	-4,0
Sommarkollo	-0,4	0,0	-0,4
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,1	0,0	-0,1
Summa	-6,4	0,0	-5,6

mnkr	Utgifter	Inkomster	Tillstyrks
Investeringsplan			
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Ökade utgifter för sanering av mark för lekplats i Nälsta	-3,0	0,0	0,0
Summa	-3,0	0,0	0,0

Stadsdelsnämnd Bromma

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Förskola (startbidrag)	-3,2	3,2
Summa	-3,2	3,2

mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar					
Anslag för nämndens verksamhet					
<i>Ökade/minskade kostnader för:</i>					
Förskola (nätaccess)	-1,7	0,0	0,0	0,0	-0,3
Stadsmiljö (räntor/avskriv)	0,0	0,0	-0,2	0,0	-0,2
Stadsledningskontorets budgetjusteringar					
<i>Ökade kostnader för:</i>					
Ekonomiskt bistånd	-1,4	0,0	0,0	0,0	-1,4
Sommarkollo	-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
Evakuering - förskola	-3,1	0,0	0,0	0,0	-3,1
Summa	-6,6	0,0	-0,2	0,0	-5,4

mnkr	Utgifter	Inkomster	Tillstyrks
Investeringsplan			
Ökade utgifter för ökad tillgänglighet	-0,5	0,0	-0,5

Stadsdelsnämnd Kungsholmen

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Stimulansbidrag till förskola	-1,6	1,6
<i>Minskade kostnader/intäkter för:</i>		
Äldreomsorg	11,0	-11,0
Arbetsmarknadsåtgärder	4,8	-4,8
Summa	14,2	-14,2

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Tomgångshyror	-0,3	0,0	0,0
Snabb nätverksaccess förskolor	-0,2	0,0	-0,2
Stadsledningskontorets budgetjusteringar			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Ekonomiskt bistånd	-0,8	0,0	-0,8
Sommarkollo	-0,2	0,0	-0,2
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,2	0,0	-0,2
Summa	-1,7	0,0	-1,4

mnkr	Utgifter	Inkomster	Tillstyrks
Investeringsplan			
Ökade kostnader för tillgänglighetsinvesteringar i parker	-4,8	0,0	-4,8
Summa	-4,8	0,0	-4,8

Stadsdelsnämnd Norrmalm

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Stimulansbidrag förskolelokaler	-4,0	4,0
Övriga intäkter förskola	-1,1	1,1
AMS-bidrag förskola	-0,7	0,7
Minskade kostnader/intäkter för ÄO	9,0	-9,0
Summa	3,2	-3,2

mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar					
Anslag för nämndens verksamhet					
Ökade kostnader för avskrivningar parkinvesteringar	0,0	0,0	-1,2	0,0	-1,2
Minskade kostnader för internränta parkinvesteringar	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Stadsledningskontorets budgetjusteringar					
<i>Ökade kostnader för:</i>					
Ekonomiskt bistånd	-0,8	0,0	0,0	0,0	-0,8
Sommarkollo	-0,2	0,0	0,0	0,0	-0,2
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,2	0,0	0,0	0,0	-0,2
Summa	-1,2	0,0	-1,2	0,2	-2,2

Stadsdelsnämnd Östermalm

mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Av nämnden redovisade omslutningsförändringar Anslag för nämndens verksamhet

Ökade kostnader/intäkter för:

Socialtjänst, Personligt ombud	-0,3	0,3
Socialtjänst, HVB, kostintäkter, avgifter m.m.	-1,4	1,4
Förskola, stimulansbidrag	-4,0	4,0

Summa	-5,7	5,7
--------------	-------------	------------

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
------	-----------	----------	------------

Av nämnden begärda budgetjusteringar Anslag för nämndens verksamhet

Ökade kostnader för:

Projekt för hemlöshet, BRYGGAN	-2,7	0,0	-1,4
Utsökare, hemlöshet	-0,6	0,0	0,0

Stadsledningskontorets budgetjusteringar

Ökade kostnader för:

Ekonomiskt bistånd	-0,8	0,0	-0,8
Sommarkollo	-0,3	0,0	-0,3
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,2	0,0	-0,2

Summa	-4,6	0,0	-2,7
--------------	-------------	------------	-------------

mnkr	Utgifter	Inkomster	Tillstyrks
------	----------	-----------	------------

Investeringsplan

Ökade utgifter för:

Tillgänglighetsanpassningar, stadsmiljö	-2,1	0,0	-2,1
---	------	-----	------

Summa	-2,1	0,0	-2,1
--------------	-------------	------------	-------------

Stadsdelsnämnd Södermalm

mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Av nämnden redovisade omslutningsförändringar Anslag för nämndens verksamhet

Ökade kostnader/intäkter för:

Ensamkommande flyktingbarn	-15,0	15,0
----------------------------	-------	------

Summa	-15,0	15,0
--------------	--------------	-------------

mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta	Tillstyrks
------	-----------	----------	----------	-------------	------------

Av nämnden begärda budgetjusteringar Anslag för nämndens verksamhet

Ökade kostnader för tomgångshyra, Hornstulls servicehus	-0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Ökade avskrivningar	0,0	0,0	-0,9	0,0	-0,9

Stadsledningskontorets budgetjusteringar

Ökade kostnader för:

Ekonomiskt bistånd	-2,9	0,0	0,0	0,0	-2,9
Sommarkollo	-0,5	0,0	0,0	0,0	-0,5
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,2	0,0	0,0	0,0	-0,2

Summa	-4,4	0,0	-0,9	0,0	-4,5
--------------	-------------	------------	-------------	------------	-------------

mnkr	Utgifter	Inkomster	Tillstyrks
------	----------	-----------	------------

Investeringsplan

Ökade utgifter för tillgänglighetsinvesteringar:

Sockerskålen	-4,5	0,0	-4,5
Parkbänkar	-0,7	0,0	-0,7
Belysning vid bollplaner	-0,6	0,0	-0,6

Summa	-5,8	0,0	-5,8
--------------	-------------	------------	-------------

Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Förskoleavdelningen	-6,7	6,7
Individ och familjeomsorg exkl socialpsykiatri	-2,3	2,3
Socialpsykiatri	-1,0	1,0
Arbetsmarknadsåtgärder	-0,5	0,5
Funktionshinder	-2,3	2,3
Äldreomsorg, projektmedel	-8,3	8,3
<i>Minskade kostnader/intäkter för:</i>		
Flyktningmottagande	0,2	-0,2
Summa	-20,9	20,9

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Ökade kostnader för hemlösa:</i>			
Verksamheten hemlösa Bryggan Vantör	-1,7	0,0	-0,9
Lokalkostnader för hemlösa Bryggan Vantör	-0,3	0,0	-0,1
Träningsboende Slingan i Rågsved	-1,0	0,0	-0,5
Projekt riktat mot hemlösa för stöd i vardagsekonomi.	-1,4	0,0	0,0
Stadsledningskontorets budgetjusteringar			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Ekonomiskt bistånd	-5,2	0,0	-5,2
Sommarkollo	-0,6	0,0	-0,6
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,2	0,0	-0,2
Summa	-10,4	0,0	-7,5

Stadsdelsnämnd Skarpnäck

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Individ- och familjeomsorg	-4,7	4,7
Förskoleverksamhet	-4,4	4,4
Äldreomsorg	-0,1	0,1
Socialpsykiatri	-4,8	4,8
Ekonomiskt bistånd handläggning	-0,3	0,3
Arbetsmarknadsåtgärder	-0,7	0,7
<i>Minskade kostnader/intäkter för:</i>		
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	45,4	-45,4
Kultur- och föreningsverksamhet	0,2	-0,2
Summa	30,6	-30,6

mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar					
Anslag för nämndens verksamhet					
<i>Ökade kostnader för:</i>					
Avveckling av lokaler på Skarpnäcks allé 56, ho	-0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Snabb nätverksaccess förskolor	-1,0	0,0	0,0	0,0	-1,0
Avskrivningar	0,0	0,0	-0,4	0,0	-0,4
Stadsledningskontorets budgetjusteringar					
<i>Ökade kostnader för:</i>					
Ekonomiskt bistånd	-2,4	0,0	0,0	0,0	-2,4
Sommarkollo	-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
Summa	-4,6	0,0	-0,4	0,0	-4,2

mnkr	Utgifter	Inkomster	Tillstyrks
Investeringsplan			
<i>Ökade utgifter för:</i>			
Tillgänglighetsanpassning Flatenbadet	-1,0	0,0	-1,0
Skateboardsparken Street Plaza	-0,5	0,0	-0,5
Summa	-1,5	0,0	-1,5

Stadsdelsnämnd Farsta

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Stimulansbidrag förskola	-8,8	8,8
Feriearbetande ungdomar	-1,5	1,5
Summa	-10,3	10,3

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
FarstaSteget	-1,8	0,0	0,0
Porten	-2,4	0,0	-1,2
Snabb nätverksaccess förskola	-0,9	0,0	-0,3
Stadsledningskontorets budgetjusteringar			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Ekonomiskt bistånd	-3,7	0,0	-3,7
Sommarkollo	-0,3	0,0	-0,3
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,1	0,0	-0,1
Summa	-9,2	0,0	-5,6

Stadsdelsnämnd Älvsjö

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Nämnd- och förvaltningsadministration	-0,1	0,1
Socialpsykiatri	-0,7	0,7
Förskoleverksamhet	-2,1	2,1
Stöd- och service till personer med funktionsnedsättning	-4,2	4,2
Kultur och Fritid	-0,5	0,5
<i>Minskade kostnader/intäkter för:</i>		
Äldreomsorg	1,8	-1,8
Arbetsmarknadsåtgärder	0,2	-0,2
Ekonomiskt bistånd	0,4	-0,4
Individ- och familjeomsorg	0,5	-0,5
Summa	-4,7	4,7

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
Ökade kostnader för nätverksaccess förskola	-0,4	0,0	-0,4
Stadsledningskontorets budgetjusteringar			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Ekonomiskt bistånd	-0,7	0,0	-0,7
Sommarkollo	-0,2	0,0	-0,2
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,1	0,0	-0,1
Summa	-1,4	0,0	-1,4

Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen

mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Av nämnden redovisade omslutningsförändringar Anslag för nämndens verksamhet

Ökade kostnader/intäkter för:

Förskola

Stimulansbidrag	-1,6	1,6
Stimulansbidrag från 2010	-6,7	6,7
Försäljning till andra förvaltningar	-0,6	0,6
Bidrag från AMS	-0,1	0,1
Individ- och familjeomsorg		
Hyrer och egenavgifter inom socialpsykiatri vh 19	-2,1	2,1
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning		
Hyrer och egenavgifter vh 6	-4,1	4,1
Arbetsmarknadsåtgärder vh 17	-1,7	1,7
Äldreomsorg		
Resterande stimulansbidrag (om totalt 14 mnkr) för ett nytt vård- och omsorgsboende inom Axelsbergs s-hus	-9,6	9,6
Administration		
Försäljning till andra förvaltningar (administration)	-0,4	0,4
Projekt inom E-tjänstprogrammet	-1,2	1,2
Creative metropoles projekt	-0,3	0,3

Minskade kostnader/intäkter för:

Förskola

Minskade kostnader för vårdnadsbidrag	0,3	-0,3
---------------------------------------	-----	------

Summa	-28,1	28,1
--------------	--------------	-------------

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
------	-----------	----------	------------

Av nämnden begärda budgetjusteringar

Anslag för nämndens verksamhet

Ökade/minskade kostnader för:

Snabb nätverksaccess	-1,8	0,0	-1,1
Ny privat gruppboende inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-0,6	0,0	0,0

Stadsledningskontorets budgetjusteringar

Ökade kostnader för:

Ekonomiskt bistånd	-2,2	0,0	-2,2
Sommarkollo	-0,3	0,0	-0,3
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,2	0,0	-0,2

Summa	-5,1	0,0	-3,8
--------------	-------------	------------	-------------

mnkr	Utgifter	Inkomster	Tillstyrks
------	----------	-----------	------------

Investeringsplan

Ökade utgifter för maskiner och inventarier	-1,0	0,0	-1,0
---	------	-----	------

Summa	-1,0	0,0	-1,0
--------------	-------------	------------	-------------

Stadsdelsnämnd Skärholmen

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Individ- och familjeomsorg	-4,8	4,8
Förskola	-1,4	1,4
Äldreomsorg	-2,8	2,8
Summa	-9,0	9,0

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
Ökade kostnader för snabb nätverksaccess i förskolor	-2,7	0,0	-0,5
Stadsledningskontorets budgetjusteringar			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Ekonomiskt bistånd	-3,4	0,0	-3,4
Sommarkollo	-0,4	0,0	-0,4
Förebyggande arbete för minskad narkotikaanvändning	-0,1	0,0	-0,1
Summa	-6,6	0,0	-4,4

mnkr	Utgifter	Inkomster	Tillstyrks
Investeringsplan			
Ökade utgifter för tillgänglighetsanpassning av Sättrabadet	-3,0	0,0	-3,0
Summa	-3,0	0,0	-3,0

Exploateringsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Driftverksamhet			
<i>Ökade kostnader för</i>			
Personal överförda från fastighetsnämnden i samband med försäljning av fastigheter utanför staden	-2,7	0,0	-2,7
Summa	-2,7	0,0	-2,7

Fastighetsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Driftverksamhet			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Övertagandet av af Chapman och ridhus	-17,5	0,0	-17,5
Kreditivrånor (idrottens investeringar)	-4,1	0,0	-4,1
Summa	-21,6	0,0	-21,6

Idrottsnämnden

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>			
Af Chapman och ridanläggningar när ansvaret helt överförs till fastighetsnämnden	20,3	-2,8	-17,5
Summa	20,3	-2,8	-17,5

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
E-tjänstprojekt Stadsmuseet	-3,5	3,5
Finskt förvaltningsområde	-0,3	0,3
Kulturhuset, ökade kostnader och intäkter	-0,5	0,5
Liljevalchs konsthall / Stockholm konst, entre och försäljning	-1,0	1,0
Liljevalchs konsthall / Stockholm konst, hyra	-3,3	0,0
Evenmangsavdelningen, sponsering	-3,8	3,8
Kulturskolan, E-tjänsprojekt	-1,5	1,5
<i>Minskade kostnader/intäkter för:</i>		
Liljevalchs konsthall / Stockholm konst, kapitalkostnader	3,3	0,0
Summa	-10,6	10,6

Kulturnämnden: stadsarkivet

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Projekt Grosshandels societeten i Stockholm	-0,6	0,6
Summa	-0,6	0,6

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Arkivering av handlingar från förvaltningen Stockholms brandförsvär	-0,2	0,0	-0,2
Summa	-0,2	0,0	-0,2

Kyrkogårdsnämnden

Mnkr	Utgifter	Inkomster	Tillstyrks
Investeringsplan			
Ökade kostnader för handikappåtgärder	-2,5	0,0	0,0
Summa	-2,5	0,0	0,0

Socialnämnden

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
<i>Av nämnden begärda budgetjusteringar</i>			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Evakuering Bandhagshemmet	-1,0	0,0	-1,0
Summa	-1,0	0,0	-1,0

Stadsbyggnadsnämnden

mnkr	Kostnader	Intäkter
<i>Av nämnden redovisade omslutningsförändringar</i>		
Anslag för nämndens verksamhet		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utveckling av e-tjänster	-2,9	0,0
<i>Minskade kostnader/intäkter för:</i>		
Ersättning från e-tjänstprogrammet för utveckling av e-tjänster	0,0	2,9
Summa	-2,9	2,9

Trafik- och renhållningsnämnden - trafik- och gatuverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<i>Av nämnden redovisade omslutningsförändringar</i>		
<i>Ökade kostnader/intäkter för:</i>		
Skador	-2,0	2,0
Arbeten åt Exploateringskontoret	-1,0	1,0
Upplåtelse	-10,0	10,0
Summa	-13,0	13,0

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Investeringsplan		
<i>Av nämnden redovisade omslutningsförändringar</i>		
<i>Minskade utgifter/inkomster för:</i>		
Norra länken	4,6	-4,6
Trimningsåtgärder mm	27,6	-27,6
<i>Ökade utgifter/inkomster</i>		
Flera projekt	-2,6	2,6
Summa	29,6	-29,6

Trafik- och renhållningsnämnden - renhållningsverksamhet

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Investeringsplan		
<i>Av nämnden redovisade omslutningsförändringar</i>		
Ökade utgifter/inkomster för miljömiljarden	-12,5	12,5
Summa	-12,5	12,5

Utbildningsnämnden

mnkr	Kostnader	Intäkter
Av nämnden redovisade omslutningsförändringar		
Förskola		
Ökade intäkter Språkcentrum	-6,4	6,4
Ökade kostnader och intäkter, stimulansbidrag	-30,0	30,0
Ökade kostnader och intäkter, försäljn förskoleverks	-17,6	17,6
Grundskola och skolbarnsomsorg		
Minskade intäkter försäljning gy	2,1	-2,1
Minskade intäkter Språkcentrum	0,1	-0,1
Minskade kostnader och intäkter, försäljn förskoleverks	17,6	-17,6
Minskade kostnader och intäkter, arbetsmarknadsåtgärder	9,0	-9,0
Ökade kostnader och intäkter försäljning av verksamhet	-34,0	34,0
Gymnasieskola		
Ökade intäkter försäljning gymnasieskolorna	-16,1	16,1
Ökade intäkter Språkcentrum	-1,3	1,3
Gymnasiesärskola		
Ökade intäkter försäljning gymnasiesärskolorna	-2,8	2,8
Minskade intäkter Språkcentrum	0,4	-0,4
Utbildning för vuxna		
Minskade intäkter Språkcentrum	2,3	-2,3
Nämnd- och övergripande verksamhet		
Ökade intäkter Mediateket	-0,2	0,2
Ökade intäkter arbetsmarknadsåtgärder (gyavd)	-0,2	0,2
Ökade kostnader/intäkter arbetsmarknadsåtgärder (grsk)	-9,0	9,0
Summa	-86,1	86,1

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrkt
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Ökade intäkter för:</i>			
Statsbidrag maxtaxa	0,0	8,4	8,4
Statsbidrag kvalitetssäkrande åtgärder	0,0	1,3	1,3
Summa	0,0	9,7	9,7

Äldrenämnden

mnkr	Kostnader	Intäkter	Tillstyrks
Av nämnden begärda budgetjusteringar			
Anslag för nämndens verksamhet			
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Förändring av paraplysystemet pga nytt avgiftssystem	-2,6	0,0	0,0
Summa	-2,6	0,0	0,0

Resultatprognos - Uppföljning av budget 2011 - Tertialrapport 1 per den 30 april

Mnkr	KF Budget 2011	KS Justerad budget	Av nämnden redovisade omslutnings- förändringar	Av SLK tillstyrka budget- justeringar	Budget efter SLK's justeringar	Prognos på årsutfall efter vidtagna åtgärder och före resultat- dispositioner	Varav i prognosen ingående prestations- förändringar	SLK:s korrige- ring av progno- sen	Prognos på årsutfall efter SLK:s korrigeringar	Avvikelse budget/prognos efter korrigeringar och tillstyrka budgetjusteringar	Resultat- enheternas resultat från 2010 Överskott (+) Underskott (-)	Beräknad resultatöver- föring till 2012 Överskott (-) Underskott (+)	Avvikelse efter resultat- dispositioner
Verksamhetens intäkter	6 940,6	11 247,3	226,7	14,7	11 488,7	11 643,2	0,2	-20,9	11 622,3	133,4			133,4
Verksamhetens kostnader (-)	-38 049,5	-42 485,9	-226,7	-60,7	-42 773,3	-43 481,4	-585,3	-44,2	-43 525,6	-167,1	471,7	-344,8	-40,1
Avskrivningar (-)	-675,7	-679,5	0,0	-2,7	-682,2	-686,8	0,0	-1,2	-688,0	-5,8			-5,8
Central medelsreserv (-)													
Oförutsedda behov	-682,1	-559,6		48,7	-510,9	-510,9			-383,9	127,0			0,0
Prestationsreserv	-911,2	-911,2		0,0	-911,2	-326,1	585,1		-326,1	0,0			0,0
Anslag pensioner/arbetsgivaravgifter (-)	-582,2	-582,2		0,0	-582,2	-666,8			-666,8	-84,6			-84,6
Verksamhetens nettokostnader	-33 960,1	-33 971,1	0,0	0,0	-33 971,1	-34 028,7	0,0	-66,3	-33 968,1	3,0	471,7	-344,8	3,0
Skatter	31 618,4	31 618,4		0,0	31 618,4	32 347,1			32 347,1	728,7			
Begravningsavgift	126,6	126,6		0,0	126,6	126,7			126,7	0,1			
Inkomstutjämning	-1 509,7	-1 509,7		0,0	-1 509,7	-1 392,1			-1 392,1	117,6			
Kostnadsutjämning	1 280,0	1 280,0		0,0	1 280,0	1 349,0			1 349,0	69,0			
Regleringspost	852,6	852,6		0,0	852,6	865,7			865,7	13,1			
Fastighetsavgift	1 099,5	1 099,5		0,0	1 099,5	1 099,5			1 099,5	0,0			
LSS-utjämning	-535,4	-535,4		0,0	-535,4	-548,7			-548,7	-13,3			
Finansiellt resultat exklusive utdelning	281,0	281,0		0,0	281,0	370,0			370,0	89,0			
Utdelning	750,0	750,0		0,0	750,0	950,0			950,0	200,0			
Disposition begravnings- och renh. fond	-2,8	8,2		0,0	8,2	3,8			3,8	-4,4			
Summa finansiering nettokostnader	33 960,2	33 971,2	0,0	0,0	33 971,2	35 171,0	0,0	0,0	35 171,0	1 199,8			
Årets resultat	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	1 142,3	0,0	-66,3	1 202,9	1 202,8			

Prognos investeringsplan - Uppföljning av budget 2010 - Tertialrapport 1 per den 30 april

Mnkr	KF/KS Budget 2011	KS Justerad Investerings- plan 2011	Av nämnden redovisade omslutnings- förändringar	Av SLK tillstyrkta budget- justeringar	Investeringsplan efter SLK's justeringar	Bokfört för perioden	Prognos på årsutfall efter vidtagna åtgärder och före resultat- dispositioner	SLK:s korrige- ring av progno- sen	Prognos på årsutfall efter SLK:s korrigerig	Avvikelse budget/prognos efter korrigeringar och tillstyrkta budgetjusteringar
Utgifter	-4 248,1	-4 700,2	17,1	-18,7	-4 701,8	-553,7	-4 475,2	99,2	-4 376,0	325,8
Inkomster	85,5	292,2	-17,1	0,0	275,1	1,0	158,4	0,0	158,4	-116,7
Nettoinvesteringar (-) (exklusive centralt redovisade investeringsmedel)	-4 162,6	-4 408,0	0,0	-18,7	-4 426,7	-552,7	-4 316,8	99,2	-4 217,6	209,1
Centralt redovisade investeringsmedel	-350,0	-198,6	0,0	18,7	-179,9	0,0	-179,9	0,0	-179,9	0,0
Nettoinvesteringar (-) (inklusive centralt redovisade investeringsmedel)	-4 512,6	-4 606,6	0,0	0,0	-4 606,6	-552,7	-4 496,7	99,2	-4 397,5	209,1
Finansiering investeringsplan										
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	1 142,3	0,0	1 142,3	1 142,1
Avskrivningar	675,7	679,5	0,0	0,0	679,5	233,4	686,8	0,0	686,8	7,3
Försäljningar	1 000,0	1 000,0	0,0	0,0	1 000,0	76,1	1 008,6	0,0	1 008,6	8,6
Upplåning/amort (-) /extra beting	2 836,8	2 927,0	0,0	0,0	2 927,0	0,0	1 659,0	-99,2	1 559,8	-1 367,1
Summa finansiering investeringsplan	4 512,6	4 606,6	0,0	0,0	4 606,6	309,5	4 496,7	-99,2	4 397,5	-209,1
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-243,2	0,0	0,0	0,0	0,0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Förändring av kommunfullmäktigs indikatorer, målvärden med mera

Kommunfullmäktiges indikatorer fastställdes i budget för 2011. Stadsledningskontoret har för avsikt att i tertialrapport 2 föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att besluta om förändringar av indikatorer, årsmål eller ansvarig nämnd/bolag i enlighet med denna bilaga. Stadens nämnder uppmanas och stadens bolag anmodas att se över årsmål utifrån de, i detta ärende föreslagna, justerade indikatorerna och i förekommande fall ta fram nya värden och redovisa dessa i tertialrapport 2.

Förslag på förändringar samt årsmål för 2011

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål i KF:s budget 2011	Nytt årsmål
2.3 Stockholmarna ska uppleva att de får god service och omsorg			
	Andel barn och ungdomar i förhållande till alla barn och ungdomar i stadsdelsområdet som har haft insatser inom IoF	tas fram 2011	1,66 %
	Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (IoF)	tas fram 2011	72,1 %
	Andel personer i förhållande till totala befolkningen som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen under året (IoF)	tas fram 2011	0,65 %
	Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (IoF)	tas fram 2011	63,3 %

Uppmaningar till stadens nämnder och anmodningar till stadens bolag

Stadens nämnder uppmanas och bolagen anmodas att se över årsmål utifrån de, i detta ärende, justerade indikatorerna och i förekommande fall ta fram nya värden tillsammans med aktiviteter som stöder dessa. Nämnder och bolag som inte har angett årsmål eller har årsmål som ska justeras ska redovisa dessa i tertialrapport 2.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Invånare i Stockholm ska vara eller bli självförsörjande

- Stadsdelsnämnderna uppmanas till utvidgat samarbete samt ytterligare översyn med stöd i goda exempel som framkommit genom projektet mot felaktiga utbetalningar för att minska kostnaderna ytterligare för ekonomiskt bistånd.

Stockholms livsmiljö ska vara hållbar

- Stockholm Vatten AB och Stockholms Stadsteater AB har fastställt för låga årsmål för indikatorn att stadens fordonsflotta ska bestå av miljöbilar och uppmanas justera dessa i samband med tertialrapport 2 samt ta fram aktiviteter som stöder ökad måluppfyllelse.
- Fastighetsnämnden kyrkogårdsnämnden uppmanas att vidta åtgärder för att säkerställa att årsmål för indikatorn ”andelen av stadens fordonsflotta ska vara elbilar” uppnås.
- Stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden och kyrkogårdsnämnden uppmanas vidta åtgärder för att för att säkerställa att målen nås för indikatorn om att stadens miljöbilar ska tankas med förnyelsebart drivmedel. Dessutom anmodas Stockholm Vatten AB och Stockholms Stadsteater AB att formulera högre årsmål och i samband med tertialrapport 2 samt redovisa aktiviteter som stöder de nya målen för indikatorn om att stadens miljöbilar ska tankas med förnyelsebart drivmedel.
- Staden riskerar att inte nå upp till kommunfullmäktiges mål om 16 procent. Socialnämnden, utbildningsnämnden, samt stadsdelsnämnderna Skärholmen och Spånga-Tensta måste höja sina årsmål för indikatorn andel ekologiska livsmedel av de totala livsmedelsinköpen samt vidta aktiviteter för att säkerställa måluppfyllelsen.
- Stadsdelsnämnderna Hässelby- Vällingby, Bromma, Norrmalm och Östermalm redovisar avvikelser mot uppsatta mål och uppmanas vidta aktiviteter som säkerställer att målet för andel storkök som sorterar matavfall nås samt redovisa dessa i tertialrapport två.

- Stadsdelsnämnderna Skärholmen, Hässelby- Vällingby och Bromma når inte upp till målen om bilar utan dubbdäck och uppmanas därför vidta åtgärder för att säkerställa måluppfyllelse. Äldrenämnden och Stockholm Vatten AB uppmanas respektive anmodas höja sina årsmål för indikatorn och vidta aktiviteter som redovisas i tertialrapport 2.
- Stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Kungsholmen samt Spånga- Tensta saknar uppföljningsbara indikatorer och aktiviteter utifrån riktlinjer om Hållbar stadsutveckling Nämnderna uppmanas att återkomma i tertialrapport 2 och där redovisa hur dessa har för avsikt att arbeta med delmålet 7.3, *Samhällsplanering och stadsbyggande ska underlätta att hållbara livsstilar utvecklas där det är ”lätt att göra rätt” och där boende och verksamma utvecklar sin kunskap och förmåga att leva och verka hållbart.*

Det ska byggas många bostäder i Stockholm

- Exploateringsnämnden uppmanas att säkerställa att målet om 3 000 markanvisningar under året kan nås.
- Exploateringsnämndens mål om 150 markanvisningar för studentbostäder kommer, enligt nämndens bedömning, att nås.

Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm

- Utbildningsnämnden uppmanas att till tertialrapport 2 lägga in kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet ”Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm” i ILS-webben.

Stockholmarna ska vara trygga och nöjda med städning samt renhållning

- Stadsledningskontoret anser att det är särskilt angeläget att stadens bolag och nämnder som har möjlighet att påverka utfallet för antal *bostadsbränder* som ska minska jämfört med 2010 genom förebyggande arbete vidtar åtgärder. Berörda nämnder uppmanas och berörda bolag anmodas att vidta åtgärder och aktiviteter för att kommunfullmäktiges mål uppnås.
- Stadsdelsnämnderna Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör och Kungsholmen prognostiserar att indikatorn *Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden* endast delvis kommer att nås. Stadsledningskontoret uppmanar berörda nämnder att formulera aktiviteter för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål kan nås.

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas

- Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har under året inte uppfyllt barnomsorgsgarantin och uppmanas att vidta åtgärder för att förbättra planeringen och säkerställa att situationen inte uppstår igen.

Stockholmarna ska uppleva att de får god service och omsorg

- Samtliga stadsdelsnämnder utom Kungsholmen uppmanas att höja sina mål för indikatorn antalet nytillkomna omsorgslägenheter.

Stockholms stad som arbetsgivare ska erbjuda spännande och utmanande arbeten

- Socialnämnden, överförmyndarnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Kungsholmens stadsdelsnämnd uppmanas justera målvärdet för sjukfrånvaron i samband med tertialrapport 2 och ta fram aktiviteter som stöder detta.

Basnyckeltal 2010

* innebär att uppgiften ej var ett nyckeltal 2009 utan finns med som ett jämförelsetal

Pedagogisk verksamhet**Förskola**

Andel inskrivna barn 1-5 år i förskola, %	2010	2009
Andel inskrivna	83	85

Skolbarnsomsorg

Antal barn per årsarbetare i skolbarnsomsorgen	2010	2009
Antal barn	17,3	16,8 *

Grundskola

Andel elever (%) i fristående skolor	2010	2009
Andel elever	21,5	20,8 *

Antal lärare (heltidstjänst)/ 100 elever totalt	2010	2009
Antal lärare	8,1	8,4 *

Andel lärare (heltidstjänst, %) med pedagogisk högskoleexamen	2010	2009
Andel lärare	83	83 *

Övergångsfrekvens till gymnasiet (%) exkl. IV	2010	2009
Övergångsfrekvens till gymnasiet (%) exkl. IV	90	88,9 *

Gymnasieskola

Andel elever (%) i fristående skolor	2010	2009
Andel elever	39,2	38 *

Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen	2010	2009
Andel lärare	83	82 *

Vuxenutbildning

Andel lärare (heltidstjänst, %) med pedagogisk högskoleexamen	2010	2009
Andel lärare (heltidstjänst, %)	75	79 *

SFI

Andel lärare (heltidstjänst, %) med pedagogisk högskoleexamen	2010	2009
Andel lärare (heltidstjänst, %)	69	64 *

Flyktingmottagning

Andel flyktingar i befolkningen (stadsbidragsberättigade, kvar i staden 2 år efter ankomst)	2010	2009
Andel flyktingar i befolkningen	0,45	-*

Ekonomiskt bistånd

Andel beslut ändrade av Förvaltningsrätten (f.d. Länsrätten)	2010	2009
Andel beslut	0,03	-*

Renhållning

Mängden biologiskt avfall invägt vid behandlingsanläggning	2010	2009
Mängden biologiskt avfall invägt vid behandlingsanläggning, ton	5 607	-*
Mängden biologiskt avfall invägt vid behandlingsanläggning, kg/invånare	7	-*

Mängden grovavfall som samlats in via ÅVC	2010	2009
Mängden grovavfall som samlats in via ÅVC, ton	88 011	83 896*
Mängden grovavfall som samlats in via ÅVC per invånare, kg/invånare	106	102*

Mängden grovavfall som samlats in via grovsopsentreprenörer	2 010	2 009
Mängden grovavfall som samlats in via grovsopsentreprenörer, ton	53 208	51 618*
Mängden grovavfall som samlats in via grovsopsentreprenörer, kg/invånare	64	63*

Företagande

Företagande, antal	2010	2009
Utländska direktinvesteringar i Stockholm per år	123	106*



STADSLEDNINGSKONTORET
STABEN

SLUTRAPPORT
Miljöhuvudstadsåret 2010

Miljöhuvudstadsåret

SLUTRAPPORT

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
1.1	Administrativa uppgifter	4
1.2	Mål	4
1.2.1	Effektmål	4
1.2.2	Projektmål	5
1.3	Beskrivning och omfattning på projektet	5
1.3.1	Kommunikation	6
1.3.2	Study Visits	6
1.3.3	Utbildning av ambassadörer	7
1.3.4	Evenemang och möten	7
1.3.5	Representation	8
1.4	Nätverksuppbyggnad	8
2.	Målgrupp för projektresultatet	9
2.1	Milstolpar	9
3.	Resultat	10
3.1	Måluppfyllelse	10
3.1.1	Effektmål	10
3.1.2	Projektmål	10
3.2	Resultat delprojekt	10
3.2.1	Kommunikation	11
3.2.2	Study Visits	14
3.2.3	Utbildning av ambassadörer	14
3.2.4	Huvudkonferens	14
3.2.5	Seminarieserie	16
3.2.6	Representation	17
3.2.7	Möten och evenemang	17
3.2.8	Projektbudget	18
3.3	Projektorganisation	18
3.4	Styrgrupp- och projektdeltagare	19
3.5	Kvalitetssäkring	19
4.	Lärdomar, erfarenheter och framgångsfaktorer	20
	Kommunikation	20
	Study Visits	20
	Utbildning av ambassadörer	21
	Huvudkonferens	21
	Seminarieserie	21
	EU-kommissionen	22
	Övergripande	22

I. INLEDNING

En god idé...

Miljöhuvudstadsutmärkelsen är ett initiativ som presenterades av 15 städer i maj 2006 i Tallinn, Estland. Jüri Ratas, Tallinns dåvarande borgmästare väckte idén om ”The European Green Capital” som presenterades för EU-kommissionen.

...sprider sig snabbt

Fler än 40 ledande europeiska städer ställde sig bakom idén och EU-kommissionen instiftade en vänskaplig tävling städer emellan för att uppmärksamma och sprida städernas hållbarhetsarbete. Kommissionens syfte med utmärkelsen är att städer ska lära av varandra och på så sätt i snabbare takt ställa om till hållbar utveckling. Kommissionen anser att det är i städer arbetet med hållbar utveckling får störst effekt. Det är städer som kan visa på de bästa konkreta exemplen i arbetet mot ett hållbart samhälle.

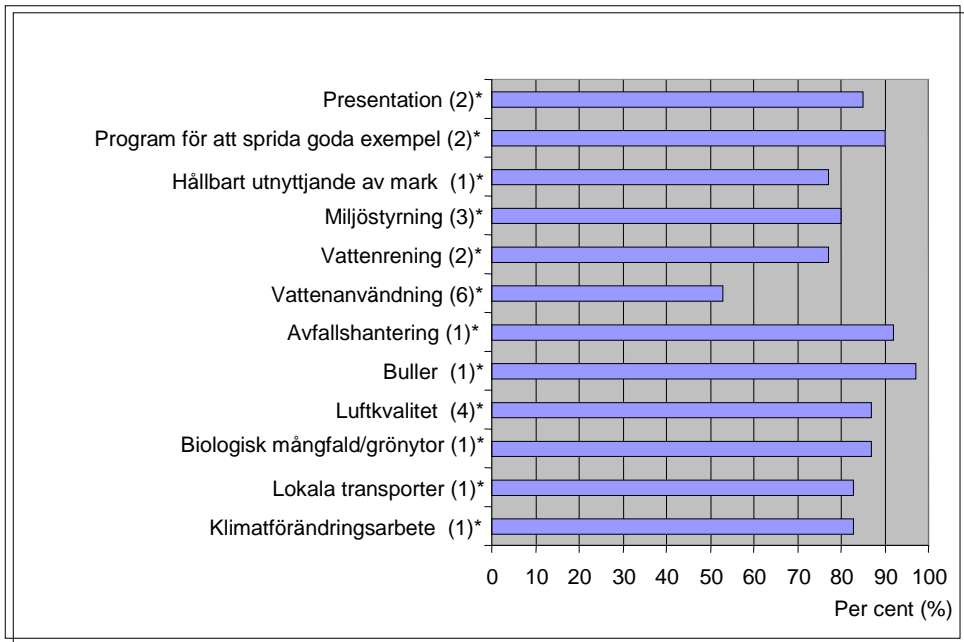
Stockholm vann tävlingen om den första miljöhuvudstadsutmärkelsen i konkurrens med sju andra finalister, däribland Köpenhamn, Amsterdam och Oslo. Hamburg är utsedd till 2011 års miljöhuvudstad.

Syftet med denna slutrapport är att redovisa de kvantitativa resultat och erfarenheter som staden har gjort i arbetet med miljöhuvudstadsutmärkelsen. Kvalitativa resultat och erfarenheter redovisas i rapporten Miljöhuvudstadsåret 2010 – en kvalitativ uppföljning.

Miljöhuvudstadsmärkelsen tilldelas en europeisk stad som har gjort sig känd för att uppnå höga miljömål och som sätter upp och strävar mot ambitiösa mål för fortsatta miljöinsatser och hållbar utveckling. Städerna bedömdes utifrån tio miljökritierier: klimatförändringar, lokala transporter, luftkvalitet, buller, avfall, vattenanvändning, vattenrening, hållbart utnyttjande av mark, biologisk mångfald/grönytor och miljöstyrning samt preliminärt program för miljöhuvudstadsåret.

Ett av kriterierna för utmärkelsen är att den vinnande staden har ett gott program för att sprida goda exempel, bland annat genom systematiskt erfarenhetsutbyte och genom att ta emot studiebesök.

Varför blev Stockholm Europas första miljöhuvudstad?



Figuren visar expertpanelens bedömning av stadens miljöarbete. Siffran inom parentes anger placering i förhållande till övriga finaliststäder. Förutom expertpanelens bedömning, utser en jury tillsatt av EU-kommissionen vinnaren. Att utse vinnaren sker således i flera steg för att säkra kvaliteten.

I.1 Administrativa uppgifter

Projektets namn är Miljöhuvudstadsåret 2010
Projektets diarienummer är 024-628/2009.

I.2 Mål

I.2.1 Effektmål

Det övergripande effektmålet var att Stockholm ytterligare skulle positionera sig i världen som en hållbart växande storstad i världsklass. Målsättningen var att Stockholm ska uppfattas inte bara som miljöhuvudstad 2010 utan alltid som miljöhuvudstaden framför andra. Det är till Stockholm man vänder sig för att hitta information och låta sig inspireras för en växande hållbar stad.

Stockholmare, medarbetare och personer på studiebesök skulle bli mer förtrodda med vad Stockholm har åstadkommit genom åren på väg mot en stad i världsklass.

1.2.2 Projekt mål

Målet med projektet var att leda stadens arbete som miljöhuvudstad genom att koordinera aktiviteter och skapa synergier och därmed få större utväxling på insatta resurser dvs. samordna delprojekten och koordinera stadens aktiviteter.

Inom projektet togs delprojekt fram för

Kommunikation	4. Huvudkonferens
Studiebesök	5. Seminarier
Ambassadörskoncept	6. Representation

1.3 Beskrivning och omfattning på projektet

2010 fick Europa sin första miljöhuvudstad och det fanns således ingen förlaga att hämta erfarenheter av och det var oklart vad ett miljöhuvudstadsår egentligen bär med sig. Därför fick projektet en tydlig prägel av att vara händelsebaserat utifrån stadens behov och möjligheter samt de förfrågningar som kom. Arbetet formades efterhand med fokus på erfarenhetsutbyte och utifrån de förväntningar som ställdes på projektet. Att vara först ut gav även en möjlighet att utforma utmärkelsen. Staden tog ett medvetet beslut om struktur och strategi - vad staden ville göra och använda utmärkelsen till. Förväntningar på året fanns såväl hos EU-kommissionen, stadens politiska ledning, stadens förvaltningar och bolag, näringslivet i Stockholm och stockholmarna. Projektet arbetade med att öka kännedomen om utmärkelsen för att dra större nytta av priset men att sprida kunskap om utmärkelsen i sig var främst EU-kommissionens uppgift.

Viktigt i projektet var att inrymma så mycket som möjligt av redan inplanerade och löpande aktiviteter och att miljöhuvudstadsåret ingick som en del i stadens övriga visionsarbete om en stad i världsklass 2030. Utmärkelsen var en tydlig indikator på att staden är på rätt väg. Det låg inte inom projektet att ytterligare göra insatser för att förbättra miljön, utan istället att kommunicera vad staden är bra på och varför staden tilldelades utmärkelsen samt visa på stadens ambitioner framåt. Projektet skulle ansvara för kontakterna med EU och kontinuerligt rapportera och stämma av planerade aktiviteter och insatser med kommissionen.

För att nå ut med stadens budskap arbetade projektet initialt med att ta fram en budskapsplattform som låg till grund för aktiviteterna.

Projektledarens roll var att identifiera och etablera samarbeten med partners som bidrog till projektets mål. Projektledaren samordnade de interna kontakterna i staden. Vidare fungerade projektledaren som lotsfunktion för alla de förfrågningar som kom staden till del med anledning av utmärkelsen. I kontakter med EU-kommissionen ansvarade projektledaren för att etablera gemensamma förväntningar och uppgifter, vilket innebar en kontinuerlig diskussion för att minimera missförstånd och för att skapa legitimitet för priset.

Projektet var ett paraplyprojekt som samordnade ett antal delprojekt. Delprojekten hade egna budgetar och leddes av respektive delprojektledare men hade ett nära samarbete med

varandra då de i delar var överlappande. Delprojekten bemannades med representanter för stadens förvaltningar och bolag. I den här rapporten beskrivs arbetet i huvudprojektet och delprojekten.

Utöver huvudprojektet och delprojektens aktiviteter genomförde stadens verksamheter en stor mängd aktiviteter där miljöarbete och miljöhuvudstadsutmärkelsen lyftes.

Här följer en presentation av delprojekten

1.3.1 Kommunikation

Kommunikationen syftade till att långsiktigt etablera Stockholm som en stad i världsklass. Miljöhuvudstadsutmärkelsen blev ett kvitto på att vi är på rätt väg. Ett syfte var också att förmedla stolthet över hur långt vi kommit och vad vi kan göra för att fortsätta arbetet och alltid vara en miljöhuvudstad.

Stockholm arbetade under året för att:

- Koppla samman stadens långsiktiga miljöarbete med visionen om en växande stad i världsklass och till budskapen om att Stockholm klarar både höga miljöambitioner och tillväxt.
- Sprida kunskap om *varför* Stockholm fått utmärkelsen både genom att visa goda exempel på *vad* som har uppnåtts och det bakomliggande arbetssättet
- Visa att Stockholm ligger i framkant inom miljöområdet och kan inspirera andra och tjäna som förebild.
- Skapa stolthet internt inom staden och bland stockholmarna.
- Visa upp Stockholm som arena och mötesplats för näringslivet i stort.
- Förmedla bilden av ett framgångsrikt samarbete mellan det privata och det offentliga i miljösammanhang.

Kommunikationsstaben vid stadsledningskontoret ansvarade för projektledningen.

1.3.2 Study Visits

Study visits var en viktig del i erfarenhetsutbytet – att besökare på plats i Stockholm fick ta del av våra erfarenheter. Syftet med study visits var att hantera besöksförfrågningar genom att visa upp praktiska exempel på stadens miljöarbete och skapa tillfälle att utbyta erfarenheter mellan besökarna och stadens medarbetare på berörda förvaltningar och bolag.

Etablerade koncept för studiebesök fanns redan. Miljöhuvudstadsutmärkelsen gav möjlighet att vidareutveckla, renodla och framförallt samordna dessa. Ett standardstudiebesökspaket togs fram som erbjöd en insyn i hur Stockholm fungerar och varför staden är miljöhuvudstad. Förfrågningarna hanterades centralt via en nätbaserad anmälan. På så sätt kunde verksamheterna koncentrera sig på de gästande studiebesöken.

Studiebesöksprogrammet anpassades tematiskt för specialintresserade besökare.

Administrativa avdelningen vid stadsledningskontoret ansvarade för projektledningen.

1.3.3 Utbildning av ambassadörer

Uppdraget bestod i att förse stadens medarbetare som kunde bidra till att sprida kunskap om Stockholm som The first European Green Capital en grundläggande information om varför Stockholm är Europas första miljöhuvudstad. Målet var att ambassadörerna skulle medverka till att Stockholm inte bara uppfattas som miljöhuvudstad 2010 utan alltid ska ses som miljöhuvudstaden framför andra.

Parallellt behövde de medarbetare som hade till uppgift att sprida de goda exemplen kring miljöhuvudstadsåret ett särskilt lättillgängligt och kraftfullt material som ett stöd för de budskap som skulle lyftas fram. Det var också viktigt att de parametrar som framgick kunde bidra till att förstärka de kärnvärden som innefattas i Vision 2030 och varumärket Stockholm – The Capital of Scandinavia.

Syftet var att berätta

- vad som gör Stockholm unikt och varför det är en bra stad för medborgarna att bo och arbeta i
- hur Stockholm kan vara en förebild och ge inspiration till andra städer

Målet

- utifrån vision 2030 stärka stadens varumärke nationellt och internationellt vilket i sin tur lockar investerare och besökare
- Stockholm ska uppfattas som den ledande miljöhuvudstaden i framtiden

Stockholm Business Region ansvarade för delprojektledningen.

1.3.4 Evenemang och möten

I den ansökan som låg till grund för utmärkelsen utlovade Stockholm att presentera stadens miljöarbete vid en rad olika evenemang. Vissa av dessa evenemang arrangerades av miljöhuvudstadsprojektet i egen regi men det fanns många andra arenor som tjänade ett liknande syfte.

Konferens

Miljöhuvudstaden Stockholm arrangerade tillsammans med EU-kommissionen en större konferens under 2010. Temat för konferensen var hållbarhet i städer. Syftet var att spegla och exemplifiera varför Stockholm var Europas första miljöhuvudstad samt att sprida kunskap och goda exempel till och mellan städer i Europa. På konferensen tillkännagavs miljöhuvudstäderna för 2012 och 2013.

Stadsledningskontorets stab ansvarade för projektledningen.

Seminarie serie

Delprojektet workshops/tjänstemannautbyte omfattade planering och genomförande av en internationell tematisk seminarie serie med miljöfokus. Seminarie serien riktade sig till städer, myndigheter, universitet och högskolor, organisationer och andra särskilt intresserade i Europa. Syftet med seminarie serien var att utbyta erfarenheter, presentera

goda exempel, stärka nätverk/kontakter med andra städer/organisationer/forskare och skapa en plattform för diskussioner om fortsatt samarbete.

I seminarieserien planerades 15 st. workshops spridda över 2010. Seminarieserien omfattade följande områden: Luftkvalitet, inomhusmiljö, miljögifter, buller, vattenskydd och vattenvård, samarbete med lokala näringslivet, biologisk mångfald och ekosystemtjänster, hållbar avfallshantering, hållbart resande, hållbar stadsmiljö, miljöprofilområden, Grön IT, klimatkommunikation med medborgare samt miljöanpassat byggande.

Miljöförvaltningen ansvarade för projektledningen.

1.3.5 Representation

Stockholm som miljöhuvudstad förväntades rendera ett ökat intresse från utländska politiker som ville förlägga ett besök i Stockholm. Projektet tog höjd för detta och gjorde det möjligt för deltagande i framförallt seminarieserien och studiebesöken att enligt gängse regler för representation bjudas på gående buffé i stadshuset.

Administrativa avdelningen vid SLK ansvarade för projektledningen.

Sammanfattningsvis täckte delprojekten in de förväntningar som kommissionen och staden ställde på projektet. Erfarenhetsutbytet följde en logisk kedja; enskilda expertmöten – generella studiebesök – konferens. Kunskapsnivån etablerades i budskapsplattformen och ambassadörsprogrammet och spreds via kommunikationsinsatserna till prioriterade målgrupper.

1.4 Nätverksuppbyggnad

Stockholm utsågs till miljöhuvudstad tack vare ett mångårigt samarbete med många aktörer i både offentlig och privat sektor, på lokal och nationell nivå. Utmärkelsen tillhörde även dessa aktörer och projektet arbetade aktivt för att dela utmärkelsen med dem.

Det är många aktörer som bidragit till Stockholms position som förebild avseende miljö- och klimatarbete. Mycket av kommunikationen kring miljöhuvudstadsåret gick därför via dem. Exempel på externa aktörer/arenor var Fortum, Siemens, IBM, Storstockholms Lokaltrafik, Regeringskansliet, Naturvårdsverket, Exportrådet/SymbioCity, Delegationen för hållbara städer, amerikanska ambassaden, Stockholmsregionens Europaförening, EU-kommissionen (DG-miljö och representationen i Sverige), Skandia, AMF, Bygg och fastighetssektorns fortbildningsinstitut AB, Byggmästarföreningen, Equator, NCC, Nyréns, Skanska, Sweco, Sweden Green Building Council, Tengboms, White Arkitekter, Kungliga Tekniska Högskolan, Regionplanekontoret, Skansen, Länsstyrelsen, Albaeco, Svenskt Vatten, Karolinska institutet, Stockholm Arlanda Airport, Trafikverket, Swedavia och Chalmers Tekniska Högskola.

Ansvariga borgarråd, styrgruppen, projektledaren och delprojektledarna m.fl. ansvarade för den externa nätverksutbyggnaden.

2. MÅLGRUPP FÖR PROJEKTRESULTATET

De primära målgrupperna för projektet var **beslutsfattare (politiker) och tjänstemän i Stockholm, Sverige och internationellt som är verksamma i städer**. Dessa grupper kom och tog del av stadens erfarenheter för att föra dem vidare och implementera dem på hemmaplan.

En annan primär målgrupp var **stadens medarbetare** och **stockholmarna** som skulle känna till utmärkelsen som sådan, förstå varför staden fått den och känna stolthet över den.

Andra prioriterade målgrupper för kommunikationen var **svenska och internationella medier**, representanter från **näringsliv** och **offentliga myndigheter**. Genom medierna kunde stadens budskap förstärkas och spridas till en bredare massa, och tillsammans med näringsliv och myndigheter i Stockholm kunde vi skapa synergier när de var med och delade stadens budskap.

2.1 Milstolpar

Följande milstolpar var inplanerade enligt projektplanen:

- Milstolpe 1 – Projektplan godkänns av styrgruppen – juni 2009
- Milstolpe 2 – Kommunikationsplan godkänns av styrgruppen – juni 2009
- Milstolpe 3 – Delprojektplaner godkända av styrgruppen – september 2009
- Milstolpe 4 – Beslut om genomförande av huvudkonferens – hösten 2009
- Milstolpe 5 – Öppningsaktivitet av miljöhuvudstadsåret – januari 2010
- Milstolpe 6 – Avslut av miljöhuvudstadsåret – december 2010
- Milstolpe 7 – Slutredovisning av projektet – mars 2011

Lägesrapport har utgått till styrgruppen vid varje avgörande skede.

3. RESULTAT

3.1 Måluppfyllelse

3.1.1 Effektmål

Den långsiktiga nyttan med projektet kan inte mätas inom ramen för projektet. Detta föreslås vara en del av utvärderingen av stadens långsiktiga varumärkesarbete gentemot externa målgrupper under flera år framöver.

På kort sikt har projektet gett en tydlig påverkan tack vare den stora internationella uppmärksamheten från media och antalet internationella studiebesök till staden. Den mycket uppskattade serie seminarier som gått på djupet i viktiga stadsmiljöfrågor och den första miljöhuvudstadskonferensen någonsin där över 350 delegater från hela världen deltog visar en mycket positiv respons från deltagarna. Ambassadörsutbildningen spred kunskap internt och externt. Det omfattande nätverksarbetet bidrog till bilden av Stockholm som en hållbar växande storstad i världsklass.

Utmärkelsen har gett en effekt genom alla de förfrågningar om deltagande i olika högnivåmöten som har kommit och fortfarande kommer staden till del.

Att Stockholm var den första staden som fått utmärkelsen gör att priset blir särskilt prestigefyllt, inte minst då stadens arbete under 2010 i många fall gav ett avtryck för det framtida arbetet inom EU med European Green Capital. Att vara först ut var även en stor utmaning för projektet då utmärkelsen var tämligen okänd. Först fick staden förklara vad European Green Capital är innan man kunde beskriva varför Stockholms hållbarhetsarbete belönats.

3.1.2 Projekt mål

Samtliga projekt mål har mätts och är uppfyllda.

3.2 Resultat delprojekt

Ett resultat av arbetet inom delprojekt Kommunikation var en rad aktiviteter som genomfördes för att leda mot målen. Redan tidigt stod det klart att en kommunikativ utmaning, som skulle vara en grund i hela projektets alla delar var att formulera ett budskap. Underlaget i ansökan med mera var komplext och behövde ersättas för att passa breda målgrupper såväl som fackfolk. Arbetet med att ta fram en plattform för budskapet sattes igång tidigt och resultatet låg till grund för kommunikations-, ambassadörs-, och studiebesöksdelprojekten.

3.2.1 Kommunikation¹

Den långsiktiga effekten av kommunikationen om miljöhuvudstadsåret och vilket värde utmärkelsen har för stadens varumärke mäts inte inom ramen för projektet. Detta föreslås vara en del av utvärderingen av stadens långsiktiga varumärkesarbete gentemot externa målgrupper under flera år framöver.

Det kortsiktiga resultatet redovisas per målgrupp.

Politiker och tjänstemän

Mål: Staden ska under tiden som Europas miljöhuvudstad ta emot ett ökat antal besök av politiker och tjänstemän från såväl Sverige som andra länder, där programmet bygger på budskapen kring miljöhuvudstadsåret.

Beslutsfattare ska lätt hitta information om utnämningen och kunna orientera sig om anledningen till den.

Resultat: Information om stadens miljöarbete och om hur man kan ta del av det har spridits genom såväl direkta som indirekta kanaler till dessa målgrupper. Stadens webbplats har beskrivit möjligheterna att göra studiebesök i Stockholm, seminarier och miljökonferenserna. Där finns också detaljerad information om det löpande miljöarbetet. Även EU-kommissionens webbplats för miljöhuvudstadsutmärkelsen har guidat dessa målgrupper till information om Stockholm och direktutskick för att marknadsföra stadens aktiviteter under året har också bidragit till det intresse som målgrupperna visat staden under året.

Medarbetare

Mål: 75 procent av alla medarbetarna i Stockholms stad ska känna till att Stockholm är Europas miljöhuvudstad 2010.

50 procent av alla medarbetarna i Stockholms stad ska känna till minst två anledningar till varför Stockholm utnämns till Europas miljöhuvudstad 2010.

Medarbetare ska känna stolthet över vad vi åstadkommit hittills och ha kunskap om hur vi kan göra ännu mer.

Resultat: Miljöhuvudstadsbudskapen har legat till grund för vinkling av intern kommunikation under året – goda exempel på miljöaktiviteter och lösningar har prioriterats i interna kanaler som StockholmsEko och S:t Eriksnytt. Ingen stadsövergripande medarbetarundersökning är gjord under året varför kvantitativa data inte finns tillgängliga.

Stockholmare

Mål: 75 procent av alla stockholmare i Stockholms stad ska känna till att Stockholm är Europas miljöhuvudstad 2010.

25 procent av stockholmare i Stockholms stad ska känna till minst två anledningar till varför Stockholm utnämns till Europas miljöhuvudstad 2010.

Stockholmarna ska känna stolthet över vad vi åstadkommit hittills och ha kunskap om hur vi kan göra ännu mer.

¹ Bilaga 1 Slutrapport delprojekt Kommunikation

Resultat: Det kvalitativa målet är mätt och uppfyllt. De kvantitativa målen är mätta och delvis uppfyllda.

Så stor andel av stockholmarna känner till att Stockholm var Europas miljöhuvudstad 2010:

Medborgarundersökningen ²: 59 procent hösten 2010

Stockholmsbussen ³: 49 procent hösten 2009
60 procent hösten 2010
Stockholmsbarometern ⁴:
63 procent den 31 december 2010 (Stockholms stad)

Enligt *Stockholmsbussen* var andelen som svarat att de är stolta eller mycket stolta över att Stockholm utsetts till Europas första miljöhuvudstad 70 procent hösten 2009. Enligt samma undersökning hösten 2010 hade andelen ökat till 78 procent. Stoltast var man i åldersspannet 18-34 år där 70 procent svarat att de är mycket stolta.

United Minds Stockholmsbarometern visar att stockholmarna känner till och tycker att Stockholm är bättre än andra storstäder när det gäller luftkvalitet, grönska i stadsbilden och kollektivtrafik.

En undersökning i december 2010 av United Minds visar att 30 procent av stockholmarna tycker att det är viktigare att själva bidra till en bättre miljö sedan Stockholm blev utsedd till Europas miljöhuvudstad. De tycker också att de själva kan bidra mest genom att återvinna och källsortera mer, att åka mer kollektivt och att hushålla med vatten och energi.

Media

Mål: Media ska beskriva Stockholm som framstående inom miljö och använda Stockholm som ett gott exempel.

Resultat: Totalt under året har genererats 382 artiklar i svenska och internationella medier. Till detta kommer 38 blogginlägg och den uppmärksamhet utmärkelsen gav under 2009 då till exempel CNN World sände en mycket positiv direktrapport från Stockholm i anslutning till att Stockholm fick utmärkelsen.

Internationella medier hade nästan uteslutande en positiv rapportering och Stockholm framstod som en värdig mottagare av utmärkelsen. Svenska medier höll i allmänhet en mer avvaktande och/eller kritisk ton i sin bevakning – framför allt märktes det i den serie artiklar som Svenska Dagbladet publicerade under våren och försommaren.

² Stadsdelsinvånarna om: Miljö- och miljövanor i Stockholm 2010

³ Stockholms stads Utrednings- och Statistikkontors undersökning Stockholmsbussen – Enkätundersökning bland 600 stockholmare över 18 år, hösten 2009 Nr 13 & Nr 15

⁴ United Minds Stockholmsbarometern (två egna frågor)

Störst genomslag fick gröna nyårsloften vid årsskiftet 2009/2010, miljöhuvudstadsvandringar (karta, Gowalla, guideade turer), miljöhuvudstadskonferensen och Stockholms miljöhjälte (Metro och bloggare).

Räckvidd och medievärde

Totalt under året beskrevs Stockholm som miljöhuvudstad i 382 artiklar i svenska och internationella medier. Totalt medievärde (vad det skulle kostat om vi köpt yta till annonser motsvarande den bevakning vi fått på direkt bearbetning) uppgick till 11 400 000 kronor. Denna beräkning gäller enbart för artiklarna i svenska tryckta medier där upplaga eller räckvidd kunnat fastställas. Tv, webb och internationella medier är inte inkluderade.

	Q1	Q2	Q3	Q4	Totalt
Antal pressklipp (direkt *)	17	25	19	147	210
Antal pressklipp (indirekt **)	37	97	42	6	172
Räckvidd (direkt) Sverige ***	4 300 000	6 270 000	2 760 000	39 860 000	53 000 000
Räckvidd (direkt) internationellt				139 000 000	139 000 000
Medievärde (direkt), SEK	830 000	2 870 000	2 790 000	4 960 000	11 400 000

* Genomslag efter egen bearbetning

** Genomslag utan egen bearbetning

*** Enligt KIA-index, Mediatool, Mediafakta (TS) och aktuella tidningars respektive webbplatser

Övriga resultat

Stockholmspaviljongen i juni 2010 lockade 30 000 besökare under 15 dagar. Över 70 öppna seminarier plus dagliga barnaktiviteter med miljötema fanns på programmet. Ett antal aktiviteter för speciellt inbjudna arrangerades också. Drygt 80 procent av dem som besökte paviljongen fick kännedom om den när de gick förbi. 10 procent hade kännedom om den från annonser i media eller Love Stockholm 2010:s webbprogram (enligt en undersökning av SL/Markör Marknad & Kommunikation AB).

Uppmaningen att nominera Stockholms miljöhjälte som staden presenterade i samarbete med Metro i november 2010 lockade över 300 stockholmare och vi fick förslag på över 100 vardagshjältar.

Mediecentret under Love Stockholm 2010 besöktes av cirka 500 journalister, varav hälften från utländska medier. I anslutning till mediecentret anordnades även studiebesök och seminarier för pressen. Drygt nio av tio journalister som arbetade i mediecentret uppgav⁵ att de var nöjda med informationen, servicen och bemötandet på plats. För Utrikesdepartementets presstjänst höll vi en egen webbsänd pressvisning om miljöhuvudstadsåret i samband med LOVE 2010.

⁵ Undersökning gjord av USK, juni 2010

3.2.2 Study Visits⁶

Under året som Europas miljöhuvudstad kom det in ca 180 internationella besöksförfrågningar som resulterat i ca 120 besök. Sammanlagt deltog ungefär 1500 besökare i studiebesöksprogram. Ungefär hälften av besökarna kom från Europa och de andra från övriga världen med betoning på Asien. Dessa togs emot då projektet bedömde att grupperna uppfyllde krav på nivå och intresse.

Utöver dessa internationella besök tar flera av stadens verksamheter emot ett stort antal grupper som inte berörs av denna statistik. Det är till exempel Hammarby sjöstad, Glashuset, Norra Djurgårdsstaden Innovation och miljöbilsprojektet.

Istället för 6-8 standardiserade program togs det fram totalt 19 stycken då projektet ansåg att det skulle underlätta både för förvaltningarna och för besökarna samt erbjuda ett större urval för besökarna. De mest efterfrågade besöken var Hammarby Sjöstad/Norra Djurgårdsstaden, presentationen om European Green Capital, Stockholms klimatstrategi samt Trafikfrågor.

Ett 30-tal kontaktpersoner identifierades och arbetar nu med Professional Study Visits.

Förutom de kvantitativa resultaten kan man även se många kvalitativa resultat.

- Ett nätverk och samarbete har byggts upp med förvaltningar och bolag
- Verksamheten har underlättat för förvaltningar och bolag att ta emot besök, genom att kunna hänvisa till Professional Study Visits webbsida och formulär.
- De standardiserade besöken har gjort det enklare för både besökare och talare att veta vad besöket kommer att innehålla.
- Besöken har synliggjort både internt och externt stadens arbete med hållbarhetsfrågor.
- Verksamheten har hjälpt till att marknadsföra Stockholm som en miljöhuvudstad.

Samtliga projektmål är uppfyllda.

3.2.3 Utbildning av ambassadörer

44 förtroendevalda och tjänstemän tog del av utbildningen. Även Stockholm Business Regions medarbetare fick ta del av utbildningen. Materialet var en grundläggande information om hållbarhet och var utgångspunkt för vidare förmedling. Det togs fram på svenska och engelska och finns tillgängligt på stadens intranät.

Populärversionen ”Green Stockholm” som togs fram har spridits i 10 000 exemplar och fortsätter att användas för att sprida kunskap om Stockholms miljöarbete.⁷

3.2.4 Huvudkonferens⁸

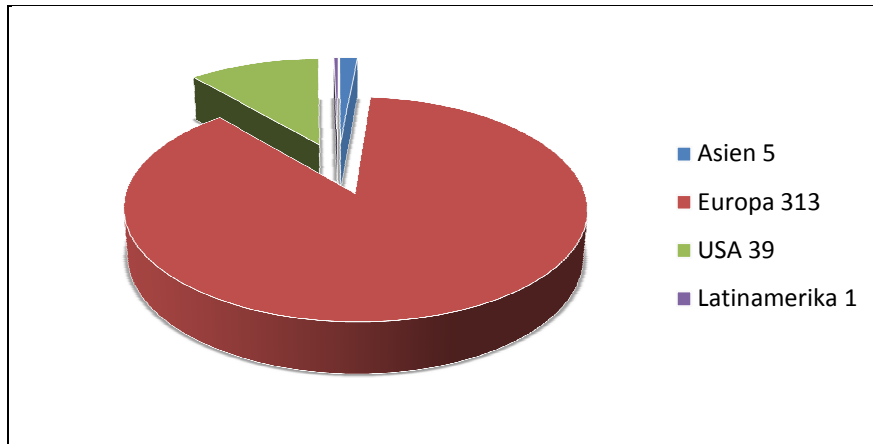
Effektmålet att attrahera minst 200-400 är väl uppfyllt. 387 personer anmälde sig till konferensen och 358 närvarade. Ett femtiotal medverkande (talare och studiebesöksmottagare) kom från Stockholms stad.

⁶ Bilaga 2 Slutrapport delprojekt Professional Study Visits

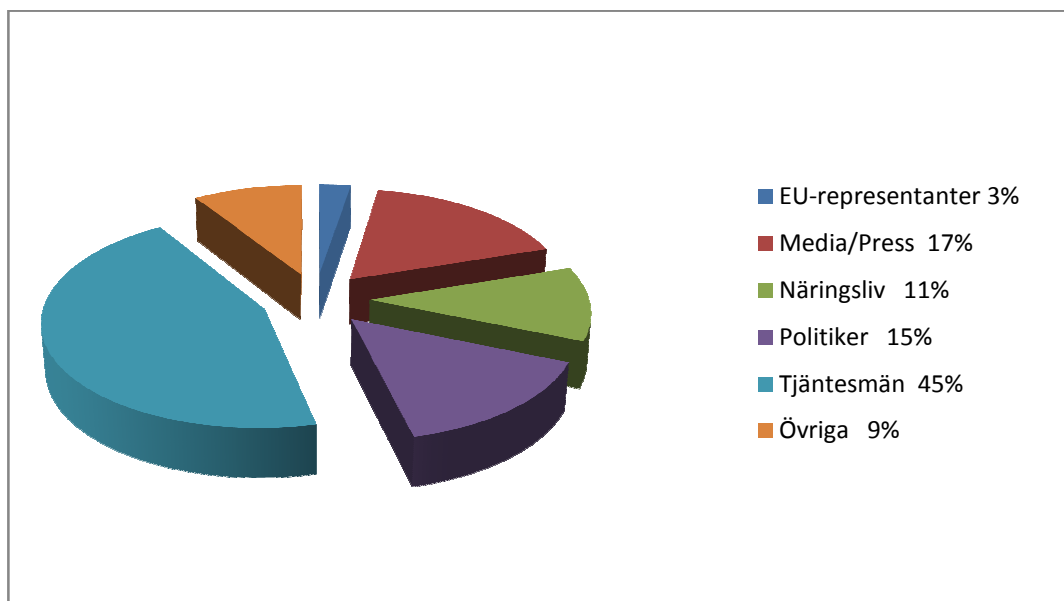
⁷ Rapportunderlag 110110 Stockholm Business Region

⁸ Bilaga 3 Slutrapport delprojekt Huvudkonferens

Geografisk fördelning deltagare



Fördelning titelkategorier



Utvärdering

Närmare 20 procent av konferensens deltagare svarade på utvärderingen, i vilken man även gavs möjlighet att ge egna synpunkter. Utvärderingen bekräftar målpuffyllelse.

Utvärdering Miljöhuvudstads- konferensen	Dåligt	Under Medel	Medel	Bra	Mycket bra	Inget svar	Antal svar	Genom- snitt
Speglade konferensen dina förväntningar på Stockholm - Europas första miljöhuvudstad	1	7	13	31	21	1	74	3,9
Information som togs emot före konferensen	0	4	26	33	10	1	74	3,7
Betygsätt organisationen av konferensen	0	2	3	30	39	0	74	4,4
Utsträckning som konferensen har gett konkreta idéer för arbetet med hållbara lösningar	3	11	24	25	10	1	74	3,4
Möjligheten att träffa nya kontakter	0	1	15	31	27	0	74	4,1
Övergripande tillfredsställelse med konferensen	1	3	17	33	19	1	74	3,9

3.2.5 Seminarier⁹

Effektmål

Intervjuer med projektledare för miljöhuvudstadsseminarier/workshops visar att det inom ramen för seminarierien har skett ett utbyte av erfarenheter mellan deltagarna. Goda exempel från såväl Stockholm som andra städer har presenterats. Nya kontakter har skapats och befintliga kontakter/nätverk har stärkts. Workshops och seminarier har fungerat som en arena för diskussioner om fortsatt samarbete. Huruvida seminarierien har bidragit till framtida samarbeten och/eller projekt kan inte mätas inom ramen för projektet.

Projekt mål

Samtliga projekt mål har mätts och är uppfyllda.

Fler än 1200 deltagare från andra städer, myndigheter, akademier, organisationer, konsulter och andra intresserade har deltagit i 12 olika workshops/seminarier på 13 olika miljöteman fördelade under miljöhuvudstadsåret. Flera bjöds in till seminarierien genom utskick via EU:s nätverk och andra samarbetspartners; direkta mailutskick till

⁹ Bilaga 4 Slutrapport delprojekt Seminarier

befintliga kontakter och relevanta nätverk; information på webbsidor (Stockholms stad, Union of Baltic cities, Ålborgåtagandet, Sveriges ekokommuner och EU Green Capital). Utskick gick också till stadens bolags- och förvaltningsdirektörer.

Inom tema Grön IT planerades ursprungligen för två workshops. Dessa slogs samman och hölls vid ett och samma tillfälle. Workshops inom tema Miljöprofilområden och Hållbar avfallshandling hölls i direkt anslutning till varandra, liksom workshops inom tema Hållbart resande. Till följd av otillräckligt antal anmälda deltagare ställdes den planerade workshopen på tema Inomhusmiljö in.

3.2.6 Representation

Inom ramen för den seminarieserie med workshops som arrangerades av miljöförvaltningen anordnades sju representationsmottagningar för deltagarna i dessa seminarier. Ca 800 gäster togs emot i Stadshuset. Seminarierna var Young Thinking on Future Transport, Designing Soundscape for Sustainable Urban Development, What about Urban nature – Biodiversity and Ecosystem services, Water Protection and Water Conservation in the Urban Environment, Building Sustainability Stockholm, Kista Green ICT och Sustainable City Development och Waste Management in Eco-Profiled Areas. Delprojekt representation har inte genomfört några egna aktiviteter utan har agerat som stöd för delprojekt seminarieserie.

3.2.7 Möten och evenemang

Förutom att arrangera egna möten och evenemang fanns staden och miljöförvaltningsutmärkelsen med på närmare 80 arenor under 2009 och 2010. Där bland COP15 i Köpenhamn, fastighetsmässan Mipim i Cannes, World Expo i Shanghai, Stockholm Marathon, Stockholm Love 2010 och Stockholms kulturfestival. Som en direkt följd av utmärkelsen blev staden inbjuden till en rad högnivåkonferenser i hela världen. Hösten 2009 anordnade svenska ambassader evenemang på temat. Politiker och ledande tjänstemän berättade om varför Stockholm är Europas första miljöförvaltningsstad i bland annat Washington, Chicago, Dublin, London Belgrad, Paris, Aten, Istanbul, New York, Hamburg, Bryssel, Lissabon, Yokohama, Geneve, Amsterdam, Seoul, Milano och Vancouver.

Ett annat exempel på aktiviteter var ”En dag för framtiden” som gick av stapeln i Stockholm i augusti 2010. Tällberg Foundation bjöd på en heldag med framtidsamtal, musik, kultur och natur i en hoppfull, lekfull och kunskapsrik blandning på Skeppsholmen och Kastellholmen mitt i Stockholm.

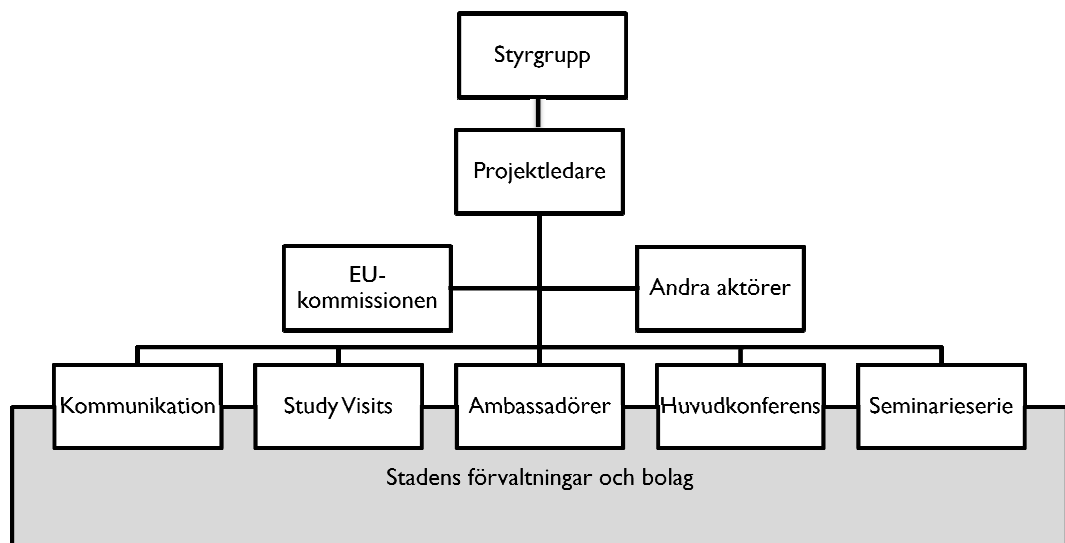
Evenemanget riktade sig till ungdomar i Stockholm men också till allmänheten. På programmet stod ett sextiotal samtal och seminarier på tjugo olika platser på öarna. Stockholms stad stod bakom ca tio av dessa. Därtill kom ett antal kulturaktiviteter i samarbete med Skeppsholmens olika kulturinstitutioner. Dagen innehöll även konserter och ett större kvällsevenemang.

3.2.8 Projektbudget

Projektets initiala budget om 20 Mkr har underskridits med 6,515 Mkr.

Projektbudget	Budget	Utfall
Projektledning	1 Mkr	0,177 Mkr
Kommunikation	10 Mkr	8,4 Mkr
Huvudkonferens	5 Mkr	2,35 Mkr
Study visits (utöver ordinarie kostnader)	0,5 Mkr	0,323 Mkr
Ambassadörsprogram (utöver ordinarie kostnader)	0,5 Mkr	0 Mkr
Tematiska workshops	1 Mkr	0,95 Mkr
Representation	1 Mkr	0,299 Mkr
Övrigt	1 Mkr	0,586 Mkr
Summa	20 Mkr	13,485 Mkr

3.3 Projektorganisation



3.4 Styrgrupp- och projektdeltagare

Roll	Namn	Förvaltning/Avdelning
Beställare	Irene Svenonius	Stadsdirektör
Styrgruppens ordförande	Irene Svenonius	Stadsdirektör
Styrgruppsmedlemmar	Staffan Ingvarsson	Stadsledningskontoret
	Anita Lidberg	Stadsledningskontoret
	Hanna Brogren	Stadsledningskontoret
	Magdalena Bosson	Trafikkontoret
	Gunnar Söderholm	Miljöförvaltningen
	Krister Schultz	Exploateringskontoret
	Susanne Lindh	Stadsbyggnadskontoret
	Olle Zetterberg	Stockholm Business Region
	Projektledare	Linda Persson t.o.m. nov 2010
Annika Raab fr.o.m. nov 2010		Stadsledningskontoret
Delprojektledare		
Kommunikation	Pia Stenervall	Stadsledningskontoret
Study Visits	Malin Midby	Stadsledningskontoret
Ambassadörer	Monica Ewert	Stockholm Business Region
Seminarieserie	Helene Lindman	Miljöförvaltningen
Huvudkonferens	Carina Tensmyr Hildinger	Stadsledningskontoret

Stadsdirektören var projektets beställare och tillika ordförande i styrgruppen. Projektledaren samordnade arbetet i delprojekten och höll i kontakten med EU-kommissionen. Projektledaren fungerade även som kontaktperson för externa aktörer intresserade av projektet. Alla förvaltningar och bolag uppmanades att inkludera miljöhuvudstadsåret i verksamhetsplaneringen inför 2010.

- Samarbetsklimatet inom projektet var god.
- Kompetensmässiga behov täcktes in med interna och externa kompetenser.
- De tilldelade resurserna täckte projektmålen aktiviteter.

3.5 Kvalitetssäkring

Under 2009 hölls möten med mer än hälften av stadens förvaltningar och bolag. Avstämningar med kommissionen tog sin början i juni 2009 och har följt hela projektet från planering till slutrapportering. Samarbetet med kommissionen präglades av ett ömsesidigt givande och tagande då det var första gången för båda parter att genomföra ett miljöhuvudstadsår.

4. LÄRDOMAR, ERFARENHETER OCH FRAMGÅNGSFAKTORER

Projektet var inget klassiskt projekt i den bemärkelsen att det ledde fram till en färdig produkt utan kan närmast beskrivas som en kontinuerlig samordningsprocess som till stor del var händelsebaserad. Resultatet av projektet, hur staden kan samarbeta och skapa samordningsvinster på hållbarhetsområdet och hur utmärkelsen på lång sikt bidrar till ett ökat värde på stadens varumärke lever vidare bland annat i det nyligen inrättade stadsmiljörådet och genom miljöfrågornas integrering i stadens stadsövergripande kommunikation. Stadsmiljöfrågor och hållbarhet är en fråga som angår hela staden. En erfarenhet av miljöhuvudstadsåret är hur viktigt det är med en stadsövergripande funktion som håller ihop detta.

Här följer en sammanfattning av delprojektens lärdomar, erfarenheter och framgångsfaktorer som kan ligga till grund för arbetet med eventuella framtida projekt av liknande karaktär. Erfarenheterna speglar såväl interna arbetsmetoder som organisatoriska frågor och aktiviteter.

Kommunikation

Miljöhuvudstadsutmärkelsen var helt ny och Stockholm blev den första staden att få titeln Europas miljöhuvudstad. En utmaning för staden var att höja kännedomen om, och därmed också värdet på, utmärkelsen i sig. Samtidigt gav detta Stockholm en möjlighet då staden alltid kommer att vara Europas första miljöhuvudstad.

Att hålla uppmärksamheten kring utmärkelsen under hela 2010 samt perioden från februari 2009 då Stockholm fick utmärkelsen var också en utmaning. Att det inte var någon stad som hade titeln under 2009 gav Stockholm dock en möjlighet att redan under 2009 börja verka som Europas miljöhuvudstad. Detta sammanföll med att Sverige var ordförandeland i EU.

Valet att arbeta med att sprida budskapen genom att aktivt informera medierna lokalt gav ett stort värde åt projektet.

För att kunna arbeta aktivt med mediekommunikation är tydliga och väl förankrade budskap av stor vikt. Budskapsplattformen som togs fram i samarbete med Stockholm Business Region under sommaren 2009 var till stor nytta under hela miljöhuvudstadsåret och bidrog till enhetliga budskap som presenterade det unika med just Stockholm.

Study Visits

En tydlig framgångsfaktor var strategin att dela upp det administrativa och det kunskapsspridande arbetet. Stadsledningskontoret ansvarade för den administrativa delen i studiebesöksverksamheten och avlastade på så sätt verksamheterna som kunde koncentrera sig på kunskapsspridning.

Samarbetet med förvaltningar, bolag och stadsledningskontoret har gett alla inblandade en större kunskap om övriga verksamheter i staden och en ”vi-känsla”. I feedback från kontaktpersonerna har de också uttryckt att de genom besöken har fått nya kontakter och fått tillfälle att lära sig om besökande grupper erfarenheter. De har även påpekat hur väl

samarbetet har fungerat med Professional Study Visits teamet och att det underlättat för dem att kunna hänvisa förfrågningar till delprojektet.

Utbildning av ambassadörer

Utbildningen av ambassadörer gav möjlighet att sprida de etablerade budskapen till viktiga målgrupper internt. Den största utmaningen var att få företroendevalda att prioritera utbildningen samt att det som i alla större projekt var det svårt att var först ut samt att utmärkelsen inte kommunicerats från EU:s sida, vilket innebar en extra hög tröskel för att nå ut.

Huvudkonferens

Övning ger färdighet. Erfarenheterna från konferensen "Eurocities 2009 Stockholm" som hölls under hösten 2009 togs tillvara i delprojektet vilket var en tydlig framgångsfaktor. Det nära och bra samarbetet med EU-kommissionen gav tyngd och relevans till konferensen. Eventbyrån Utsikts engagemang och delaktighet i planering och genomförande bidrog till det positiva resultatet. Inför framtida konferenser av liknande slag är ett upprätthållande av stadens internationella kontakter och nätverk avgörande för nivå på och antal deltagare.

Seminarieserie

Seminarieserien upplevdes som mycket lyckad och lärorik. En slutsats är att deltagarna lärde av varandra och samtliga bidrog till resultatet. Presentationerna av goda exempel från olika länder och nya lösningar uppskattades av deltagarna som uppgav att de fick inspiration till det egna arbetet.

Planeringen började i januari vilket bidrog till att endast ett fåtal workshop/seminarier kunde hållas under första halvåret 2010. Flera av dessa workshops genomfördes med ett fåtal deltagare. En planerad workshop fick ställas in p.g.a. för få anmälningar. Höstens workshops/seminarier hade tidsmässigt bättre förutsättningar att få ut inbjudningar och påminnelser i god tid.

Seminarieserien har bidragit till att befintliga samarbeten mellan staden och samarbetspartners har stärkts. En slutsats är att det är svårt hinna etablera kontakter kring konkreta förslag till projekt och samarbeten på en så pass begränsad tid som seminariet omfattade. Seminariet är mer att betrakta som ett första tillfälle att skapa kontakter.

Det finns en efterfrågan på organiserat samarbete inom flera områden i Europa. Idag finns visst samarbete inom befintliga nätverk, såsom Eurocities arbetsgrupper – här finns dock potential till utveckling.

EU-kommissionen

Enligt EU-kommissionen kommer några av de aktiviteter som Stockholm som den första miljöhuvudstaden var med och skapade leva vidare framöver.

- Publikationen Stockholm - European Green Capital 2010 som summerar vinnarstadens ansökan – en motsvarande publikation kommer att tas fram för varje miljöhuvudstad.
- The Green Book - en bok som samlar alla miljöhuvudstäder och används som en stafettpinne vid överlämnandet från en miljöhuvudstad till en annan. I den kommer Stockholms stad alltid att presenteras som den första miljöhuvudstaden.

Övriga aktiviteter som kommissionen ser som särskilt lyckade samarbeten är deltagande på konferenser som Covenant of Mayors i Hamburg november 2009, miljöhuvudstadsseminariet i Bryssel den 4 maj 2010, Expo i Shanghai, stadens deltagande på Green Week 2009 och 2010, miljöhuvudstadskonferensen samt diverse videoproduktioner om Stockholm som Europas första miljöhuvudstad. EU-kommissionens bild av hur Stockholm har skött uppdraget framgår också i tackbrev från Janez Potocnik, kommissionär med ansvar för miljö.¹⁰

Övergripande

Utmärkelsen har engagerat väldigt många vilket har gett en stor utväxling. Exempel som kan lyftas fram är stadens seminarium som arrangerades under COP15 samt ett internationellt möte i Stockholm under Sveriges ordförandeskap där en halv dag handlade om Stockholm. Samtidigt har det ställt krav på koordination och samsyn. En utmaning har varit att identifiera förväntningar. Stockholms stad är en stor organisation och att samordna stadsövergripande projekt handlar till stor del om att först samla information och förankra i rätt led innan man kan koncentrera sig på projekten.

Den avgörande framgångsfaktorn i projektet var att stadsledningskontorets roll som övergripande ansvarig där en styrgrupp snabbt formaliserades som gjorde att projektet fick god framförhållning och status. Stadens initiativ att göra en fest i samband med det kungliga bröllopet var också en positiv kraft och gav flera uppslag till hur kunskapen om utmärkelsen och stadens miljöarbete kunde spridas i olika kanaler.

De mest kostsamma aktiviteterna behöver inte alltid vara de mest effektiva. Till exempel så kostade seminariet under COP15 inte mer än arbetstid och resor för medverkande tjänstemän och politiker från Stockholm men det gav stor effekt och tyngd. Detsamma gäller för evenemangen som arrangerades under det svenska ordförandeskapet i EU. Vikten av att ha goda relationer och utarbetade kanaler med Regeringskansliet, EU etc. är mycket värdefullt och var en framgångsfaktor i detta projekt.

Varje förvaltning skulle bära utmärkelsen och hade därför både uppdraget och möjligheten att koppla arbetet och sin kommunikation kring det till miljöhuvudstadsutmärkelsen. Verktyg för- och uppföljning samt styrning av detta kan utvecklas mer för att underlätta en bred budskapsspridning.

¹⁰ Bilaga 5. Brev från EU-kommissionär för miljö till finansborgarrådet 07.02.2011

När staden deltar i vänskapliga tävlingar av liknande karaktär bör staden i förväg planera för hur en eventuell förstaplats ska förvaltas och hur den stämmer överens med stadens långsiktiga mål redan när beslut om deltagande fattas.

Intresset från omvärlden till Stockholms är stort. Stockholm har alla förutsättningar att vara en stad i världen som många vill lyssna till. Det finns således en potential för staden att positionera sig ännu tydligare genom till exempel en ännu offensivare policybevakning/påverkan.

Sammanfattningsvis gav året som miljöhuvudstad goda möjligheter att sprida kunskap kring varför Stockholm är en hållbart växande stad i världsklass. Utmärkelsen positionerade Stockholm ytterligare inom hållbar stadsutveckling och var en kraftfull imagebyggare som på längre sikt kan bidra till regionens tillväxt. Att Stockholm var den första staden som fick utmärkelsen gör att priset blir särskilt prestigefyllt. Stockholm gavs möjlighet att långsiktigt forma vad en miljöhuvudstad gör.

En utförlig kvalitativ genomlysning av projektet finns i rapporten Miljöhuvudstadsåret 2010 – en kvalitativ uppföljning av Governo.

Bilagor

1. Slutrapport delprojekt Kommunikation
2. Slutrapport delprojekt Professional Study Visits
3. Slutrapport delprojekt Huvudkonferens
4. Slutrapport delprojekt Seminarier
5. Brev från EU-kommissionär för miljö till finansborgarrådet 07.02.2011



Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm stad 2010.

Inledning

Öppen fritidsverksamhet är den samlande beteckningen på verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar i åldrarna 7-19 år. För att betecknas som "öppen" ska verksamheten vara öppen till sin karaktär, bygga på frivillighet och vara möjlig att besöka spontant för alla inom målgruppen oavsett etnisk bakgrund, kön, bostadsadress och eventuella funktionshinder.

Stadsledningskontoret tog 2010 över ansvaret från kulturnämnden för uppföljningen av den öppna fritidsverksamheten. Uppföljningen är kvantitativ och omfattar de verksamheter som finansieras av stadsdelsnämnderna eller utförs på uppdrag av dessa genom upphandlade entreprenader. Uppföljningen avser inte avtalsuppföljning eller tillsynsansvar vilket åligger respektive stadsdelsnämnd.

Den öppna fritidsverksamheten i stadsdelarna redovisas dels i antal verksamheter, dels i avsatta medel för respektive kategori. Kategorierna är fritidsgårdar, kvartersgårdar, parklekar och fältassistenter. Samtliga stadsdelsnämnder har lämnat underlag till den. Insamlade uppgifter redovisas i bilaga 1.

Fritidsgårdar

Fritidsgård används som ett samlande namn för de mötesplatser med öppen verksamhet som riktar sig till målgruppen 13-19. Andra namn som används på mötesplatser är ungdomscafé, mötesplats, ungdomsgård eller träffpunkt.

Fritidsgårdarna samarbetar med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Exempelvis arrangeras idrottsturneringar och lägerverksamheter i samband med lov. Utöver detta samverkar fritidsgårdarna med föräldragrupper och anordnar föräldravandringar. Det är också vanligt att föreningar får villkorat stöd för att driva fritidsgårdar.

Kvartersgårdar

En kvartersgård är en social mötesplats för barn och ungdomar med möjlighet att påverka sin fritid och utvecklas i en trygg och drogfri miljö. Gårdarna har en utomhusmiljö med möjligheter till olika idrottsaktiviteter och lekar. På dagtid har en del gårdar mellanstadieverksamhet på uppdrag av närliggande skola för åldern 10-12 år och på kvällstid riktar sig verksamheten till ungdomar 12-17 år. På senare år har antalet kvartersgårdar minskat och har till stor del ersatts av mellanstadieverksamheter i skolor.

Parklek

I en parklek är tonvikten lagd på utomhusaktiviteter, till exempel lekar, spel, odling, natur och miljö, djurhållning, idrott på lek, skapande verksamhet, grillning, umgänge och fest. Parkleken är till för barn och unga i alla åldrar och deras föräldrar. Det är gratis att komma till parkleken och på dagarna finns personal som gör att barn och föräldrar kan känna sig trygga. Ibland kan parklekarna ha verksamhet på kvällar och helger och vissa parklekar går att boka för barnkalas och andra händelser. Många parklekar har de senaste åren rustats upp och tillgängliggjorts för barn och föräldrar med funktionsnedsättning.

Fältassistenter

Fältassistenter arbetar bland barn och ungdomar i åldersgruppen 10-20 år med särskilt fokus på tonårsgruppen 13-17 år. Assistenterna möter ungdomar på gator och torg, skolor, fritidsgårdar och Internet. Syftet är att skapa en relation till ungdomarna som bygger på tillit och respekt för deras integritet.

Fältassistenterna arbetar utifrån lokala förutsättningar och ungdomars behov. Ungdomar rör sig över stora områden, därför samverkar fältassistenterna också över stadsdelsgränserna, med fritidsgårdar, myndigheter, föräldrar, mfl.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har istället för fältarbetare anställt fyra familjebehandlare med särskild inriktning, de har en särskild kompetens för att arbeta behandlingsinriktad med ungdomar, deras föräldrar och nätverk utefter beslut från utredningsenheten för barn och ungdom. De går också på schema vissa kvällar som "fältassistenter".

Öppen fritidsverksamhet i siffror

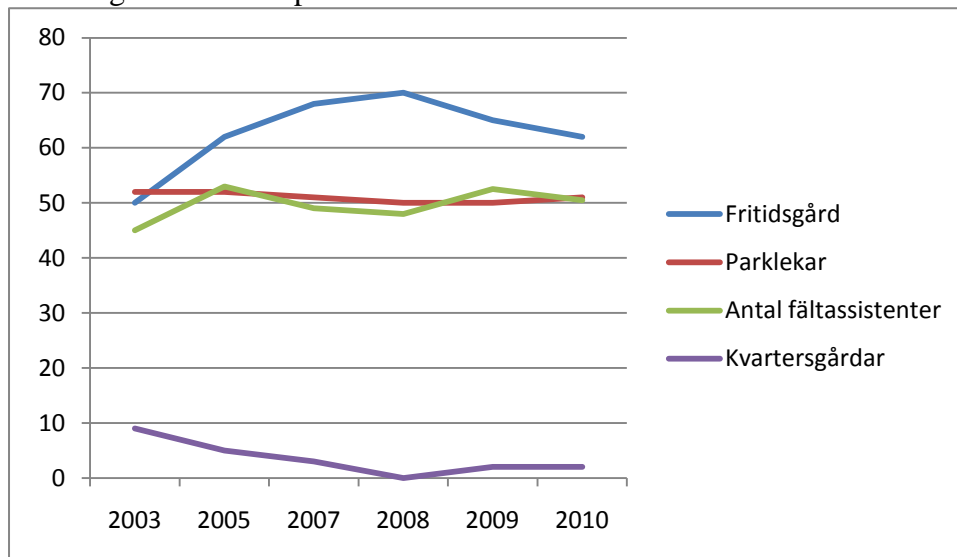
Under 2010 uppgick antalet fritidsgårdar till 62 vilket är en ökning med 12 jämfört med 2003. Sen 2003 har antalet varierat och flest fanns det under 2008, då fanns det 70. Kostnaden för fritidsgårdarna under 2010 uppgick till 95 mnkr. Det är en ökning med knapp 36 procent sedan 2003.

Antalet parklekar har under perioden 2003 till 2010 knappt förändrats, från 52 till 51. Kostnaden har däremot ökat markant, under 2010 var den 54,3 mnkr jämfört med 2003 då den var 38,7 mnkr. Detta är en ökning som motsvarar cirka 40 procent. En anledning till att antalet parklekar varit konstant men att kostnaderna ökat är att öppettiderna på vissa parklekar ökat till att även omfatta kvällar och helger.

Antalet kvartersgårdar under 2010 uppgick till 2. Antalet har minskat sedan 2003 och 2008 fanns det inte längre någon verksamhet som redovisas som kvartersgård. Några av kvartersgårdarna har blivit fritidsgårdar eller parklekar. Naturligt har kostnaderna minskat i förhållande till antalet gårdar. Kostnaden under 2010 uppgick till 4,3 mnkr.

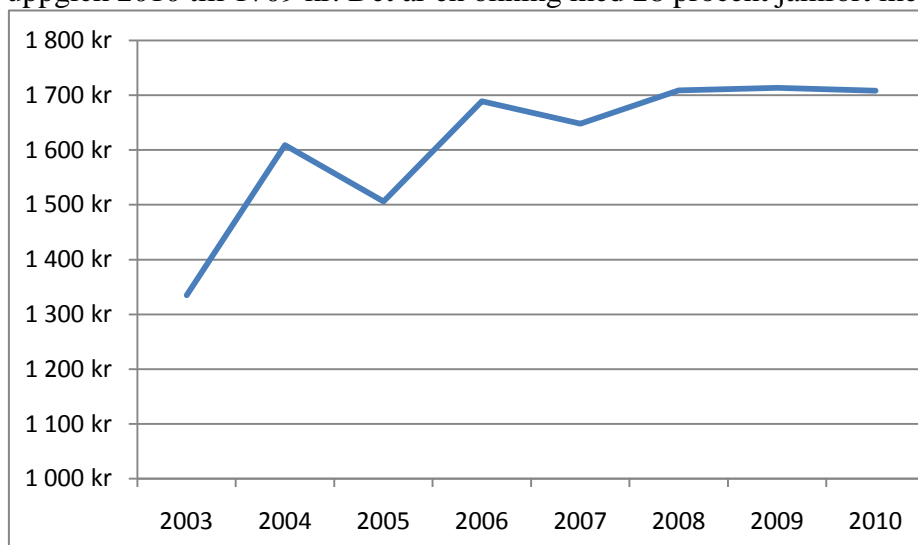
Antalet tjänster för fältassistenter har under perioden 2003 till 2010 ökat från 45 till 50,5. Kostanden för assistenterna uppgick 2010 till 23,6 mnkr.

Tabellen visar utvecklingen för antalet fritidsgårdar, parklekar, fältassistenter och kvartersgårdar mellan perioden 2003 till 2010.



Antalet barn och ungdomar i Stockholm stad mellan åldrarna 7 till 19 år uppgick under 2010 till 103 740. Jämfört med 2003 är det en ökning med 2,2 procent. Under 2010 uppgick den totala kostnaden för den öppna fritidsverksamheten i Stockholms stad till 177,2 vilket är en ökning med 41,1 mnkr sedan 2003. Ökningen motsvarar drygt 30 procent.

Nettokostnaden per individ i åldersgruppen 7-19 år för öppen fritidsverksamhet uppgick 2010 till 1709 kr. Det är en ökning med 28 procent jämfört med 2003.



Bilaga I, tabeller med enkätsvar från stadsdelsförvaltningarna

Tabell 1. Utveckling i antal av stadsdelsnämndernas öppna fritidsverksamheter per kategori mellan åren 2003-2010

Kategori	2003	2005	2007	2008	2009	2010
Fritidsgård	50	62	68	70	65	62
Parklekar	52	52	51	50	50	51
Antal fältassistenter	45	53	49	48	53	51
Kvartersgårdar	9	5	3	0	2	2
Summa	156	172	171	168	170	166

Tabell 2. Kostnadsutveckling för stadsdelsnämndernas öppna fritidsverksamhet per kategori mellan åren 2003-2010 (Tkr)

Kategori	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Fritidsgård	70 260	79 734	78 083	92 734	91 924	99 831	93 765	95 026
Kvartersgårdar	11 164	6 949	8 953	6 570	5 886	0	3 761	4 288
Parklekar	38 663	42 087	42 363	44 012	44 569	48 972	53 060	54 343
Fältassistenter	16 037	19 499	20 797	23 653	24 132	24 719	25 397	23 591
Summa	136 124	148 269	150 196	166 969	166 511	173 522	175 983	177 249

Tabell 3 Stadsdelsnämndernas nettokostnader för öppen fritidsverksamhet 2010 (Tkr)

Stadsdelsnämnd	Fritidsgårdar	Kvartersgårdar	Parklekar	Fältassistenter	Totalt 2010
Rinkeby- Kista	16 250	0		2 500	18 750
Spånga- Tensta	10 532	0	3 244	1 721	15 497
Hässelby- Vällingby	8 024	0	7 100	1 550	16 674
Bromma	4 425	0	4 371	1 014	9 810
Kungsholmen	968	0	2 022	1 311	4 301
Norrmalm	2 293	0	2 765	705	5 764
Östermalm	1 725	0	3 062	2 825	7 612
Södermalm	5 840	0	7 130	1 847	14 817
Enskede- Årsta- Vantör	13 010	4 288	4 329	3 335	24 962
Skarpnäck	3 068	0	2 943	0*	6 011
Farsta	8 900	0	7 966	1 700	18 566
Älvsjö	4 223	0	903	975	6 101
Hägersten- Liljeholmen	8 422	0	3 550	1 859	13 831
Skärholmen	7 346	0	4 958	2 249	14 553
Summa	95 026	4 288	54 343	23 591	177 249

*Skarpnäcks stadsdelsnämnd har istället för fältarbetare anställt fyra familjehandlare med särskild inriktning, de har en särskild kompetens för att arbeta behandlingsinriktad med ungdomar, deras föräldrar och nätverk utefter beslut från utredningsenheten för barn och ungdom. De går också på schema vissa kvällar som "fältassistenter".

Tabell 4, Nettokostnader för öppen fritidsverksamhet per stadsdelsnämnd för åldersgruppen 7-19 under 2010 (Tkr)

Stadsdelsnämnd	Total nettokostnad	Antal 7-19 år	Nettokostnad per individ 7-19 år i kr.
Rinkeby- Kista	18 750 000	7 359	2 548
Spånga- Tensta	15 497 000	7 308	2 121
Hässelby- Vällingby	16 674 000	10 922	1 527
Bromma	9 810 000	10 066	975
Kungsholmen	4 301 000	4 084	1 053
Norrmalm	5 764 000	5 350	1 077
Östermalm	7 612 000	5 751	1 324
Södermalm	14 817 000	11 165	1 327
Enskede- Årsta- Vantör	24 962 000	11 617	2 149
Skarpnäck	6 011 000	5 843	1 029
Farsta	18 566 000	6 888	2 695
Älvsjö	6 101 000	4 104	1 487
Hägersten- Liljeholmen	13 831 000	7 614	1 817
Skärholmen	14 553 000	5 669	2 567
Summa	177 249 000	103 740	1 709 kr



Äldrenämnden

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen KF/KS Kansli	
Ink.	2011-04-08
Dnr:	2011-04-08/2011
Till:	2.11

§ 8 Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport för verksamhetsår 2010

UTDRAG

**Protokoll nr 3 fört vid äldrenämndens sammanträde tisdagen,
den 22 mars 2011 kl. 16.00-16.35**

Justerat, den 28 mars 2011

Paragrafer 1-24, omedelbart justerade: § 24

Joakim Larsson (M)

Christopher Ödmann (MP)

NÄRVARANDE:

Ordförande

Joakim Larsson (M)

Vice ordförande

Christopher Ödmann (MP)

Ledamöter

Olle Andretzky (M)

Birgitta Breile (M)

Dennis Wedin (M)

Kitty Ericsson (M)

Helen Jäderlund Eckardt (FP)

Mirja Räihä Järvinen (S)

Gabriel Marawgeh (S)

Norma Aranda de Gutiérrez (S)

Eivor Karlsson (MP)

Torun Boucher (V)

Ersättare:

Magnus Bock (M)

Marianne Pettersson (M)

Lars Edvall (M)

Magnus Nilsson (S)

Catarina Carbell (S)

Manlio Palocci (S)

Sarah Johansson (MP)

Anders Ödmark (MP)

Brit Rundberg (V).

Förhinder: ledamoten Lisbeth Crabo Ljungman (M) samt ersättarna Mathias Hellichius (M), Frida Johansson Metso (FP), Carl Tunberg (FP) och Madeleine Sjöbage (C).

Tjänstgörande ersättare: Magnus Bock (M) för Lisbeth Crabo Ljungman (M).

Närvarande tjänstemän: förvaltningsdirektören Eva Frunk-Lind, avdelningscheferna Raili Karlsson och Marianne Hedenström, äldreombudsmannen Lotta Burenius, kommunikatören Carl Smitterberg samt biträdande borgarrådssekreteraren Helena Söderblom och nämndsekreteraren Barbara Ahlmark.

§ 8 Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport för verksamhetsår 2010

Ärende

Föreligger ärende dnr 113-048/2011

Yrkanden

Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och ledamoten Helen Jäderlund Eckardt (FP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Christopher Ödmann m.fl. (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut och anmäler eget särskilt uttalande.

Ledamoten Mirja Räihä Järvinen m.fl. (S) yrkar bifall till eget förslag till beslut.

Ledamoten Torun Boucher (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut och anmäler eget särskilt uttalande.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut: förvaltningens förslag till beslut som stöddes av (M), (FP), (MP) och (V) och ett eget förslag till beslut från (S).

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner majoriteten för förvaltningens förslag till beslut.

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner äldreomsorgsinspektörernas årsrapport för verksamhetsåret 2010 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport delges samtliga stadsdelsnämnder.

Reservation (S):

Mot beslutet reserverar sig ledamoten Mirja Räihä Järvinen m.fl. (S) med hänvisning till eget yrkande:

Äldrenämndens protokoll nr 3 / 2011-03-22

”Socialdemokraterna yrkar att äldrenämnden beslutar:
att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
samt

att därutöver anföra:

Äldreomsorgsinspektörerna har lämnat en gedigen rapport till nämnden. Den ger mycket information, både om det som är positivt men också sådant som behöver åtgärdas snabbt.

Men när det gäller svar på inspektörernas rapport generellt, så önskar vi att förvaltningen dels beskriver konkreta åtgärder som måste göras för att förbättra de delar där det finns brister och dels att det finns en tidsplan med. Vi anser att det är viktigt för nämndens del att varje synpunkt i rapporten kommenteras och svaras på av förvaltningen.

Vi är allvarligt oroade över att arbetet med mat och måltider skiljer sig så mycket inom staden, beroende på vilket boende man besöker. Det är dessutom extra viktigt med bra måltidssituationer inom demensvården eftersom de demenssjuka ofta tappas väldigt mycket vikt. Måltiderna fungerar också som träning, syftet måste vara att bevara så många fysiska funktioner som möjligt så länge som möjligt. Vi anser att pedagogiska måltider är att föredra, att personalen äter tillsammans med de äldre. Det kunde vara bra om olika enheter kunde lära av varandra, de som har lyckats att utveckla måltidssituationen kunde få dela med sig av sina kunskaper.

Det är inte acceptabelt att ha dementa brukare tillsammans med andra. Det är också så att vården av demenssjuka kräver en helt annan bemanning än omsorgen av äldre som har sin intellektuella kapacitet kvar och enbart behöver hjälp med fysiska krämpor.

Det är beklagligt att det på de flesta boenden inte finns eller väldigt litet tid för reflektion. Reflektion kan användas till att utveckla kvaliteten inom verksamheterna, därför kan det vara viktigt att ha ett bra verktyg som är lätt att använda. Vårdförbundet har tagit fram en mall som kan användas i vård- och omsorgsverksamheterna. Instruktionerna är tryckta på ett kort och tar högst en kvart att gå igenom.”

Särskilt uttalande (MP):

”Korttidsvistelse

Med något undantag har antalet gynnade beslut om korttidsvård minskat i samtliga stadsdelar. Detta är olyckligt, när behoven, av rapporten att döma inte har minskat.

Det är viktigt att de äldre får rätt information. Att avslagsbesluten inte har ökat kan enligt rapporten tyda på att en förfrågan från den enskilde alltför ofta

Äldrenämndens protokoll nr 3 / 2011-03-22

”diskuteras bort” och inte tas upp som en ansökan, vilket inte är rättssäkert. Eller att en del stadsdelar numera, i vissa situationer, inte alls beviljar korttidsvård. Ibland med motiveringen att ”vi har inte korttidsvård”.

Vi håller med om att det är viktigt att enheter som bedriver korttidsvård inte blandar ihop olika målgrupper t.ex. somatik och demens, utan specialiserar sig. Och klargör vilket syfte de olika formerna har.

Med ökad ålder och tilltagande skröplighet blir resorna mellan hemmet och sjukhuset allt tätare. En tids återhämtning, en korttidsplats, kan bidra till att de äldre kan bo hemma lite längre. Socialstyrelsen kom 2008 med en rapport ”Kallelse till samordnad vårdplanering – hur gick det sedan?”. Där beskrevs genom intervjuer situationen för fyra svaga personer som alla fick avslag på ansökan om korttidsplats.

Äldre personer med psykiska funktionsnedsättningar

Äldre personer med psykiska funktionsnedsättningar får ofta insatser inom äldreomsorgen som inte är adekvata med hänsyn till aktuell psykisk problematik. Ofta förväxlas symtomen med demens. Det finns också många exempel på att övergången från socialpsykiatrin till äldreomsorgen när en person fyller 65 år inte sker på ett sätt som rätt fångar upp den enskildes behov. Äldreomsorgsinspektörernas rapport visar att det är nödvändigt att inrätta ytterligare profilboenden med inriktning för äldre med psykiska funktionsnedsättningar. Äldreomsorgen måste dessutom bli bättre på att fånga upp och bygga vidare på de socialpsykiatriska insatser, som personer fått före 65 års ålder. Här behövs både organisationsöversyn vid många av stadsdelsförvaltningarna och utbildningsinsatser för biståndshandläggarna.”

Särskilt uttalande från (V):

”Äldreomsorgen präglas allt mer av ett överordnat vinstkrav. Å ena sidan drivs allt större andel av äldreomsorgen av riskkapitalbolag, å andra sidan blir den ekonomiska styrningen även i den egna regionen också allt mer överordnad. Äldreinspektörerna lyfter att i endast en enhet har personalen handledning. Oftast har personalen inte ens tid för reflektion inlagt i schemat, vilket enligt inspektörerna kan förklara det många gånger institutionsliknande arbetssättet. Att arbeta fort har blivit ett överordnat mål, därför att sammanpressad tid genererar pengar.

En annan sak som lyfts och som vi gärna skulle vilja ha lite mer utvärderat är att antalet beslut om beviljad korttidsvård minskat avsevärt i Stockholms stad under senare år. Med något undantag har antalet gynnande beslut om korttidsvård minskat i samtliga stadsdelar. Varför? Man kan utläsa i rapporten att det finns en kritik hos biståndshandläggarna att korttidsvården ofta bara är en förvaring. Man kan också utläsa att biståndshandläggarna möjligen helt enkelt avråder från att söka korttidsvård, då avslagsbesluten inte har ökat.

Utdragsbestyrkande

Äldrenämndens protokoll nr 3 / 2011-03-22

Vi håller med om att det gäller att separera de olika formerna och klargöra vilket syfte de olika formerna har. Vi tror dock att alla de olika formerna fyller ett stort behov, och det är oroväckande om korttidsvården minskar därför att den inte upplevs som funktionell. Korttidsboende är efterfrågat som anhörigstöd, men används även som en sorts mellanvårdsform. Och för utredning.

Självklart måste kvaliteten och funktionen i ett korttidsboende med allt vad det innebär av dokumentation och uppföljning och meningsfullt innehåll vara av fullgod kvalitet. Det är tråkigt om korttidsboendet inte utnyttjas enbart för att kvaliteten inte är tillräckligt god. Vänsterpartiet är övertygat om att korttidsboendet behövs för såväl avlastning som återhämtning och utredning. Men det är viktigt att de olika formerna klargörs till såväl syfte som innehåll. För det är helt uppenbart att en form av korttidsboende inte behövs – den form som kan gå under benämningen förvaring.”

Vid protokollet

Barbara Ahlmark / Nämndsekreterare

Utdragsbestyrkande



Handläggare: Git Skog
Telefon: 08-508 36 217

Till
Äldrenämnden
den 22 mars 2011

Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport för 2010

Förvaltningens förslag till beslut

1. Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport för 2010 godkänns.
2. Rapporten överlämnas till kommunstyrelsen.
3. Rapporten delges samtliga stadsdelsnämnder.

Eva Frunk Lind
Direktör

Bakgrund

Äldreomsorgsinspektörernas uppdrag är att rapportera om förhållanden inom äldreomsorgens verksamhetsområde till stadsdelsnämnderna, äldrenämnden och kommunstyrelsen. Årsrapporten ska bidra till diskussion och fortsatt kvalitetsutveckling. Äldreomsorgsinspektörerna ska granska såväl beställarfunktionen som utförande i kommunal och privat regi samt entreprenad driven verksamhet i förhållande till politiskt uppställda mål och kvalitetskriterier. Det gäller såväl särskilda boendeformer som hemtjänst och övriga verksamheter inom området.

Ärendet

Under 2010 har äldreomsorgsinspektörerna granskat profilboenden¹ för äldre med psykiska funktionsnedsättningar och korttidsvård² för äldre. Syftet med

¹ Profilboende är boenden speciallistkunskap på olika diagnoser exempelvis Parkinsons sjukdom och psykiatriska sjukdomar.

granskningarna har varit att beskriva hur nämnda insatser organiseras och hanteras på respektive stadsdelsförvaltning för att på så sätt tydliggöra eventuella skillnader i staden. Granskningen har även innehållit en bedömning av kvaliteten vad gäller; miljö, måltidssituation, innehåll i dagen, bemötande och den sociala dokumentationen.

Äldre personer med någon form av psykisk funktionsnedsättning är en grupp med skiftande sjukdomsbild och symptom. Därför är det viktigt att staden kan erbjuda denna målgrupp individuellt anpassade stöd- och hjälpinsatser både för dem som bor i ordinärt boende och för dem som bor på profilboenden. Antalet personer med någon form av psykisk funktionsnedsättning förväntas öka inom äldreomsorgen på grund av missbruk och psykisk ohälsa.

Profilboenden för äldre ska ses som en gemensam resurs för staden och det är viktigt att information om vilken typ av boenden som finns tillgänglig både för medarbetare och för medborgare. I staden finns i dagsläget totalt 10 boendeenheter som vänder sig till personer med psykisk funktionsnedsättning. Av äldreomsorgsinspektörernas rapport framgår att kvaliteten på dessa boenden varierar både vad gäller boendestandard och innehåll.

Äldre personer önskar i allmänhet att kunna bo kvar i det ordinarie boendet så långt det är möjligt, detta trots ganska omfattande vård- och omsorgsbehov. Tillgång till korttidsvård kan många gånger vara avgörande för kvarboende i det ordinarie boendet. Det är därför viktigt att staden kan erbjuda korttidsvård av god kvalitet på enheter anpassade för denna målgrupp där den enskildes individuella behov tillgodoses. Korttidsvård är också många gånger en nödvändighet för att den som vårdar en närstående i hemmet ska kunna återhämta sig genom att erbjudas avlastning. Korttidsvård ger också biståndshandläggaren möjlighet att göra en bättre bedömning av den enskildes behov av kommande stöd- och hjälpinsatser efter sjukhusvistelse. Detta för att undvika onödiga permanenta placeringar på vård- och omsorgsboende.

I samtliga stadsdelsnämndsområden utom två finns minst en enhet för korttidsvård. Av äldreomsorgsinspektörernas rapport framgår att kvaliteten på enheter som bedriver korttidsvård varierar generellt. I ärendet lyfter äldreomsorgsinspektörerna också fram några goda exempel på enheter som bedriver korttidsvård av god kvalitet.

² Korttidsvård är en tillfällig vårdform under kortare period eller regelbundet återkommande perioder. Exempelvis för att avlasta den som vårdar en närstående i bostaden.



Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 15 mars 2011. Fackliga företrädare har tagit del av ärendet den 13 mars 2011.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Hjälpmedelsinstitutet ska leda ett program – Bo bra på äldre dar – som under 2010-2011 ska stödja nytänkande och utveckling av boende för äldre. För detta satsas 50 mnkr.

Äldreförvaltningen kommer att söka medel till att starta ett projekt kring boendemiljön för äldre genom Hjälpmedelsinstitutet som ska leda ett program – Bo bra på äldre dar. Det ska vara vackert, bekvämt, tryggt och inspirerande att bo på något av stadens boenden för äldre.

Äldreförvaltningen kommer att inarbeta stadens behov av profilboenden för personer med psykiska funktionsnedsättningar och korttidsvård för äldre i stadens boendeplan.

Bilaga

Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport för 2010



Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2011

En sammanfattning från granskningen 2010

Äldreomsorgsinspektörer:
Karin Gens, Eva Lindgren och Inger Lisslö



Inledning

Arbets sättet för stadens äldreomsorgsinspektörer har fr.o.m. 2010 förändrats på så vis att granskningen numera sker utifrån olika teman där urvalet av enheter som ska ingå görs över hela staden, i stället för som tidigare år då all äldreomsorg i en stadsdel granskades i ett block. Granskningen genomförs i såväl kommunala som entreprenad drivna enheter, i verksamheter i privat regi som ingår i avtalet om köp av enstaka platser samt privat hemtjänst i stadens valfrihetssystem. Inspektörerna gör både anmälda och oanmälda besök och fokus för arbetet är att beskriva och bedöma kvaliteten utifrån de äldres perspektiv.

I granskningen 2010 har äldreomsorgsinspektörerna använt sig av granskningsmallar där vissa frågor poängbedömts enligt en skala mellan 1 och 4 poäng. Kriterierna har redovisats i bilaga till rapporterna så att enheterna kan se vad som krävs för de olika poängnivåerna, och kriterierna kan därmed vara till hjälp i utvecklings- och förbättrings arbetet. Se bilaga 1 och 2.

Efter granskningen ges muntlig återkoppling till ledningen för respektive enhet som även ges möjlighet att faktakontrollera sitt avsnitt. Granskningsresultaten för enheterna redovisas i kortfattade rapporter som lämnas till äldrenämnden, aktuell stadsdelsnämnd samt till ledningen för granskad privat verksamhet. Erfarenheter och slutsatser från granskningen sammanfattas i äldreomsorgsinspektörernas årsrapport till äldrenämnden, som efter behandling lämnar över den till kommunstyrelsen.

Granskning har genomförts inom två områden under 2010, profilboenden för äldre med psykiska funktionsnedsättningar samt korttidsvård för äldre. Båda undersökningarna har varit totalundersökningar, dvs. att samtliga enheter i staden har granskats.

Målen för äldreomsorgsinspektörernas granskning och rapportering:

- Genom rapporteringen hålls den politiska ledningen informerad om utvecklingen inom äldreomsorgen och granskningsresultatet bidrar till underlag för strategiska vägval inom stadens äldreomsorg.
- Resultaten från granskningen fungerar som underlag för diskussioner på olika nivåer i organisationen och kan även användas för jämförelser mellan enheter och mellan stadsdelsnämnderna.
- I rapporterna lyfter äldreomsorgsinspektörerna fram framgångsfaktorer och goda exempel från väl fungerande verksamheter, för att sprida dessa till andra enheter.
- Mindre väl fungerande verksamheter åtgärdar sina brister.

Syftet med granskningarna under 2010 har varit att beskriva hur insatserna boende för äldre med psykiska funktionsnedsättningar och korttidsvård hanteras och organiseras i de olika stadsdelarna och på så sätt tydliggöra eventuella skillnader i staden. I uppdraget har även ingått att bedöma kvaliteten för de äldre som beviljas dessa insatser vad gäller miljö, måltidssituation, innehåll i dagen, bemötande samt kvaliteten i den sociala dokumentationen.

Profilboende för äldre med psykiska funktionsnedsättningar

Under våren 2010 har äldreomsorgsinspektörerna granskat samtliga profilboenden för äldre med psykisk funktionsnedsättning som finns inom Stockholms stad, totalt 10 boendeenheter med sammanlagt 114 lägenheter. Av de tio enheterna drevs vid granskningstillfället nio i kommunal regi och en enhet drevs på entreprenad. Resultaten av granskningarna har presenterats i sex delrapporter, en för varje stadsdel där det fanns ett sådant profilboende; Norrmalm, Östermalm, Södermalm, Bromma, Hässelby – Vällingby samt Kungsholmen.

Bakgrund

På uppdrag av äldreförvaltningen genomförde USK¹ tillsammans med Äldrecentrum 2008 en kartläggning avseende äldre omsorgstagare med psykiska funktionsnedsättningar.

Kartläggningen redovisades i tre delrapporter under 2009. Undersökningen tar bl. a. upp att det minskade antalet bostäder i särskilt boende, då speciellt i servicehus, har gjort att det numera krävs mycket omfattande fysiska och/eller kognitiva funktionsnedsättningar för att kunna bli beviljad särskilt boende.

De flesta äldre med denna problematik är hänvisade till andra former av stöd från stadsdelsnämnderna. Det kan vara från ett *äldrepsykiatriskt stödteam* eller *boendestödjare*, verksamheter som vanligen organiseras inom stadsdelsnämndens socialpsykiatri och som erbjuder hjälp och stöd i det egna hemmet. *Hemtjänst* är den vanligaste formen av stöd till äldre med psykiska funktionsnedsättningar. I några stadsdelar finns specialteam inom hemtjänsten för denna grupp med s.k. *hemstödjare* vars uppgift är att stimulera och stödja i vardagen. I vissa situationer finns både boendestödjare och hemtjänst inkopplade vilket inte är helt okomplicerat eftersom det kan vara förvirrande och oklart för både personal och omsorgstagare vem av personalen som ska göra vad.

Psykisk ohälsa hos den äldre befolkningen är ett betydande folkhälsoproblem enligt en annan undersökning som Äldrecentrum genomförde 2007. Upp till 30 procent i åldersgruppen över 70 år beräknas ha en psykisk sjukdom av lättare eller svårare grad. Äldre personer med psykisk sjukdom eller ohälsa har ofta sammansatta och komplicerade vårdbehov eftersom de, till skillnad från yngre, i större utsträckning även lider av somatiska sjukdomar. Detta gör att denna grupp lätt hamnar mellan olika ansvarsområden som psykiatri, geriatrik, övrig specialistvård och primärvård, samtidigt som den kommunala äldreomsorgen i förekommande fall ska svara för deras omsorg.

Orsaken till flytt till profilboende är ofta att hemsituationen blivit ohållbar, kanske som en följd av att den äldre inte vill släppa in anhöriga eller hemtjänstpersonal. Den äldre kan även ha fått ett ökat omvårdnadsbehov, både psykiskt och/eller fysiskt vilket kan ge stark ångest och rädsla, som i sin tur kan leda till att den äldre behöver mer kvalificerad omvårdnad än tidigare.

Andra kommer från en psykiatrisk klinik där de varit inlagda akut och det visat sig att de lever i total misär, inte sällan med en lägenhet som är belamrad av saker från golv till tak och där det inte längre finns plats ens för förvaring av mat. Flera saknar helt sjukdomsinsikt och kan

¹ Stockholms Stads Utrednings- och Statistikkontor AB

inte själva fatta beslut av vikt för sitt leverne och välbefinnande och är i stort behov av social omvårdnad. Många har bott på institution större delen av sitt liv och relationer med släkt och vänner är ofta svaga eller obefintliga.

Granskning av enheterna

Kvaliteten på profilboendeenheterna varierar. Av 28 möjliga poäng har en enhet uppnått 23 poäng, tre har fått 22, tre har fått 20 och tre har fått 17 poäng. Medelvärde var 20 poäng, se tabell sid 4.

Bostädernas fysiska utformning och de gemensamma utrymmena är det område som nått högsta poäng med 88 procent kravuppfyllelse totalt sett, hälften av enheterna fick 4 poäng där, och resterande fick 3 poäng. Därefter kommer personalens kompetens med 75 procent kravuppfyllelse. Det var stor variation i hur personalen bemötte de äldre, tre enheter fick full poäng, men fyra enheter fick endast 2 poäng.

Ett område där flera enheter fick låg poäng är måltidssituation och måltidsmiljö där hälften uppnådde poängsumman 2 och andra hälften 3 poäng, vilket ger en måluppfyllelse på 63 procent. Ett par av enheterna dukade fram drycker och ställde fram karotter på borden. På övriga lade personalen upp mat på tallrikar ur kantiner vid spisen och bar fram till de äldre, trots att flertalet hade kunnat ta för sig själva, med eller utan stöd av personalen. Personalen satt sällan med och åt med de äldre och det var ofta tyst och tråkigt runt bordet.

Personalen är generellt sett välutbildad och den absoluta merparten har undersköterske-, mentalskötar-, eller vårdbiträdesutbildning. Trots det observerades flera exempel på brister i bemötandet. Exempelvis personal som dröjde med att hjälpa den äldre till toaletten när han bad om det och i stället prioriterade praktiskt arbete i köket, personal som inte kunde hantera ”tjat” från boende utan blev korthuggen och opersonlig, personal som var stressad och inte hann med att umgås med de äldre, personal som pratade om boendes problem så att andra boende hörde det osv.

Ingen enhet har fått full poäng för området aktiviteter/dagligt liv. Tre enheter fick 2 poäng. Oftast ordnas gemensamma aktiviteter där alla som bor på de olika enheterna bjuds in. Det är dock sällan som dessa aktiviteter och sammankomster passar för den målgrupp som bor på de granskade profilboendena, med tanke på den problematik som dessa personer har.

Ibland ordnas något på den egna enheten, men det allmänna intrycket är att det oftast är händelseöst och tråkigt. Det finns sällan något skrivet i genomförandeplaner vad gäller varje individs intressen och önskemål för att fylla dagen med något som kan ge välbefinnande och meningsfullhet.

Tabell 1. Sammanställning granskning av profilboende för äldre med psykiska funktionsnedsättningar 2010

Område	Kompetens	Aktiv/dagl liv	Utevistelse	Bemötande	Egna bostaden	Måltidssit/miljö	Soc. dok	Totalt	Maxpoäng	Differens	Kravuppfyllelse
Linnéatorpet	3	3	3	4	3	3	4	23	28	5	82%
Linnégården	3	3	3	4	3	3	3	22	28	6	79%
Idun	3	3	3	4	4	3	2	22	28	6	79%
Guldbröllophemmet	4	3	4	2	4	3	2	22	28	6	79%
Mälarbacken	3	3	3	2	4	2	3	20	28	8	71%
Linnégården	2	3	2	3	4	3	3	20	28	8	71%
Saga	3	3	3	3	4	2	2	20	28	8	71%
Margittahemmet	3	2	2	2	3	2	3	17	28	11	61%
Camelian	3	2	2	2	3	2	3	17	28	11	61%
Aklejan	3	2	2	3	3	2	2	17	28	11	61%
Uppnådd poäng/omr	30	27	27	29	35	25	27	200	280	80	71%
Maxpoäng/område	40	40	40	40	40	40	40	280			
Differens	10	13	13	11	5	15	13	80			
Medelpoäng	3,0	2,7	2,7	2,9	3,5	2,5	2,7	20			
Kravuppfyllelse	75%	68%	68%	73%	88%	63%	68%	71%			

Slutsatser och kommentarer

Det som skiljer ett profilboende för personer med psykiska funktionsnedsättningar från ett vård- och omsorgsboende för demenssjuka eller somatiskt sjuka är främst personalens arbetsmetoder. Både personal och chefer som intervjuats betonar att många som bor i profilboenden är i stort behov av ”en fast struktur”.

Slutsatsen som äldreomsorgsinspektörerna drar är att personalen behöver utbildning och handledning i att hitta ett arbets sätt som sätter de äldre i fokus och som tillåter dem att ta större ansvar över sina liv. Det är viktigt för denna sköra grupp att personalen arbetar på ett genomtänkt, empatiskt, vägvisande och mindre auktoritärt sätt.

Flera av enheterna var låsta och de äldre kunde inte själva ta sig in och ut. På flera ställen bor personer som är ”rymningsbenägna” och i behov av särskild tillsyn, trygghet och säkerhet. Enheterna behöver hitta hållbara lösningar för dessa personer som inte innebär att rörelsefriheten begränsas för de övriga boende.

En bra aktivitet som praktiseras på några boenden är att personalen sätter sig ner med de äldre och tillsammans väljer vilken mat som ska beställas. Något annat som de flesta boende klarar av och som även skulle öka deras självständighet är att personalen lägger upp maten i karotter och på serveringsfat och låter de äldre ta för sig själva. Idag är det oftast personalen som lägger upp maten från kantiner på tallrikar utan att fråga de äldre hur mycket de vill ha av det som serveras.

Det är med stor sannolikhet en lång process för medarbetarna att ändra arbetsmetoder och arbetssätt. Chefen för enheterna måste stötta och uppmuntra personalen att bli mer ödmjuka i sin kontakt både med de äldre och deras anhöriga.

Ett stort gemensamt utvecklingsområde för flera enheter är aktiviteter och utevistelse. Äldreomsorgsinspektörerna efterlyser bland annat att personalen är med som samtalsledare och hjälper de boende att aktivt ta kontakt med varandra. På flera av enheterna råder emellanåt tristess, vilket skulle kunna undvikas om personalen var mer aktivt uppmuntrande till socialt umgänge och gemenskap. Genom att föreslå och ordna olika aktiviteter, både individuella och gemensamma, skulle sannolikt stämningen på boendena bli mycket trevligare. Ett vardagsrehabiliterande arbetssätt behöver införas och utvecklas på i stort sett alla enheter.

Den sociala dokumentationen behöver utvecklas på flera av enheterna så att den ger en tydligare bild av den äldres situation. All personal ska ha behörighet att läsa och dokumentera i ParaSoL.

Av de granskade enheterna var det enbart en där personalen hade handledning. Oftast har personalen inte ens tid för reflektion gällande arbetssätt mm inlagd i schemat, vilket kan förklara det många gånger institutionsliknande arbetssättet. För att verksamheterna ska ges möjlighet att utveckla metoder och ett samstämmigt synsätt som skapar välbefinnande för de äldre måste personalen ges tid och möjlighet att reflektera över varför de reagerar och arbetar på ett visst sätt, samt diskutera kring värdegrund och olika arbetsmetoder.

Få personer inom staden tycks ha en samlad bild av hur många profilboenden som finns, och var i staden de finns. Det blir särskilt problematiskt om inte biståndshandläggarna i de åtta stadsdelar som inte själva har platser för denna målgrupp har kunskap om att de finns, och var. Det kan leda till felplaceringar, det vill säga att personer med behov av ett sådant speciellt boende placeras i andra typer av vård- och omsorgsboenden eller servicehus, eller att plats köps i boenden i andra delar av landet.

Vid granskningen framkom att det periodvis på de flesta enheter fanns lediga platser.

Exempel på väl fungerande verksamheter, Profilboende

I äldreomsorgsinspektörernas uppdrag ingår att uppmärksamma och sprida goda exempel inom Stockholms stad.

När det gäller profilboende för äldre personer med psykiska funktionsnedsättningar vill inspektörerna särskilt framhålla Linnéatorpet och Linnéagården på Serafens vård och omsorgsboende, tillhörande Kungsholmens stadsdelsnämnd, men även Idun på Väderkvarnens vård- och omsorgsboende, som tillhör Norrmalms stadsdelsnämnd, samt Guldbräolopshemmet tillhörande Södermalms stadsdelsnämnd.

Det som är mest framträdande för *Linnéatorpets* räkning är den sociala dokumentationen. För varje boende finns en pärm i en hylla i personalrummet, som är låst när ingen är där. I pärmarna finns beställningen, en undertecknad genomförandeplan och en del hälso- och sjukvårdsdokument. Alla boende utom en som var nyinflyttad sedan en månad hade en aktuell genomförandeplan. Planerna var överlag bra utformade med en hel del detaljer kring aktivering och utevistelse. Planerna gav en klar bild av hur den äldre ville ha sin hjälp utformad och vad personalen skulle tänka på.

Löpande anteckningar, både täta och adekvata, görs i ParaSoL dit även timanställd personal har behörighet. Det fanns anteckningar om deltagande i eller erbjudande om aktiviteter, avvikelser, hälsotillstånd och annat som det är viktigt att all personal känner till. En personal är utsedd till mentor och hjälper de övriga med genomförandeplaner och löpande anteckningar. Personalen har god kunskap om de boendes bakgrund och behov och ägnar mycket tid åt att umgås med de äldre. Arbetssättet genomsyras av respekt, lyhördhet och hänsyn.

För *Linnéagården* framhålls personalens bemötande som vid granskningstillfället genomgående var varmt och tillitskapande gentemot de äldre. Personalen hade god kunskap om de boendes bakgrund och behov och ägnade mycket tid åt att umgås med de äldre, att samtala och beröra. Arbetssättet var individuellt och flexibelt och genomsyrades av respekt, hänsyn och lyhördhet.

Även *Idun* bör omnämnas för personalens goda bemötande av de äldre. Arbetssättet var lugnt och metodiskt, personalen bemödade sig om att finna den äldres rytm och arbeta utifrån den. De äldres lägenheter är fullvärdiga bostäder med rymliga hygienutrymmen och de flesta har balkong. De boende har sitt namn på ytterdörren och alla som vill har nyckel till sin lägenhet.

All personal som arbetar på profilenheten vid *Guldbräolopshemmet* har undersköterske- eller vårdbiträdesutbildning med påbyggnadsutbildning inom området. Personalgruppen har extern handledning var tredje vecka och under 2010 genomgick all fast anställd personal en tre dagar lång fortbildning i psykiatri i Kompetens- och utvecklingsinstitutets regi. De äldre som kan hantera en nyckel till sin bostad har en sådan och i entrén finns en namntavla som anger vilka som bor i huset. På alla ytterdörrar finns för- och efternamn. Alla äldre som vill kommer dagligen ut på promenad. Matborden är trevligt dukade med tallrikar, bestick och dryck.

Maten ställs fram i karotter och de som själva klarar att lägga upp sin mat gör det, övriga får hjälp av personalen.

Korttidsvård för äldre i Stockholms stad

Under sensommaren 2010 påbörjades granskningen av korttidsvård för äldre. Granskningen avslutades under januari 2011 och resultaten har presenterats i tre delrapporter, en för stadsdelarna i västerort, en rapport för sydöstra stadsdelarna samt en gemensam rapport för de sydvästra och innerstadsstadsdelarna. Även granskningen av korttidsvården är en totalgranskning, det vill säga att alla befintliga enheter som bedriver korttidsvård på uppdrag av Stockholms stad är granskade och genomlysta. Dessutom har beställarchefen och tre erfarna biståndshandläggare i varje stadsdel intervjuats. I alla stadsdelsnämnder utom två finns minst en korttidsvårdsenhet.

Korttidsboende är en tillfällig insats som ingår i det vidare begreppet särskilt boende och ska tillfredsställa flera olika behov. Att organisera verksamhet och kompetens som kan möta alla dessa behov med hög kvalitet är en utmaning för kommunerna. Socialstyrelsen har i rapporten ”särskilt boende för äldre under kort tid”² påpekat att det är olyckligt att sammanföra så vitt skilda verksamheter som rehabilitering, avlösning och vård i livets slut med korttidsplatser som behövs av organisatoriska skäl (ex. i väntan på permanent plats vid vård- och omsorgsboende). I rapporten menar Socialstyrelsen att en specialisering av korttidsvård kan vara önskvärd ur kvalitetssynpunkt.

Bakgrund

Vid äldreomsorgsinspektörernas granskning de senaste åren har det blivit alltmer uppenbart att stadsdelsnämnderna hanterar och organiserar insatsen korttidsvård på olika sätt. Inspektörerna tror sig också ha uppfattat att det finns skillnader i möjligheten att överhuvudtaget bli beviljad korttidsvård beroende på vilken stadsdel man bor i. En tydlig tendens är att en del stadsdelar numera i vissa situationer inte alls beviljar korttidsvård, ibland med motiveringen att ”vi har inte korttidsvård”. En utgångspunkt som torde resultera i att det inte blir någon formell ansökan som utreds och mynnar ut i ett beslut; bifall eller avslag vilket sätter rättsäkerheten ur spel.

De senaste åren har antalet beslut om beviljad korttidsvård minskat avsevärt i Stockholms stad. Statistiken visar att det i mars 2007 i hela staden fanns 583 pågående beslut om korttidsvård. I mars 2010 var motsvarande antal 370. Den absolut största minskningen har skett i de fall där anledningen varit någon annan än växelvård/avlösning, från 365 i mars 2007 till 162 i mars 2010, dvs. mer än en halvering. Med något undantag har antalet gynnande beslut om korttidsvård minskat i samtliga stadsdelar. Under granskningen har äldreomsorgsinspektörerna lagt märke till att stadsdelarna ser på korttidsvård på olika sätt. Att skilja på korttidsvård för demenssjuka och somatiskt sjuka är inte lika självklart för alla stadsdelar eller biståndshandläggare.

² Socialstyrelsen artikel 2011-1-12

Korttidsvård ansöks om/beviljas i olika situationer, exempelvis;

- som växelvård då den äldre regelbundet bor viss tid i månaden på korttidsvårdsenheten, vanligast 2 veckor på korttidsvård och 2 veckor hemma. Detta fungerar som avlastning för anhörigvårdare och kan vara ett första steg mot permanent vård- och omsorgsboende.

- som tillfällig avlastning för anhöriga, dvs. man ansöker om att få 1-2 veckors tillfällig avlastning för att få vila upp sig, göra en resa eller liknande.

- för att den äldre behöver en tids återhämtning efter sjukhusvistelse eller för att bostaden behöver anpassas innan man kan klara sig hemma.

- för att det behöver utredas vilka behov den äldre har, i väntan på att god man utses eller annat.

Oftast är dessa kategorier blandade på stadens korttidsvårdsenheter, och i flera stadsdelar placeras personer som har en demenssjukdom tillsammans med dem som inte har det.

Intervjuer med biståndshandläggarna

Enligt intervjuer med beställarenheterna har ingen av stadsdelarna några egna riktlinjer gällande korttidsvård, utan man följer kommunfullmäktiges riktlinjer. Alla säger sig vara ”generösa” med att bevilja korttidsvård för växelvård och avlösning och tycker det är självklart att stötta anhörigvårdare på det sättet.

I cirka en tredjedel av stadsdelarna är det beställarchefen som har delegation för att fatta beslut om korttidsvård, i övriga har handläggarna delegation för detta.

Andelen bifallsbeslut gällande korttidsvård, i förhållande till antal invånare äldre än 65 år, varierar stort mellan stadsdelarna, från som lägst 0,96 procent till som högst 3,14 procent. Generellt är det ovanligt med avslagsbeslut gällande korttidsvård. Även där är variationen stor. I en stadsdel hade man inte fattat några sådana avslagsbeslut alls under mätperiodens åtta månader. Det är sällsynt att man beviljar korttidsvård för ”en tids återhämtning”, exempelvis i samband med utskrivning från sjukhus, och handläggarna tycker att den skrivningen i riktlinjerna är svårtolkad. Var går gränsen mellan rehabilitering och återhämtning? undrar många.

Bedömningen skiljer sig åt när det gäller vilken insats man ska ge vid vård i livets slut, några stadsdelar beviljar korttidsvård, medan flera andra beviljar permanent boende. Handläggarna uttrycker dock överlag att det känns oetiskt att den äldre i den situationen ska behöva flytta och att anhöriga ska behöva tänka på allt vad det innebär.

Äldreomsorgsinspektörerna frågade biståndshandläggarna vad man hade för önskemål och tankar kring korttidsvården och fick många olika svar. Bland annat att man inte bör ha gemensam korttidsvård för personer med och utan demenssjukdom. Vidare tycker flera att det skulle vara bra med ett kommunalt hospice för vård i livets slut, utformat och bemannat utifrån de speciella behov som den äldre och hans eller hennes anhöriga har i den situationen.

Många tror att det skulle vara bra med några enheter i staden som är renodlat inriktade mot den traditionella korttidsvården, med separat personal som har kunskap om och erfarenhet av rehabilitering, utredning, ADL-bedömningar, träning osv. Flera ger uttryck för att korttidsvården nu mest är förvaring, att det mest är ”hel, ren och mätt” som gäller och att man ser väldigt lite av rehabiliterande arbetssätt. Växelvård och avlastning tycker man däremot bör finnas i närområdet på mindre enheter med hemlik miljö.

Slutligen framförs att staden i sina upphandlingar tydligare bör precisera vad korttidsvård ska innehålla, vad man kan förvänta sig som beställare. Handläggarna anser också att de själva behöver utveckla innehållet i sina beställningar av korttidsvård.

Tabell 2. Statistikuppgifter gällande korttidsvård (KV) hela staden

Stadsdel	Antal inv>65 år aug 2010*	Pågående KV i mars		Förändring %
		2007	2010	
Hby-Vby	10 358	67	25	-63
Spånga-Tensta	4 253	19	9	-53
Rinkeby-Kista	4 519	15	15	+0
Bromma	9 413	26	17	-35
Skarpnäck	5 101	48	16	-67
Farsta	9 022	51	32	-37
EÅV	12 151	39	20	-49
Skärholmen	4 986	23	17	-26
Älvsjö	3 504	6	10	+67
Hägerst/Liljeh	9 418	68	51	-25
Norrmalm	9 435	33	28	-15
Kungsholmen	9 100	71	33	-54
Östermalm	12 993	54	36	-33
Södermalm	18 131	63	61	-3
Totalt	122 384	583	370	-37

*Enligt USK

Granskning av enheterna

Samtliga korttidsvårdsenheter i staden har granskats, 18 stycken. Åtta enheter är avsedda för personer med demenssjukdom, fem enheter har somatisk inriktning och på fem enheter är det blandat, äldre såväl med som utan demenssjukdom. På alla enheter, utom Pensionat Kinesen och Pensionat Hornskroken där man enbart ger korttidsvård för avlastning av anhöriga som vårdar demenssjuka hemma, ges korttidsvård med flera olika syften. Dels kommer man dit för att handläggaren behöver utreda personens vidare behov, dels för att anhöriga behöver avlastning. Men även för att den äldre behöver återhämta sig efter sjukhusvistelse, för vård i livets slut eller ibland i väntan på plats i permanent boende.

Av 20 möjliga poäng har en enhet fått 19, en 18 och två 16 poäng. Två av enheterna har fått 10 poäng, och resterande där emellan.

Sammanställning av poäng redovisas i tabell 3. Sammantaget kan sägas att det område där kravuppfyllelsen var högst var bemötandet, 82 procent. Hälften av enheterna hade full poäng där, dvs. 4 poäng. Lägst var kravuppfyllelsen gällande den sociala dokumentationen, 53 procent, där tre av enheterna fick endast 1 poäng. En enhet har fått 4 poäng för sin dokumentation. Fyra enheter har fått 4 poäng för kompetens, tre enheter fick 4 poäng för området aktiviteter/dagligt liv och två enheter har fått 4 poäng för måltidssituationen.

Överlag har enheterna avsedda för äldre med demenssjukdom fått högre poäng än de övriga. Dessa enheter är oftast mer hemlikt utformade och har utbildad och erfaren personal, som i större utsträckning har tid avsatt för reflektion och metoddiskussion. Sju av dessa enheter har också fått full poäng för sitt bemötande.

De flesta enheterna har fått låga poäng för sin måltidssituation. De brister som vi sett är framför allt avsaknad av ett rehabiliterande arbetssätt. Personalen går runt med en tillbringare röd saft och frågar de äldre vad de vill dricka. Oftast väljs då saften och personalen håller upp. Många, för att inte säga de flesta, hade förmåga att ta för sig själva av maten, att breda smörgåsar, kanske med lite stöd av personalen. De äldre gavs dock inte möjlighet att göra detta. Personalen portionerade ut mat på tallrikar och bar fram till de äldre och började duka av och slamra med disk innan de äldre ätit färdigt. Två enheter har fått 4 poäng för måltidssituationen, Pensionat Kinesen och Pensionat Hornskroken.

Bristerna i den sociala dokumentationen bestod framför allt i att det ofta saknades genomförandeplaner för de äldre, att många av de planer som fanns hade tunt innehåll och till stora delar var intetsägande samt att den löpande dokumentationen i många fall var så knapphändig att den inte gav någon klar bild av den äldres vistelse på korttidsvården. Detta är särskilt allvarligt när det gäller personer med demenssjukdom som inte själva kan tala för sig. Flera av enheterna ger en tydlig institutionskänsla med kala och sparsamt inredda rum. På flera ställen får äldre dela rum och hygienutrymme, och även ibland byta rum under vistelsen. Det var visserligen ett undantag, men, på en enhet sov tre personer i samma rum vid inspektörernas nattbesök, varav en med demenssjukdom som vaknade och var orolig, och då väckte de andra.

De äldre på i stort sett alla enheter har möjlighet att delta i de aktiviteter som anordnas gemensamt i huset, något som utnyttjas i varierande grad bland korttidsgästerna. Några av enheterna, särskilt de för demenssjuka, ordnar trivsamma stunder av samvaro på den egna enheten, med fika, spel, musik och annat. På flera av enheterna kändes dock dagarna långa och innehållslösa och personalen skulle behöva planera på ett annat sätt för att skapa ett socialt innehåll och välbefinnande för de äldre.

Tabell 3. Sammanställning av poäng Korttidsvård

S=soma D=demens B=blandat

Område	Kompetens	Aktivitet/dagl liv	Bemötande	Måltidssit	Soc dok	Totalt	Maxpoäng	Kravuppfyll. %
Postiljonen S	3	2	3	2	2	12	20	60
Älvsjö sjukhem S	3	2	3	2	2	12	20	60
Serafen S	2	3	3	3	4	15	20	75
Rio S	3	2	2	2	2	11	20	55
Hornstull S	3	1	2	2	2	10	20	50
Hornstull D	3	3	4	2	2	14	20	70
Rönbacken D	3	3	4	2	2	14	20	70
Postiljonen D	2	2	4	3	1	12	20	60
Ekehöjden D	3	4	4	2	3	16	20	80
Solberga D	4	3	3	2	2	14	20	70
Solbacken D	4	3	4	2	3	16	20	80
P Hornskroken D	4	4	4	4	2	18	20	90
P Kinesen D	4	4	4	4	3	19	20	95
Koppargården B	3	2	2	2	1	10	20	50
Elinsborg B	3	2	4	2	2	13	20	65
Mälarbacken B	3	2	3	2	1	11	20	55
Årsta B	3	2	2	3	2	12	20	60
Väderkvarnen B	3	3	4	3	2	15	20	75
Totalpoäng/område	56	47	59	44	38	244	360	68
Maxpoäng/område	72	72	72	72	72			
Medelpoäng	3,1	2,6	3,3	2,4	2,1			
Kravuppfyllelse	78	65	82	61	53			

Slutsatser och kommentarer

I flera av stadsdelarna har antalet beslut om beviljad korttidsvård minskat avsevärt. Under perioden 2007 till 2010 har antalet bifallsbeslut gällande korttidsvård minskat med cirka 35 procent i staden. Anledningen till detta kan bero på flera faktorer. Den stora minskningen beror på att man numera i stort sett inte har några placeringar i väntan på permanent boendeplats, en följd av valfrihetssystemet och att det i staden är god tillgång på platser.

Biståndshandläggarna har också generellt blivit mer medvetna och frågar sig varför och vad en tids korttidsvård ska resultera i och vad nästa steg ska vara, och med det har de blivit mer återhållsamma med att bevilja korttidsvård. Beställningarna är dock inte så tydliga som vore önskvärt. I takt med att antalet bifallsbeslut minskat borde antalet avslagsbeslut ha ökat, men så tycks inte vara fallet. Det är ovanligt med avslagsbeslut gällande korttidsvård i flera stadsdelar. Tas alla ansökningar upp? är en fråga som inspektörerna ställer sig, eller är det så att en förfrågan om korttidsvård diskuteras bort och aldrig blir en ansökan?

Biståndshandläggarna i flera stadsdelar menar att de äldre inte alltid får den rätta och bästa hjälpen på korttidsvården, utan att det alltför ofta bara är en form av förvaring där det saknas meningsfulla aktiviteter. Enheterna behöver bli bättre på att tala om vad de kan erbjuda den äldre under vistelsen och man behöver från handläggarghåll bli bättre på att specificera mål och syfte i sin beställning av korttidsvård.

Flera av korttidsvårdenheterna har ett i stort sett omöjligt uppdrag, personalen ska tillfredsställa olika behov på en och samma enhet. Inspektörerna anser att korttidsvården borde ha olika inriktningar för att erbjuda de äldre rätt insatser. Särskilt viktigt är det att ha separata enheter för personer med demenssjukdom. Det vore önskvärt med några enheter i staden, kanske en i varje region, med tydlig inriktning mot rehabilitering/återhämtning och för att träna upp förmågor, där personalen har ett tydligt funktionsbevarande/rehabiliterande förhållningssätt.

Det bör även finnas separata hemlika enheter som kan erbjuda avlastning och växelvård med ett professionellt arbetssätt. Helst i närheten av det ordinarie boendet för att anhöriga ska känna trygghet och ha möjlighet att besöka den som vistas på korttidsvården. Här bör Pensionat Kinesen och Pensionat Hornskroken användas som förebilder. Risken är stor att många anhöriga idag drar sig för att ta emot avlastning på grund av att miljön och innehållet i korttidsvården är torftig och institutionslik.

En allvarlig brist inom såväl korttidsvården som övriga boendeverksamheter är att det inte finns tid för personalen att diskutera förhållnings- och arbetssätt. För att värdegrunden ska kunna bli en gemensam plattform och få genomslag i det dagliga arbetet krävs regelbundet avsatt tid för reflektion och metoddiskussion, helst tillsammans med enhetschefen.

Exempel på väl fungerande verksamheter, Korttidsvård

I äldreomsorgsinspektörernas uppdrag ingår att uppmärksamma och sprida goda exempel inom Stockholms stad. När det gäller korttidsvård för äldre har inspektörerna sett fyra verksamheter som förtjänar att lyftas fram. Det är Pensionat Kinesen i Bromma och Pensionat Hornskroken på Södermalm, båda kommunala stadsövergripande verksamheter, Ekehöjden i

Skärholmen som drivs privat av Attendo Care, samt Solbacken som drivs på entreprenad av Attendo Care på Kungsholmen.

Pensionat Kinesen, inrymt i Blackebergs äldreboende, är en verksamhet som stöttar och avlastar anhöriga som vårdar personer med demenssjukdom hemma. Det finns plats för fyra heldygnsgäster och en daggäst åt gången. Personalen är välutbildad och har lång erfarenhet av arbete med demenssjuka. Det finns utrymme för daglig reflektion och planering av arbetet. Miljön är hemlik och gästerna är välkomna att delta i de gemensamma aktiviteter som anordnas i samlingsalen på äldreboendet, som dans och underhållning av olika slag. Promenader erbjuds dagligen. Personalen är ständigt närvarande för samtal, tidningsläsning, spela spel och lyssna till musik eller annat som bygger på samvaro.

Personalen har ett mycket professionellt sätt att bemöta de äldre, individuellt och med stor respekt och lyhördhet. Maten serveras från karotter och fat, och drycker ställs fram på bordet. Personalen sitter med och äter tillsammans med de äldre och skapar en trevlig stämning vid måltiderna.

Pensionat Hornskroken, inrymt i Hornskrokens vård- och omsorgsboende, är även den en verksamhet som stöttar och avlastar anhöriga som vårdar personer med demenssjukdom. Det finns plats för fyra heldygnsgäster och två till tre daggäster åt gången. All personal har grundutbildning antingen som vårdbiträde eller undersköterska. Samtliga har vidareutbildning inom demensområdet och lång erfarenhet av arbetet.

Aktivitetserna bygger till stor del på gemenskap och social samvaro och personalen är ständigt närvarande och aktiv. De äldre uppmuntras till utevistelse och under sommaren finns möjlighet att delta i trädgårdsarbete. Personalens individuella och lyhörda arbetssätt ger förutsättningar för självbestämmande för den äldre. Personalen arbetar målinriktat med att få den äldre att trivas så att de anhöriga kan, vill och vågar lämna över ansvaret.

De äldre äter tillsammans med personalen i det gemensamma köket. Maten serveras ur karotter och de som kan tar själva för sig. Bordet är trevligt dukat, med smör och bröd och olika drycker. Varje gäst hade en tygservett, med en klädnypa med sitt namn på som servettring.

Ekehöjdens korttidsvård är inrymt i Ekehöjdens äldreboende i närheten av Bredängs centrum. Där finns plats för sex gäster med demenssjukdom åt gången. All fast anställd personal har undersköterskeutbildning och fortbildning inom demensområdet. "Vårdarsång" som används som en arbetsmetod. I huset ordnas och planeras ett stort antal aktiviteter, antingen i Lilla caféet, eller i Pianorummet, eller på någon av enheterna. Under sommaren pågår det aktiviteter även i trädgården. En gång i månaden dukas det upp till middag i Lilla caféet och några i taget från varje enhet bjuds in. Alla som vill kommer dagligen ut på promenad, utomhus eller, om vädret är tveksamt, inomhus. Personalen fångar på ett individuellt sätt upp de äldre och försöker tillmötesgå de äldres behov och intressen på ett föredömligt sätt.

Solbackens korttidsvård, i Solbackens vård- och omsorgsboende vid Fridhemsplan, har plats för åtta gäster med demenssjukdom åt gången. Personalen är kunnig och välutbildad och har regelbunden tid för reflektion och metoddiskussion. Bemötandet är varmt och gott, personalen är hela tiden närvarande och observant på de äldres behov.

I huset anordnas många gemensamma aktiviteter och på varje enhet finns en pärm med tips och material till ordspråkslek, frågesport, bingo med mera. Ofta är det sittgymnastik, bingo, sånggrupp, högläsning eller en fikastund med hembakat bröd. Varje söndag ordnas film på storduk och en fredag i månaden kommer en artist och uppträder. Personalen har tid att gå ut och gå med de äldre som vill det.

Kriterier för poängsättning, profilboende

Personalens kompetens

- 4 poäng All personal har grundutbildning som vårdbiträde eller undersköterska, samt att all personal har vidareutbildning inom området, samt minst 1 års erfarenhet av arbete inom området.
Regelbunden handledning eller tid för reflektion är inlagd i arbetet.
- 3 poäng Absoluta merparten av personalen, minst 80 %, har grundutbildning som vårdbiträde/undersköterska och viss erfarenhet inom området, samt att minst 50 % har vidareutbildning för området man arbetar inom.
- 2 poäng Merparten av personalen, 50-79%, har grundutbildning som vårdbiträde eller undersköterska.
- 1 poäng Mindre än 50% av personalen har grundutbildning/erfarenhet som vårdbiträde eller undersköterska.

Aktiviteter/dagligt liv

- 4 poäng Såväl gruppaktiviteter som enskilda aktiviteter planeras och genomförs. Det dokumenteras att det genomförs och vilka som deltagit. Alla boende erbjuds enskilda aktiviteter, och kan påverka vad, hur, när. Gemensamma och individuella aktiviteter av olika slag genomförs så att alla ska ha chans att få sina intressen tillgodosedda.
Det är beskrivet i genomförandeplanen hur den enskilde vill ha det.
Flera aktiviteter per vecka erbjuds, både i grupp och individuellt.
Den allmänna känslan är trivsel och att det händer saker, det är inte långtråkigt.
- 3 poäng Regelbundna planerade gruppaktiviteter, minst en varje vecka. Merparten av de boende erbjuds någon individuell aktivitet varje vecka. Personalen tar reda på vad de boende önskar.
- 2 poäng Någon gruppaktivitet då och då. Enstaka individuella aktiviteter. Personalen styr.
- 1 poäng Någon enstaka aktivitet genomförs sporadiskt. Den allmänna känslan är att det är långtråkigt och händelseöst.

Utevistelse

- 4 poäng De boende som inte behöver stöd av personalen kan komma och gå som de vill. De som behöver stöd får komma ut så ofta de vill. Personalen tar reda på hur de boende vill ha det och erbjuder utevistelse. Det finns beskrivet i genomförandeplanen för var och en hur behovet ska tillgodoses. Utevistelse prioriteras och blir av.
- 3 poäng De som inte behöver stöd kan själva gå ut när de vill. För övriga finns en viss planering som oftast hålls, men inte fullt ut.
- 2 poäng Det finns vissa hinder även för dem som kan/skulle kunna gå ut utan stöd av personalen. Övriga kommer sällan ut, personalen erbjuder någon gång ibland.
- 1 poäng Det finns ingen planering för hur behov av utevistelse ska tillgodoses. Det dokumenteras inte i vare sig genomförandeplan eller löpande om och när de boende kommer ut. Det är svårt, eller omöjligt, att själv ta sig ut när man vill. Utevistelse är inget som prioriteras.

Bemötande

- 4 poäng Personalen känner de boendes bakgrund väl och har ett bra individuellt och pedagogiskt sätt att bemöta den enskilde. Gäller samtlig personal. Ledord som respektfullt, hänsynsfullt, lyhört och flexibelt kännetecknar bemötandet.
- 3 poäng Personalen känner de boendes bakgrund och har mestadels ett bra individuellt pedagogiskt arbetssätt men det varierar mellan arbetspassen och från personal till personal. Man lever inte helt upp till ovanstående ledord.
- 2 poäng Bättre än 1 men inte så bra som 3.
- 1 poäng Överlag okunnigt och okänsligt bemötande utan respekt för de boende. Institutionskänsla.

Den egna bostaden

I fullvärdig boendestandard ingår egen köksdel, av trinett typ, och eget hygienutrymme.

- 4 poäng Fullvärdig boendestandard. Hygienutrymmet är tillräckligt stort för att rymma hjälpmedel och ev dubbelbemanning. nyckel till lägenheten, namnskylt på dörren.
- 3 poäng Fullvärdig boendestandard men något av övriga kriterier ovan saknas.
- 2 poäng Saknar köksdel eller delar hygienutrymme med någon.
- 1 poäng Saknar köksdel och delar hygienutrymme med någon.

Måltidssituation och - miljö

- 4 poäng -De boende väljer själva om de vill äta gemensamt eller i lägenheten.
-De boende ges möjlighet att själva välja mellan de maträtter som erbjuds, samt vad de önskar dricka till maten.
-Vid gemensam måltid är borden trevligt dukade och det finns tillbehör, ex smör och bröd, lingon, senap, salt och peppar, dryck, sallad framdukade.
-Maten läggs upp i karotter och ställs fram på borden.
-Personal sitter med vid borden under måltiden.
-De boende får själva välja vad de vill ha och hur mycket av det som serveras.
-Det är lugnt och trevligt och de boende får stöd och hjälp med det de inte själva klarar på ett värdigt sätt.
-Personalen dukar inte av och börjar med disken innan alla ätit färdigt.
- 3 poäng Minst 6 av ovanstående punkter är uppfyllda.
- 2 poäng 3-5 av ovanstående punkter är uppfyllda.
- 1 poäng 0-2 av ovanstående punkter är uppfyllda.

Social dokumentation

- 4 poäng Alla boende har en aktuell genomförandeplan som på ett bra sätt beskriver den enskildes behov och önskemål samt hur och när hjälpinsatser ska ges. Planen är undertecknad av den äldre själv eller företrädare. Det finns löpande dokumentation som ger en bild av varje boendes situation över tid. Dokumentationen förvaras på ett säkert sätt och det är ordning och reda i akterna.
- 3 poäng För absoluta merparten av de boende uppfylls ovanstående. Säker förvaring är ett krav.
- 2 poäng För de flesta finns en genomförandeplan som är någotsånär. För de flesta finns löpande social dokumentation. Säker förvaring är ett krav.
- 1 poäng Uppfyller inte alls grundläggande krav enligt lagstiftning och stadens riktlinjer.

Kriterier för poängsättning korttidsvård

Personalens kompetens

- 4 poäng All personal har grundutbildning som vårdbiträde eller undersköterska samt minst 1 års erfarenhet av arbete inom vård- och omsorg. Regelbunden handledning eller tid för reflektion är inlagd i arbetet.
- 3 poäng Absoluta merparten av personalen, minst 80 %, har grundutbildning som vårdbiträde eller undersköterska, och viss erfarenhet inom området.
- 2 poäng Merparten av personalen, 50-79%, har grundutbildning som vårdbiträde eller undersköterska.
- 1 poäng Mindre än 50% av personalen har grundutbildning/erfarenhet som vårdbiträde eller undersköterska.

Aktiviteter/dagligt liv

- 4 poäng Den enskildes behov av aktiviteter/träning är beskrivet i genomförandeplanen. Gäller för samtliga som är placerade på enheten. Såväl enskilt anpassade aktiviteter som gruppaktiviteter planeras och genomförs. Den allmänna känslan är trivsel och att det händer saker, det är inte långtråkigt.
- 3 poäng Den enskildes behov av aktiviteter/träning är beskrivet i genomförandeplanen för merparten av dem som är placerade på enheten. Merparten av de aktiviteter som planeras blir genomförda.
- 2 poäng Någon individuell- och gruppaktivitet genomförs då och då.
- 1 poäng Det förekommer sällan några aktiviteter, vare sig individuella eller i grupp. Den allmänna känslan är att det är långtråkigt och händelseöst.

Bemötande

- 4 poäng Personalen har ett bra individuellt och pedagogiskt sätt att bemöta den enskilde. Ledord som respektfullt, hänsynsfullt, lyhört och flexibelt kännetecknar bemötandet.
- 3 poäng Personalen har mestadels ett bra individuellt pedagogiskt arbetssätt men det varierar mellan arbetspassen och från personal till personal. Man lever inte helt upp till ovanstående ledord.
- 2 poäng Bättre än 1 men inte så bra som 3.
- 1 poäng Överlag okunnigt och okänsligt bemötande utan respekt för de boende. Institutionskänsla.

Måltidssituation och - miljö

- 4 poäng -De äldre väljer själva om de vill äta gemensamt eller enskilt.
-De äldre ges möjlighet att själva välja mellan de maträtter som erbjuds, samt vad de önskar dricka till maten.
-Vid gemensam måltid är borden trevligt dukade och det finns tillbehör, ex smör och bröd, lingon, senap, salt och peppar, dryck och sallad, framdukade.
-Maten läggs upp i karotter och ställs fram på borden.
-Personal sitter med vid borden under måltiden.
-De äldre får själva välja vad de vill ha och hur mycket av det som serveras.
-Det är lugnt och trevligt och de äldre får stöd och hjälp med det de inte själva klarar på ett värdigt sätt.
-Personalen dukar inte av och börjar med disken innan de äldre har ätit färdigt.
- 3 poäng Minst 6 av ovanstående punkter är uppfyllda.
- 2 poäng 3-5 av ovanstående punkter är uppfyllda.
- 1 poäng 0-2 av ovanstående punkter är uppfyllda.

Social dokumentation

- 4 poäng Alla äldre som vid granskningen vistas på enheten har en aktuell genomförandeplan som utifrån syftet med vistelsen på ett bra sätt beskriver den enskildes behov.
Planen är upprättad tillsammans med, och godkänd av, den äldre själv eller företrädare.
Det finns löpande dokumentation som ger en bild av varje äldres situation. Dokumentationen förvaras på ett säkert sätt och det är ordning och reda i akterna.
- 3 poäng För absoluta merparten av de äldre uppfylls ovanstående. Säker förvaring är ett krav.
- 2 poäng För de flesta finns en genomförandeplan som är någotsånär. För de flesta finns löpande social dokumentation. Säker förvaring är ett krav.
- 1 poäng Uppfyller inte alls grundläggande krav enligt lagstiftning och stadens riktlinjer.



ÄLDREFÖRVALTNINGEN

106 64 Stockholm

Besöksadress: Swedenborgsgatan 20

Telefon: 08 508 36 200 Fax: 08 508 36 248

Äldre Direkt: 08 80 65 65

www.stockholm.se/aldreforvaltningen



Äldreombudsmannens årsrapport för 2011

Avser verksamhetsåret 2010

Äldreombudsman

Lotta Burenius



Inledning

I Stockholms stad hade 27 070 personer över 65 år någon form av insatser från äldreomsorgen i december 2010, vilket motsvarar 22,5 procent av befolkningen över 65 år.

Äldreomsorgen i staden fungerar i stort tillfredsställande för de äldre kvinnor och män som får omsorg och vård.¹ Äldreombudsmannens (ÄO) årsrapport bygger på situationer och sammanhang när äldre personer eller deras anhöriga² velat få råd eller inte har varit nöjda och därför valt att kontakta ÄO.

Under 2010 har äldre och anhöriga lämnat 1 695 synpunkter och klagomål till ÄO, vilket är en liten ökning jämfört med 2009.³ Sammantaget finns det relativt få registrerade synpunkter i förhållande till det totala antalet äldre som har insatser från staden. Det kan finnas flera förklaringar till detta:

- Människor framför inte sina synpunkter vid brister, eftersom det kan vara svårt att göra detta när man är beroende av andra för att få sina behov tillgodosedda.
- Synpunkter framförs muntligt och dokumenteras därför inte alltid.

I allt större utsträckning tar stadsdelarna hand om de problem och svårigheter som äldre och anhöriga upplever. Det händer att personer kontakter ÄO flera gånger och de berättar allt oftare att de svårigheter eller problem de haft har löst sig. Det kan handla om att beslut har tydliggjorts eller att brister och fel rättats till. Ibland har det löst sig genom att de bytt handläggare, valt ett annat vård- och omsorgsboende eller bytt hemtjänstenhet. Äldre och anhöriga kontakter allt oftare ÄO och berättar att det löst sig genom att de fått ett gynnande beslut i domstol.

Det är angeläget att äldre kvinnor och män samt deras anhöriga ser att deras synpunkter och klagomål tas på allvar och används för att förbättra äldreomsorgen i staden. Att kunna påverka och att ha inflytande är en av grundförutsättningarna för trygghet och delaktighet.

I denna rapport redovisar ÄO ett antal områden som äldre och deras anhöriga tycker är angelägna för att äldre människor med behov av hjälp ska kunna känna sig trygga och delaktiga i den omsorg staden tillhandahåller. Rapporten bygger på synpunkter som kommit in under året men också på ÄO:s samlade erfarenheter under fem års kontakter med äldre människor och deras anhöriga. I rapporten lämnas också ett antal förslag till fortsatta utvecklingsområden som äldre personer och anhöriga framfört som angelägna.

Rapporten avslutas med fakta om Äldreombudsmannens arbete samt statistikuppgifter för 2010.

¹ Brukarundersökningar 2010, dnr113-64/2011 samt dnr 125-997/2010.

² Begreppet *anhöriga* används här som samlingsnamn för nära anhöriga, närstående, släktingar, vänner och gode män.

³ Se tabell 3 sid 15.

Två exempel på synpunkter från äldre och anhöriga

Äldre och deras anhöriga hör av sig till ÄO om sådant som rör livssituationen för äldre med behov av vård och omsorg. De beskriver många gånger en tillvaro som inte upplevs som trygg och ofta framkommer det, precis som tidigare år, att den äldres individuella förutsättningar, behov eller önskemål inte alltid beaktas. I årets rapport har ÄO valt att belysa några faktorer som äldre och anhöriga menar är avgörande för att de ska känna sig trygga och uppleva att de har inflytande och kan påverka både vardagen och hur hjälpen ska utföras.

Under året har ÄO fått ta del av berättelser där det varit bra från början eller där de problem den äldre personen haft löst sig genom olika åtgärder. Här nedan redovisas två berättelser som båda belyser vad som är avgörande dels för att en äldre person ska känna välbefinnande, trygghet och meningsfullhet, dels för att anhöriga ska känna tillit till staden äldreomsorg.

1. Samtal med en äldre kvinna

”Efter många försök att få den hemtjänst jag hade att fungera, utan att det blev bättre, så bestämde jag mig för att byta. Nu har jag haft den nya hemtjänsten i en månad och hjälpen fungerar nu efter mina egna önskemål och behov. Jag har en kontaktman som kommer varje dag och om kontaktmannen är ledig får jag information i förväg om vem som kommer i stället. Jag känner mig verkligen trygg nu. Jag funderar ofta över vad det kan bero på... Det känns konstigt nästan... Jag tror att personalen som arbetar här har mer tid och får bestämma mer själva hur de ska ge mig den hjälp jag behöver. Hur kan det vara så olika? Jag är ju samma människa och har inte beviljats mer hjälp än tidigare.”⁴

2. Brev från en anhörig

”Hej Äldreombudsmannen.

Jag skulle så gärna vilja uppmärksamma min fars äldreboende. Jag har sett exempel på både bra och mindre bra äldreomsorg genom åren. Men detta boende, med välutbildad personal som ser hela människan och som alltid har tid för oss anhöriga, är så fantastiskt. Här finns en verksamhetschef som alltid är tillgänglig, mån om personalen som i sin tur utför ett fantastiskt arbete.

Tonen och språket och den kärleksfulla omsorgen som ges till våra anhöriga skulle jag vilja uppmärksamma genom detta mail. Min pappa kan hela tiden påverka hur hans hjälp ska se ut. För honom är det viktigt att komma ut och få frisk luft, oavsett väder, i går var han ute på en långpromenad i sin rullstol. Han är helt beroende av hjälp med allt och får ett fantastiskt stöd och mycket hjälp för att själv kunna bestämma hur han vill ha det. Hans kontaktman ser verkligen till att han får leva det liv han önskar.

Naturligtvis säger vi detta så ofta vi kan direkt till både personal och ledning, men ibland känns det som vi både hör och ser så mycket som inte är bra så jag vill berätta om att det finns bra äldreboenden.”

⁴ Detta och kommande citat är hämtade direkt från äldre och anhöriga som lämnat synpunkter. Tillstånd att använda citaten har inhämtats.

Båda dessa brev visar hur viktigt det är att den äldre människan står i centrum och att äldreomsorgen bygger på en humanistisk människosyn där människan ses som ett subjekt, det vill säga att vi talar *med* henne, inte *till* henne.

Om synen på åldrande och äldre är positiv påverkar det vår syn på att arbeta i äldreomsorgen och då blir det viktigt att behandla människor som behöver hjälp av andra (med)människor på ett värdigt sätt. Därför är det viktigt att omsorgen om äldre individanpassas, så att den enskilda människans unika behov sätts i centrum.

Det här behövs för att "det ska bli bra" för äldre och anhöriga

I brev och synpunkter som kommer in till ÄO finns det några områden som är återkommande för att äldre och deras anhöriga ska känna tillit och trygghet med den vård och omsorg som erbjuds. Det framkommer att äldre människor som behöver vård och omsorg vill ha inflytande och bestämma själva. De vill också få individuellt anpassad omsorg samt stöd för att kunna behålla sina funktioner och relationer.

Här nedan presenteras områdena lite mer ingående, tillsammans med ÄO:s reflektioner kring dessa samt vad staden gör eller planerar att göra inom respektive område.

Äldre vill ha inflytande och bestämma själva

Äldre människor är en stor grupp och också den klart mest heterogena gruppen i samhället när det gäller hälsa och behov av vård och omsorg. Äldre människor har helt enkelt väldigt olika behov. En viktig uppgift för äldreomsorgen är därför att stötta äldre människor i deras strävan efter autonomi, kontroll över sin situation och möjlighet att påverka sin vardag.

Anna Dunér visar i sin forskning⁵ att majoriteten av äldre är måna om att klara sig själva så länge de kan. Därtill vill de anlita så lite hjälp som möjligt när de väl behöver den. Att styra sin vardag, rå sig själv och vara obunden upplevs som viktigt och man vill helst slippa anpassa sina vanor till äldreomsorgens rutiner för då känner man sig bunden.

Äldre uttrycker ofta att de inte vill ha andra människor som "rotar" i deras hem och därmed får insyn i deras privatliv. Känslan av att vara oberoende handlar för många äldre om att ha kontroll över sin situation, om att vara den som bestämmer och om att fortfarande klara vissa sysslor själv. I många av de samtal ÄO fört genom åren återkommer de äldre ofta till just behovet av att få vara den som fortfarande bestämmer.

"Hemtjänsten är som en nedtrappning av hela mig själv – från att jag har varit en människa till hundra procent så känns det just nu så besvärligt med "det där" klarar jag liksom inte av längre... Även om man är gammal och skröplig är man människa därinne i alla fall... När man är ung så kanske man inte förstår hur det är liksom... Jag önskar att de som hjälper mig skulle förstå hur det känns."

Maj-Britt 89 år

⁵ Dunér (2007) *To maintain control. Negotiations in the everyday life of older people who can no longer manage on their own.*

”De säger att jag inte kan få flytta till ett äldreboende eftersom jag inte har någon hemtjänst... men jag känner mig otrygg och rädd. Jag vågar inte lämna ut mina nycklar och mitt liv till främmande människor, de verkar inte förstå att all hemtjänst i världen inte hjälper mig mot min totala ensamhet och isolering. Jag behöver få vara någonstans där jag kan känna mig trygg.”

Greta 97 år

För att uppnå oberoende, eller åtminstone en känsla av kontroll över situationen, utvecklar äldre olika strategier. De kämpar på och är envetna, för annars kanske det bli sämre.

”Om jag går med på att jag inte orkar, så skulle jag inte orka längre.”

Kalle 92 år

Äldre personer väljer dessutom ofta att ta hjälp från flera olika håll för att behålla kontrollen över sin hjälpsituation. När situationen till slut blir dem övermäktig handlar strategin snarare om att överlämna ansvaret. De uttrycker det som att ”andra får ta vid”.

”Efter att jag fått vård på sjukhus för femte gången under det senaste halvåret kände jag att jag inte orkade gå hem till mitt hem. Jag behövde återhämta mina krafter, man känner själv när man orkar! Så klart att jag ville komma hem – men jag behövde mer tid. Jag ville till ett korttidsboende för att hämta krafter men min biståndshandläggare sa att det inte fanns några sådana utan jag måste åka hem och få hemtjänst. När jag kom hem fungerade inget, det kom hela tiden nya människor, efter tio dagar var jag så yr och uttorkad så min dotter såg till att jag kom in på sjukhuset igen.”

Anna 87 år

Några uppger att de avstått från att uttrycka sina specifika behov eller framföra sina önskemål på grund av rädsla att stöta sig med ”den som bestämmer”.

Äldreombudsmannens reflektioner

I tidigare årsrapporter har ÄO uppmärksammat att många äldre personer och anhöriga som hört av sig upplever att de äldre inte haft inflytande ”på riktigt” över innehållet i beslut om bistånd eller i hur insatserna genomförs när de får hemtjänst eller bor på servicehus eller i ett vård- och omsorgsboende.

Den senast genomförda brukarundersökningen⁶ stödjer delvis det äldre personer framför till ÄO, för när det gäller hemtjänsten i ordinärt boende menar 73 procent av dem som svarat att de har möjlighet att påverka hur hjälpen ska utföras, vilket är något färre än föregående år. De äldres svar skiljer sig dock avsevärt åt mellan olika enheter. På frågan om huruvida man har möjlighet att påverka hur hjälpen ska utföras var värdet på en enhet endast 29 procent medan värdet på tio andra enheter var 100 procent (undersökningen rörde totalt 179 enheter). I vård- och omsorgsboendena uppgav endast 47 procent av dem som svarade att de har möjlighet att påverka sin vardag, vilket var något färre än föregående år.

Det är angeläget att stärka äldres ställning när de är beroende av vård och omsorg från staden. De har rätt att känna att de har inflytande och kan påverka sin vardag. Det är särskilt angeläget att verksamhetsansvariga för vård- och omsorgsboenden förbättrar situationen för äldre kvinnor och män, så att dessa kan lita på att de får stöd att använda sina egna resurser, sin livsvilja och sin livsmening genom att den omsorg de får utgår från den egna situationen samt egna intressen och behov.

⁶ Brukarundersökningar 2010, dnr113-64/2011 samt dnr 125-997/2010.

En del äldre personer och även anhöriga önskar att staden konkretiserar på vilket sätt och inom vilka områden äldre kan förvänta sig ett reellt inflytande över den omsorg och vård äldreomsorgen tillhandahåller.

I socialtjänstlagen (SoL) infördes 2010 en bestämmelse om en nationell värdegrund som innebär att den del av socialtjänstens verksamhet som rör omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva värdigt och känna välbefinnande. Den äldre ska, så långt möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ges. Syftet med tilläggen i SoL är att äldre kvinnor och män ska få ökat inflytande över sina beviljade insatser.

I sammanhanget är det viktigt att poängtera att ett stärkt lagstöd visserligen kan förbättra de äldres inflytande men en förändring i lagen ger inte automatiskt ett ändrat synsätt på äldre människor.

Insatser som staden utreder eller planerar

Staden utreder eller planerar ett antal insatser vad gäller inflytande och självstämmande för äldre.

Förenklad biståndshandläggning

För att få äldreomsorg krävs i dag att den äldre ansöker om detta och får sina behov prövade av stadens biståndshandläggare. När någon ansöker om äldreomsorg genomför en biståndshandläggare en utredning där man dels kartlägger vilka behov den enskilde har, dels bedömer vilka insatser den äldre ska få. Äldre människor upplever ofta ansökningsprocessen som både byråkratisk och arbetsam och många efterlyser en mer individ- och situationsanpassad omsorg samt större möjlighet att få makt och inflytande att själva avgöra vilka insatser de behöver.

Under året har både äldre och anhöriga ifrågasatt rimligheten i att behovet av att få hjälp med personlig omsorg över huvud taget ska prövas genom ett myndighetsbeslut.

”Det borde vara en självklarhet att få hjälp med till exempel toalettbesök eller personlig omsorg utan att min mor ska behöva utsättas för en sådan här utredningsprocess och behöva vänta på beslut.”

Anhörig

I budgeten för 2011 har äldreförvaltningen fått i uppdrag att utreda en förenklad biståndshandläggning när någon ansöker om serviceinsatser. Detta bygger på tanken att alla över en viss ålder förutsätts ha mer eller mindre behov av hjälp i hemmet och att även om en del äldre rent tekniskt kan klara att sköta sysslorna själv kan hjälpen avlasta och förebygga kommande behov av hjälp.

Äldreomsorgens värdegrund

Från den 1 januari 2011 har äldres rätt till värdighet och ökat brukarinflytande förtydligats genom regeringens proposition *Värdigt liv i äldreomsorgen*⁷ och av ändringarna i socialtjänstlagen. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar nu för att värdegrunden blir tydlig i mötet med de äldre kvinnor och män som behöver äldreomsorg samt att värdegrunden blir tydlig i övergripande styrdokument och kvalitetsgarantier.

⁷ Proposition 2009/10:116.

Under 2011 kommer äldreförvaltningen att följa upp att stadens värdegrund ingår i stadsdelsnämndernas övergripande styrdokument och i enheternas kvalitetsgarantier. Man ska också följa upp att värdegrunden får den betydelse som är tänkt, såväl i dokument som i det dagliga arbetet.

”Tyck till om äldreomsorgen”

Stadens kommer utveckla e-tjänsten *Tyck till om äldreomsorgen*. Denna tjänst är tänkt att öka medborgarnas möjlighet att på elektronisk väg lämna synpunkter om och klagomål på stadens äldreomsorg. På så sätt ökar äldre och anhörigas möjlighet att påverka och få inflytande över vilka områden som är angelägna att förbättra inom stadens äldreomsorg. Det är i sammanhanget viktigt att påpeka att äldre som inte har tillgång till eller kan använda e-tjänster måste få den hjälp som kan behövas så att även deras synpunkter dokumenteras och åtgärdas.

ÄO ser självklart positivt på att staden arbetar med att förbättra äldres möjlighet till inflytande och att ett fortsatt arbete med dessa frågor sker i de olika stadsdelarna.

Äldre vill ha individuellt anpassad omsorg

Det finns gott om exempel där samhället förutsätter att äldre människor accepterar och hanterar sitt hälsotillstånd med mindre stöd än yngre människor. Ett exempel är att människor under 65 år som har en funktionsnedsättning har rätt till stöd som ger ”goda levnadsvillkor” medan människor över 65 år bara har rätt till stöd som ska ge ”skälig levnadsnivå”.

Forskningsresultat⁸ visar att det blir viktigare med *upplevd* kontroll när man drabbas av kontrollförlust till följd av exempelvis en funktionsnedsättning. Det innebär att behovet och känslan av att kunna påverka till och med ökar i vikt när man blir äldre. När ohälsa dessutom uppträder samtidigt med brister i inre resurser och brister i yttre stöd från anhöriga och det offentliga måste äldre kunna lita på att de får en omsorg och vård som är anpassad efter deras individuella behov och som ökar möjligheten till att få ett gott åldrande.

Äldreombudsmannens reflektioner

I många av ÄO:s samtal med äldre människor och deras anhöriga framkommer att de inte tycker att den hjälp de får tar hänsyn till deras individuella behov, önskemål och livsstil. Många känner sig helt enkelt inte delaktiga i planeringen av vården och omsorgen och man vet inte alltid vad man kan ”kräva”. I stället anpassar man sig efter de rutiner som råder inom den enhet som ska ge hjälpen eller det stadsdelens handläggare menar att de kan bevilja.

Flertalet har inte känt till att de har möjlighet att få tillgång till omsorgsdagboken, för att på så sätt lättare få kontroll över vilken hjälp som är beslutad samt när och hur den utförs. I dag saknar en del av stadens privata utförare av vård och omsorg, korttidsvård och profilvård möjlighet att få in genomförandeplaner och journalanteckningar i det övergripande verksamhets-systemet, vilket är nödvändigt för att man som äldre ska kunna använda omsorgsdagboken.

Äldre och deras anhöriga efterfrågar en individ- och situationsanpassad omsorg. De menar att den personal som ska ge den hjälp de äldre behöver måste ha handlingsutrymme och tid i mötet för att relationen ska kunna bli trygg och meningsfull.

⁸ Berg A.I & Hassing L (2006) *What matters for life satisfaction in the oldest-old? Aging and Mental Health*.

Gunborg Blomdahl Frej⁹ visar i sin forskning att social omsorg består av att hjälpa människor med olika funktionsnedsättningar eller särskilda behov att hantera sin vardagsverklighet. Det är viktigt att de som har fattat beslut om äldres livsvillkor förstår vad det innebär rent psykologiskt att bli beroende av andra och också förstår att detta upplevs helt olika av olika personer. Beroende kan heller aldrig ses isolerat utan det handlar om att försöka förstå varje människas livsvärld och hur det är att inte längre klara sig själv.

Insatser som staden utreder eller planerar

Även när det gäller individuellt anpassad omsorg finns det ett antal planerade åtgärder inom stadens verksamheter.

Hemtjänst

Under 2011 planerar äldreförvaltningen att utreda behovet av och möjligheten till profilhemtjänst liknande den verksamhet som redan i dag finns för vård- och omsorgsboende, det vill säga verksamhet som vänder sig till en målgrupp med en gemensam sjukdomsdiagnos eller funktionsnedsättning, där personalen har specialkompetens för att möta den gruppens särskilda behov.

Bemanning i vård- och omsorgsboenden för personer med demenssjukdom

Personaltäthet och kompetens är två av de viktigaste faktorerna för en god vård och omsorg för personer med demenssjukdomar. I budgeten för 2011 har Äldreförvaltningen tillförts 50 miljoner kronor (totalt 150 miljoner kronor 2011–2014) för att höja personaltätheten och öka andelen behöriga medarbetare inom demensvården.

Omsorgsdagboken

Syftet med omsorgsdagboken är att den som har beslutade insatser från äldreomsorgen enkelt ska kunna följa aktuell dokumentation som rör den egna personen. Efter den äldres samtycke kan också anhöriga få tillgång till denna dokumentation.

Under 2011 ska äldreförvaltningen se över möjligheten att vidareutveckla omsorgsdagboken, så att alla stadens utförare av vård och omsorg, korttidsvård och profilvård ska få in sina genomförandeplaner och journalanteckningar i det gemensamma verksamhetssystemet.

Äldre vill behålla sina funktioner och relationer

Äldre och deras anhöriga frågar ofta om äldre människors rätt att få upprätthålla sina funktioner och sociala relationer. De påtalar brister i eller avsaknad av rehabilitering. Allt fler äldre och anhöriga påtalar dessutom att det tas för lite hänsyn till den äldres individuella intressen och livsstil.

”Min mor har nu bott här i över ett och ett halvt år, under denna period har hon inte erbjudits eller getts möjlighet att komma ut i friska luften mer än en enda gång.”

Anhörig

Äldreombudsmannens reflektioner

I tidigare årsrapporter har ÄO påtalat behovet av social samvaro och att äldre människor som själva inte orkar ska få stöd att kunna vistas ute. Mellan 2008 och 2010 har de negativa synpunkterna på detta område ökat från 13 till 24 procent, vilket är otillfredsställande.

⁹ Blomdahl Frej, G. (1993) *Social omsorg och mänskliga relationer*.

I nyligen genomförda brukarundersökningar¹⁰ uppgav endast 47 procent av de äldre som bor i vård- och omsorgsboende att de har möjlighet att påverka sin vardag. På frågan om de är nöjda med de aktiviteter som erbjuds på boendet svarar 56 procent att de är nöjda eller ganska nöjda men endast 42 procent svarar att de kommer ut i friska luften när de vill. I brukarundersökningen för dem som har hemtjänst och som har ett biståndsbeslut för promenader eller utevistelse svarar 64 procent att de är ganska eller mycket nöjda.

En del äldre och anhöriga har framfört synpunkter om att äldre makar inte har möjlighet att bo tillsammans när endast en av makarna bor på ett vård- och omsorgsboende. Även detta är en brist i äldreomsorgen.

Insatser som staden utreder eller planerar

Följande åtgärder utreds eller planeras för att äldre ska få större möjlighet att bibehålla sina funktioner och relationer är följande.

Kultur och aktiviteter

Staden har som mål att äldre människor ska uppleva en hög kvalitet i det sociala innehållet på vård- och omsorgsboenden och servicehus samt att personalen ska kunna känna glädje och motivation i det dagliga arbetet och använda ett kulturpedagogiskt arbetssätt som naturligt inslag i det dagliga omvårdnadsarbetet.

Projektet *Kultur för äldre* startade 2008 och det har nu pågått i tre år. I budgeten för 2011 har medel avsatts för att fortsätta med projektet ytterligare ett år och äldreförvaltningen kommer att samarbeta med ansvariga chefer för att stötta den fortsatta utvecklingen av omvårdnadspersonalens arbetsmetoder, så att kultur blir ett naturligt inslag i det dagliga arbetet.

Förvaltningen kommer dessutom även fortsättningsvis att medverka i grundutbildningar för att på så sätt stimulera kultur som en naturlig del av omvårdnadsarbetet.

År 2010 undersökte Stiftelsen Äldrecentrum stadsdelsförvaltningarnas utbud av och möjligheter till fysiska och sociala aktiviteter för äldre i ordinärt boende. Resultatet sammanställdes i en rapport¹¹ som ska överlämnas till stadsdelsförvaltningarnas äldreomsorgschefer i samband med ett kommande seminarium. Bland annat kommer goda exempel att presenteras, vilka kan inspirera till fler träffpunkter för äldre samt till andra fysiska och sociala aktiviteter.

Parboendegaranti

Sedan den 1 juni 2006 finns en parboendegaranti inskriven i socialtjänstlagen. Den innebär att äldre makar, sambor eller registrerade partners som *båda* bedöms behöva särskilt boende ska kunna bo tillsammans. I budgeten för 2011 har kommunfullmäktige beslutat att en parboendegaranti ska införas så att även par där bara den ena parten bedöms behöva särskilt boende ska ges förutsättningar att fortsätta bo tillsammans.

Äldreförvaltningen har tagit fram ett förslag till hur en parboendegaranti kan tillämpas i stadens vård- och omsorgsboenden.

¹⁰ Brukarundersökningar 2010, dnr113-64/2011 samt dnr 125-997/2010.

Vad behöver göras inför framtiden?

Äldreombudsmannen ser ett antal viktiga utvecklingsbehov inför framtiden. Här följer en kort genomgång av några områden där det finns möjligheter att förbättra och utveckla stadens vård och omsorg om dess äldre invånare.

Korttidsvistelse för ökad trygghet

Under året har äldre personer och framför allt många anhöriga haft synpunkter på att de antingen fått avslag på korttidsvård eller fått veta att de inte kan ansöka om denna form av insats eftersom det är landstingets ansvar eller att stadsdelen inte har korttidsvård som något alternativ utan att det är utökad hemtjänst som gäller.

”Jag har i dag talat med stadsdelens biståndshandläggare och fått besked att det inte finns korttidsvård i den stadsdelen, nu undrar jag enligt vilket lagrum handläggaren kan hävda detta. Jag vill också veta hur jag ska kunna överklaga ett muntligt avslag som detta faktiskt är.”

Anhörig

Flera äldre som bott på korttidsvård har också framfört klagomål på att boendet inte motsvarade deras förväntningar. Även många anhöriga har framfört brister vad gäller avsaknaden av tillfälligt boende när hälsan hos den äldre förändrats. Främst har det gällt den äldre personens behov av stöd och insatser för att återfå funktioner efter sjukdom. Det har också framkommit att den fysiska och sociala miljön på många enheter har stora brister. När anhöriga behövt avlastning har de ibland valt att tacka nej eftersom de upplevt miljön på korttidsboendet som torftig; det blir bara som en plats för väntan på just ingenting mer än att få komma hem igen.

”Här händer ingenting, min mamma sitter i köket hela dagarna utan att ha något annat att göra än att vänta på nästa måltid, det är så deprimerande att komma dit på besök, vet inte vad jag ska göra. Är det verkligen så att min mamma inte ska kunna förvänta sig mer av den omsorg hon ska få där?”

Anhörig

Anhöriga har också framfört uppskattning över välfungerande enheter.

”Min make har sedan en tid tillbaka fått möjlighet att vistas på pensionat Hornskroken eller pensionat Kinesen när jag behöver vila eller resa bort, det är det bästa som hänt oss sedan min man blev sjuk.”

Anhörig

De senaste årens samtal med äldre och anhöriga har visat att önskemålen varierar beroende på den enskildes behov; en tillfällig vistelse för omsorg och vård kan därför fylla många funktioner. Det som efterfrågas är att äldre kvinnor och män ska kunna få möjlighet att återhämta sig efter sjukdom eller annan svikt. Anhörigvårdare efterfrågar också en stödform som samtidigt gör det möjligt för dem att återhämta sig och för den som vårdas att få träning och rehabilitering. Detta är också något som efterfrågas av dem som svarat på anhörigenkäten 2010.

Äldrecentrum kommer att presentera en utredning om korttidsvården våren 2011. Därtill har stadens äldreomsorgsinspektörer granskat korttidsvården i staden 2010¹² och deras årsrapport presenteras våren 2011. Resultaten bör kunna utgöra ett underlag för att planera olika former av tillfälligt boende för äldre med särskilda behov som motsvarar de önskemål och behov äldre och deras anhöriga efterfrågar.

Tiden i hemtjänsten

Allt fler samtal handlar om ändring av den tid som beviljas i hemtjänsten. Den äldre ska enligt stadens riktlinjer¹³ tydligt kunna läsa ut av sitt beslut vilka insatser man beviljats. Det ska också framgå vilken tid som beräknats för att de beviljade insatserna ska kunna utföras. Tiden ska anges i hela timmar per månad.

Äldre personer berättar att de fått besök av handläggare som minskat den beslutade tiden även om de beviljade och beslutade insatserna är desamma, och man förstår inte hur det kan vara möjligt. De oroar sig för att hjälpen inte kommer att kunna ges på samma sätt som tidigare och de kan inte heller överklaga beslutet eftersom insatserna är desamma som tidigare.

Både den äldre som beviljats hjälpen och den som ska ge hjälpen måste veta vilken tid de har till sitt förfogande, för att man ska kunna göra en gemensam planering av den hjälp den äldre har beviljats. Många äldre personer som har hemtjänst framför klagomål på att de inte vet hur mycket tid de har till sitt förfogande och de upplever också att personalen oftast är trevlig men stressad.

Staden behöver klargöra begreppet ”tid” för de personer som beviljats insatser i form av hemtjänst – dels vad som ingår i den beräknade tiden, dels vilken tid den äldre har eget handlingsutrymme över.

Skräddarsydd omsorg genom kontaktmannaskapet

Äldre personer med insatser från staden ska alltid ha en kontaktman. Syftet med kontaktmannaskapet är dels att samma person ska ge hjälpen, dels att skapa kontinuitet i relationen till den äldre genom att låta en eller två personer ur personalgruppen sköta kommunikation och information till den äldre och dennes anhöriga. På så sätt kan den äldres möjligheter att få individ- och situationsanpassad omsorg öka.

För att kontaktmannaskapet ska fungera är det viktigt att personkemin mellan kontaktpersonen, den äldre och de anhöriga är god. På många enheter fungerar systemet bra, men av samtal till ÄO under året framgår att den äldre och dennes anhörig ibland inte vet vem som är kontaktman eller vilka förväntningar man kan ha på en sådan funktion. Ibland har man haft en väl fungerande relation och känt sig trygg med sin kontaktman men helt plötsligt får man besked om att kontaktman inte ska komma längre eftersom ”hon/han har fått andra ärenden”.

De enheter som saknar ett väl fungerande kontaktmannaskap bör utveckla och lyfta fram kontaktmannaskapet och dess betydelse för en skräddarsydd omsorg. Det finns goda exempel inom stadens enheter där kontaktmannen har en central och viktig funktion med handlingsutrymme och tid för att kunna utföra sitt uppdrag.

¹² Äldreinspektörernas årsrapport 2010, dnr 113-048/2011.

¹³ Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen.

Genomförandeplaner som centralt verktyg i det dagliga arbetet

Enligt Sveriges Kommuner och Landstings analys av *Öppna jämförelser*¹⁴ framgår att kommuner och enheter som har lyckats etablera genomförandeplaner som det centrala stöd de är avsedda att vara också får goda resultat vad gäller frågor om förmågan att ge en individuellt anpassad omsorg till den äldre.

Synpunkter från äldre och anhöriga till ÄO under året visar att det finns brister i hur dessa planer kommuniceras med den äldre och dennes anhöriga.

Den sociala dokumentationen är ett viktigt arbetsredskap för att den äldre ska få en trygg och säker omsorg. En genomförandeplan där den äldre är reellt delaktig säkerställer individens rätt till inflytande. Det är därför angeläget att utveckla arbetsmetoder som gör att kontaktpersonen får ett tydligt ansvar samt tid och möjligheter att säkerställa den äldres – och när så behövs den anhöriges – aktiva medverkan.

En jämställd äldreomsorg

Under senare år har det kommit flera samtal där äldre kvinnor och män samt anhöriga menar att de blir bemötta utifrån föreställningar om kön, inte utifrån person.

”Det är så konstigt, min man har Alzheimers sjukdom och jag har fått avslag på min ansökan om korttidsvård... En vän till mig vars hustru också är sjuk och har ungefär samma situation som jag har fått korttidsvård, hur kan det vara så olika?”

Kvinna 87 år

”Jag och en granne har hemtjänst och svårigheter att ta oss ut själva, han (min granne) har nu fått beviljat promenader två gånger i veckan.... Min handläggare säger att jag kan få hjälp av min dotter att komma ut.”

Kvinna 83 år

Inom Stockholms stad understryks vikten av en individuell och rättsäker äldreomsorg och det är därför viktigt att jämställdhetsperspektivet lyfts fram. Marta Szebehely¹⁵ har i sin forskning visat att sammanboende äldre kvinnor och män får olika stöd från äldreomsorgen, bland annat framgår det i studier 2005 och 2009 att män som vårdar sina fruar oftare blir avlastade av både döttrar och hemtjänst.

Äldre människors behov och familj osynliggörs trots att äldreomsorgen har en nyckelroll för jämställdhetsarbetet i hela samhället. Den äldres erfarenheter och önskemål ska självklart stå i centrum för jämställdhetsdebatten men också sambandet mellan den offentliga äldreomsorgen och anhörigas, i huvudsak döttrars, möjlighet att förvärvsarbeta är relevant i sammanhanget.

Inom Stockholms stad har äldreförvaltningen, Farsta stadsdelsförvaltning, Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning samt Södermalms hemtjänst (drivs i privat regi) arbetat med att belysa och uppmärksamma jämställdhetsperspektivet inom äldreomsorgen. Dessa projekt har visat att hemtjänstpersonal och biståndshandläggare har olika förväntningar på kvinnor och män och därmed också bemöter dem olika. ÄO ser det som angeläget att Stockholms stad fortsätter det påbörjade arbetet i syfte att upptäcka områden som behöver förbättras ur ett jämställdhetsperspektiv för att stärka den enskilda individens rätt och valmöjligheter.

¹⁴ Sveriges Kommuner och Landsting *Öppna jämförelser – analys* ISBN 978-91-7164-575-3.

¹⁵ Szebehely M. och Gunnarsson E. (2009) (red) *Genus i omsorgens vardag*.

Fakta om Äldreombudsmannens arbete 2010

Äldreombudsmannens instruktion

Beslutad av kommunstyrelsen i Stockholms stad i juni 2002

Äldreombudsmannen (ÄO) är en fristående funktion med möjlighet att förstärka den enskildes inflytande. Några av de viktigaste uppgifterna för ÄO är att:

- informera om stadens äldreomsorg
- ge råd, stöd och vägledning till äldre, deras anhöriga eller andra företrädare
- vägleda till rätt stadsdelsförvaltning eller myndighet och i vissa fall även förmedla kontakt
- ta tillvara och följa upp synpunkter, önskemål och klagomål samt förmedla dessa vidare till ansvariga inom äldreomsorgen.
- sprida goda exempel inom staden och föra dialog med stadsdelsförvaltningar och verksamheter, så att stadens omsorg och andra tjänster kan utvecklas och förbättras
- systematiskt dokumentera och följa upp synpunkter och förslag, för att därigenom kunna förebygga brister och sprida goda exempel
- årligen beskriva sina erfarenheter och sin syn på stadens äldreomsorg i en rapport till kommunstyrelsen.

Tillgänglighet

Äldre och anhöriga når ÄO genom telefon, personliga besök eller vid olika sammankomster som anordnas av pensionärsorganisationer och andra föreningar för äldre och närstående. *Äldre direkt* och ÄO har ett utvecklat samarbete, så att de som vill tala med en fristående funktion för rådgivning eller för att lämna synpunkter och klagomål kan komma i kontakt med ÄO genom *Äldre direkt*.

Äldreombudsmannen (ÄO) träffas på telefon 08-508 36 210 måndag kl. 15.00-18.00, tisdag-torsdag kl. 09.00-11.30 samt fredag kl. 13.00-15.00. Övrig tid kan man lämna ett meddelande via *Äldre direkt*, Äldreförvaltningens växel eller i en röstbrevlåda.

ÄO nås också via e-post aldreombudsmannen@stockholm.se. Information om ÄO finns på Stockholms stads hemsida - www.stockholm.se - samt i tryckta broschyrer.

Information och samarbete

Under 2010 har ÄO informerat om stadens äldreomsorg samt deltagit i samtal om äldres levnadsförhållanden vid 36 större sammankomster. ÄO har därutöver träffat ansvariga för äldreomsorgen i olika stadsdelsförvaltningar, lokala pensionärsråd, Funktionshindersonbuds- mannen (FO) samt pensionärs- och patientorganisationer för ömsesidigt informationsutbyte.

ÄO har också bjudits in till 18 enheter, både kommunala och privata, för att leda dialogsamtal med målet att förbättra staden äldreomsorg. Samtalen har haft sin utgångspunkt dels i de synpunkter som kommit in under de senaste fem åren, dels i en dokumentärfilm som ÄO tagit fram i samarbete med en 88-årig kvinna som fått hjälp från stadens äldreomsorg. ÄO har under året mött cirka 300 yrkesverksamma inom äldreomsorgen.

Synpunkter till ÄO 2010

Under 2010 har ÄO registrerat 1 695 synpunkter (se tabell 1).

Tabell 1 – Kontakter med ÄO 2006 – 2010, antal och andel i procent

<i>De som kontaktat ÄO</i>	<i>2010 antal</i>	<i>2010 andel</i>	<i>2009 antal</i>	<i>2009 andel</i>	<i>2008 antal</i>	<i>2008 andel</i>	<i>2007 antal</i>	<i>2007 andel</i>	<i>2006 antal</i>	<i>2006 andel</i>
Anhöriga	1017	60 %	942	61 %	1110	66 %	1024	70,5 %	758	63 %
Personer över 65 år med behov av äldreomsorg eller annat stöd	593	35 %	525	34 %	488	29 %	382	26,5 %	400	33 %
Personal och andra intresserade	85	5 %	77	5 %	84	5 %	40	3 %	46	4 %
Totalt	1695	100 %	1545	100 %	1682	100 %	1452	100 %	1219	100 %

Det totala antalet synpunkter ligger i nivå med 2008, vilket innebär en ökning med nio procentenheter sedan 2009.

Andelen äldre personer som kontaktat ÄO har ökat jämfört med tidigare år. Oftast är det äldre som har hemtjänst eller som bor på servicehus som hör av sig. Även äldre som bor på vård- och omsorgsboenden kontaktar ÄO i större utsträckning än tidigare.

Av samtliga inkomna synpunkter till ÄO är 75 procent relaterade till kvinnor med behov av insatser, vilket speglar andelen kvinnor med insatser i staden; drygt 2/3 av samtliga äldre med insatser är kvinnor.

I tabell 2 nedan redovisas hur synpunkter och klagomål kommit till ÄO:s kännedom.

Tabell 2 – Äldreombudsmannens kontakter 2006–2010, antal

<i>2010</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>Typ av kontakt</i>
1 695	1 545	1 682	1 452	1 219	Totalt antal registrerade synpunkter
22	36	42	20	26	– varav inkomna brev
220	248	230	280	250	– varav inkomna e-brev
28	45	18	12	15	– varav personliga besök på kontoret
45	39	35	25	20	– varav besök i hemmet
14	16	11	12	8	– varav besök på särskilt boende
90	62	80	90	98	– varav informations- och utbildningstillfällen

De personliga besöken beror på att en del äldre eller anhöriga önskat ett personligt möte för att få råd eller för att delge sina synpunkter eller klagomål. När ÄO deltagit vid olika informationstillfällen har många även använt möjligheten till personliga samtal efter mötet.

Inkomna synpunkter fördelas relativt jämt mellan stadsdelarna (se tabell 3). I tabellen redovisas också andelen synpunkter i relation till antalet äldre med insatser i respektive stadsdel.

Tabell 3 – Ärenden per stadsdelsnämnd 2006–2010, antal och andel i procent

<i>Stadsdelsnämnd</i>	2010	<i>andel*</i>	2009	<i>andel*</i>	2008	<i>andel*</i>	2007	<i>andel*</i>	2006
Bromma	90	4 %	75	4 %	66	3 %	68	3 %	76
Enskede – Årsta – Vantör	193	6 %	169	6 %	188	6 %	140	5 %	85
Farsta	96	4 %	91	4 %	103	5 %	97	4 %	83
Hägersten – Liljeholmen	95	4 %	92	4 %	117	5 %	138	6 %	73
Hässelby – Vällingby	117	5 %	127	6 %	174	8 %	136	6 %	112
Kungsholmen	103	5 %	88	5 %	110	6 %	84	4 %	75
Norrmalm	86	5 %	96	6 %	88	5 %	95	5 %	112
Rinkeby – Kista	48	4 %	51	5 %	47	4 %	43	4 %	38
Skarpnäck	58	4 %	62	5 %	53	4 %	31	2 %	38
Skärholmen	63	6 %	59	6 %	38	4 %	49	5 %	38
Spånga – Tensta	64	7 %	53	7 %	62	7 %	69	8 %	40
Södermalm	246	7 %	199	6 %	245	7 %	212	6 %	117
Älvsjö	54	8 %	60	9 %	48	7 %	36	5 %	18
Östermalm	217	8 %	171	6 %	172	6 %	107	4 %	62
Stadsdel saknas**	62		44		83		97		184
Övriga***	32		24		33		11		15
Andra kommuner	71		84		55		39		53
Totalt	1 695	6 %	1 545		1 682		1 452		1 219

*Andel inkomna synpunkter med hänsyn tagen till antalet personer över 65 år som har någon form av insats från stadsdelen.

** Den enskilde har inte velat uppge stadsdel.

*** Andra myndigheter, förvaltningar, fastighetsägare eller allmänhet som vill påtala brister

I dag finns flera olika system för att registrera synpunkter och klagomål. De olika stadsdelarna har olika system och därtill har ÄO, *Äldre direkt* samt *Trygghetsjouren* egna system.

Förvaltningar och utförare har tagit till sig synpunkter och klagomål på ett konstruktivt sätt och åtgärdat många problem – dels genom att beslut tydliggjorts, dels genom att brister och fel rättats till.

Varför hör äldre personer eller anhöriga av sig?

Äldre och anhöriga hör av sig till ÄO om sådant som rör livssituationen för äldre människor med behov av vård och omsorg. Synpunkterna till ÄO delas in i problemområden och de problemområden som varit aktuella 2006–2010 framgår av tabell 4 nedan.

Tabell 4 – Problemområden 2006–2010, procent

<i>Problemområde</i>	2010	2009	2008	2007	2006
Omsorgens innehåll, kontinuitet, meningsfullhet och utvistelse, kompetens, bemanning och arbetsledning, mat och måltider samt bemötande	48 %	47 %	55 %	41 %	36 %
Handläggning av ansökan, beslut och avslag, vårdplanering samt uppföljning av insatser	37 %	36 %	34 %	37 %	31 %
Seniorbostäder, god man, bostadsanpassning samt ekonomi	9 %	10 %	8 %	18 %	21 %
Färdtjänst, hälso- och sjukvård	6 %	4 %	3 %	4 %	12 %
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Antalet frågor som rört utförandet av omsorgen och vården respektive myndighetsutövning har ökat marginellt sedan föregående år. Antalet frågor som rört äldres bostadssituation och landstingsfrågor har ökat med två procentenheter sedan föregående år.

Vid 15 tillfällen har äldre med någon form av insatser eller anhöriga lämnat beröm vad gäller staden äldreomsorg. De har berättat om en välfungerande hemtjänst samt bra vård- och omsorgsboenden med gott om sociala aktiviteter, där den äldre kommer ut när den önskar. Anhöriga har också berättat om biståndshandläggare som har gjort ett mycket bra arbete och verkligen tagit hänsyn till den enskildes önskemål.

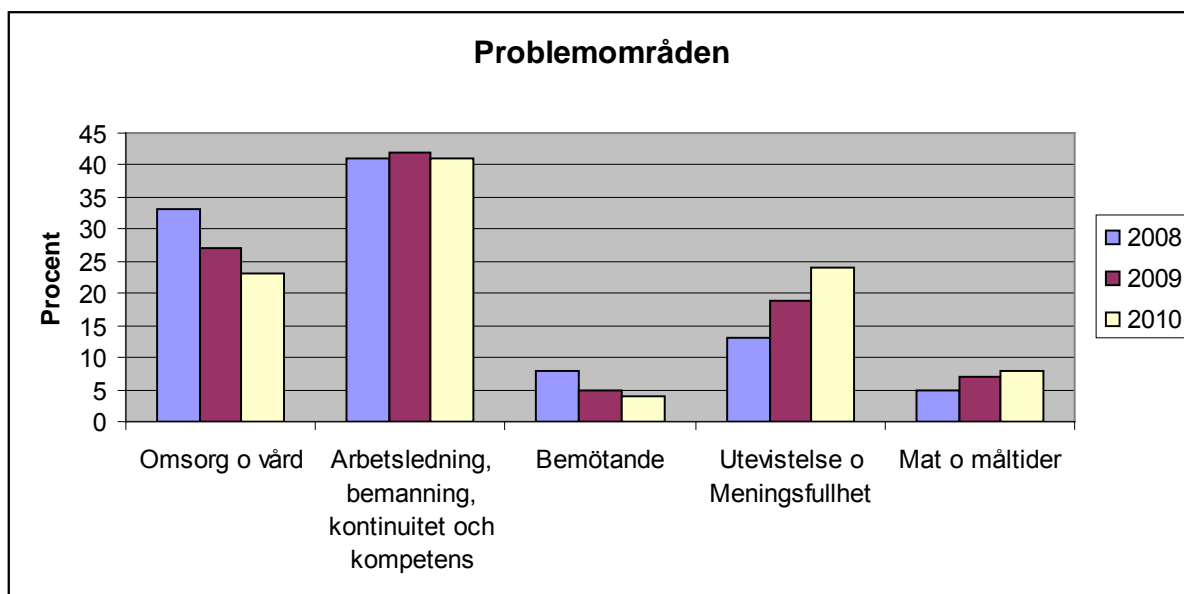
Att inte fler hör av sig med beröm ligger i sakens natur; de som upplever att det fungerar väl berättar sannolikt det för den personen eller den enhet som ansvarar för omsorgen.

Utförandet av omsorg och vård

Av de frågor som rört hemtjänst, servicehus och olika vård- och omsorgsboenden har nästan 80 procent varit synpunkter och klagomål. Av dessa har 41 procent handlat om arbetsledning, bemanning, kontinuitet och kompetens men synpunkterna har också handlat om arbetets organisering samt äldre personers brist på inflytande.

De synpunkter som anger att grundläggande behov av omsorg och vård inte blivit tillgodosedda utgör 23 procent, vilket är en klar minskning jämfört med tidigare år. Möjlighet att komma ut samt känsla av meningsfullhet utgör tillsammans 24 procent, vilket är en ökning sedan tidigare år, framför allt vad gäller vård- och omsorgsboenden. Synpunkter om mat och måltider motsvarar 8 procent och synpunkter om bemötande utgör 4 procent.

Diagrammet nedan visar utvecklingen under de senaste tre åren.



Myndighetsutövningen

Av de frågor som rört myndighetsutövning har 58 procent handlat om rådgivning, vilket är en ökning med drygt tre procentenheter sedan föregående år. Oftast har den som vänt sig till ÄO velat få råd vid avslag av korttidsvård eller vård- och omsorgsboende eller behövt råd inför vårdplanering. Flera har påtalat att de fått besked om att korttidsboende inte finns att tillgå eller att det bara går att få det om den äldre vårdas av maka/make. Några har fått information att vård- och omsorgsboende bara är till för äldre som är så sjuka att de är sängliggande och handläggare har sagt att det är utökad hemtjänst som gäller.

Synpunkter och klagomål ligger på samma nivå som föregående år. Det har handlat om svårigheter att nå handläggare, minskad tid för hemtjänstinsatser trots att samma insatser beviljats som tidigare eller avslagsbeslut. Anhöriga och även några av de äldre har påtalat att minskning av tid eller avslag på korttidsvård utgör en stor risk för den äldre personen. Flera har framfört riskerna med för tidig hemgång från en sjukhusvistelse och att den äldre är otrygg, äter för dåligt och att livslusten sviker.

STOCKHOLMS STAD Kommunstyrelsen KF/KS Kansli	
Ink.	2009 -01- 22
Dnr:	305-131/2009
Till:	RT

PROTOKOLLSUTDRAG
PROTOKOLL nr 3
 Sammanträdesdag
 27 maj 2008
 Kl. 16.30-17.30

Styrelsemöte för Stockholm Business Region AB (org nr 556491-6798)

Justeras:

Sten Nordin

Olle Hammarström (s) §§1-8;10-26

Carin Jämtin (s) § 9

Närvarande:

Ordförande
 Vice ordförande
 Ledamöterna

Sten Nordin (m)
 Carin Jämtin (s) §§ 1-23
 Madeleine Raukas (m)
 Mats Rudin (m)
 Olle Hammarström (s) §§1-8
 §§10-26

Tjänstgörande suppleanter

Joakim Gräns (m) ersättare
 för Mikael Söderlund (m)
 Lars Svärd (m) ersättare för
 Ulrika Francke (fp)
 Ulf Walther (s) ersättare för
 Maria Östberg - Svanelind (s)
 Cecilia Obermüller (mp) ersättare
 för Paulo Silva (mp)

Suppleanter

Birgitta Wahlman (m)
 Birgitta Borg (kd)
 Monia Benbouzid (mp)

Övriga närvarande var VD Olle Zetterberg, Anna Gissler staben, Monica Ewert kommunikation, Lena Häggdahl administration, Peter Lindqvist Stockholm Visitors Board, Kristina Tidestav Stockholm Business Region Development, borgarrådssekreterare Thomas Andersson och styrelsessekreterare Viviann Andersson.

Förhinder hade anmälts av ledamöterna Mikael Söderlund (m), Ulrika Francke (fp), Maria Östberg - Svanelind (s) och Paulo Silva (mp) samt suppleanterna Anders Frostell (fp) och Karin Wanngård (s).

§17. Tillväxt Stockholm etapp I – rapport angående Småföretagsdelegationens tillväxtrapport
SBR 44-83/2008

Yrkande

Ordförande yrkar bifall till VD:s förslag

Beslut

Styrelsen beslutar

att godkänna och överlämna bolagets rapport angående genomförandet av Småföretagsdelegationens tillväxtrapport "Tillväxt Stockholm" till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande

Cecilia Obermüller (mp) och Monia Benbouzid (mp) med hänvisning till bilaga 17:1

Vid protokollet

Viviann Andersson
Sekreterare

Rätt avskrivet intygas

Ingrid Pählman-Käck

Bilaga 17:1

Stockholm Business Region
2008-05-27

Ärende 17

Tillväxt Stockholm etapp 1
Småföretagsdelegationen

Cecilia Obermüller (mp)
Monia Benbouzid (mp)

SÄRSKILT UTTALANDE

För att vara en näringslivspolitiskt attraktiv stad måste det även vara en god miljö att leva i för såväl barn, ungdomar och äldre utöver de yrkesaktiva i staden. Kultur, humanism, demokrati, frihet och mångfald för människa och miljö, är kvalitéer i ett attraktivt samhälle.

Det perspektivet tappas lätt bort när fokus på ekonomisk tillväxt blir allt för dominerande. I iveren att förändra och växa glömmar man lätt att vårda och ta hänsyn till alla goda kvalitéer som finns. En kvalitativ tillväxt som inte är kopplad till miljöutarmning och innebär att vi utvecklar Stockholm och regionen mot ett långsiktigt hållbart samhälle välkomnas av miljöpartiet. Småföretagarna är en

Bostads och lokalplaneringen ska ske långsiktigt i enlighet med Översiktsplaner och får inte innebära att vi bebygger stadens grönområden, parker och idrottsplatser. Vi behöver värna befintliga verksamhetsområden, kajlägen och godstransporter per spår och se till att flexibla och prisvärda lokaler behålls och tillskapas.

I Stockholms besöksnäring ser miljöpartiet en stor framtida utvecklingsmöjlighet vad gäller småföretagande och därmed förknippade arbetstillfällen och även en stor potential hos den språkkunniga i utlandet födda delen av befolkningen.

Mycket av de goda idéerna inom åtgärdsprogrammet kan ännu utvecklas.

Vi vill i övrigt hänvisa till av Miljöpartiet lagd skrivelse.

Tjänsteutlåtande

Datum:
7 maj 2008

Handläggare:
Jesper Ackinger

Diarienum: SBR 44-83/2008

Telefon:
08-508 280 31

Till
Styrelsen för
Stockholm Business Region

Tillväxt Stockholm etapp I - rapport angående Småföretagsdelegationens tillväxtrapport


Förslag till beslut

Styrelsen för Stockholm Business Region föreslås besluta:

att godkänna och överlämna bolagets rapport angående genomförandet av Småföretagsdelegationens tillväxtrapport "Tillväxt Stockholm" till kommunstyrelsen.



Olle Zetterberg



Kristina Tidestav

Bakgrund

År 2000 startade Stockholm stads Småföretagsdelegation. Delegationens syfte är att identifiera kommunala regler och hinder som skapar problem för stadens företagare. Under våren 2003 tog delegationen initiativ till ett tillväxtprojekt. Frågan som ställdes var: Vad kan göras inom ramen för Småföretagsdelegationen för att få fart på Stockholms tillväxt? Sju arbetsgrupper tillsattes för att identifiera åtgärder/uppdrag som ryms inom stadens ansvarsområde. Småföretagsdelegationens tillväxtarbete har arbetat med följande områden:

1. *Stockholmsandan*
2. *Förkortade kommunala ledtider*
3. *Lokalförsörjning i hela staden*
4. *Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov*
5. *Tillväxtovalen*
6. *Infrastruktur och bostäder*
7. *Mångfald med tillgänglig arbetskraft*

Resultatet blev ett cirka 50-tal förslag till åtgärder, som sammanställdes i rapporten "Tillväxt Stockholm" i januari 2004. Under våren 2004 skickades tillväxtrapporten ut på remiss inom Stockholms stad samt till externa aktörer, till exempel Företagarna, Stockholms Hantverksförening och Svenskt Näringsliv.

I november 2004 beslutade kommunfullmäktige att i huvudsak godkänna "Tillväxt Stockholm", att ge stadens nämnder och bolag i uppdrag att genomföra åtgärderna inom respektive område och att ge dåvarande Näringslivskontoret i uppdrag att följa genomförandet av åtgärderna och att återrapportera till kommunstyrelsen.

Genomförandet av tillväxtrapport 1

Stockholm Business Region har vid tre tillfällen avrapporterat genomförandet av Småföretagsdelegationen tillväxtrapport till styrelsen. Den senaste lägesrapporten visade att 39 punkterna var genomförda. Sedan dess har ytterligare 8 punkter genomförts, medan de sista kvarvarande punkterna har utgått eller överförts till den nya tillväxtrapport, etapp 2, som Småföretagsdelegationen har arbetat fram och styrelsen för Stockholm Business Region fattat beslut om. I detta ärende görs en slutlig rapportering av genomförandet av tillväxtrapport, etapp 1.

Stockholmsandan

Småföretagsdelegationens punkter omfattar bl a genomförande av en intervjuundersökning bland företagare, möten mellan politiker och näringsliv, nämnders och bolagsstyrelsers arbete för att göra Stockholm mer attraktivt samt att utse ambassadörer för Stockholm till stöd för bland annat marknadsföring.

Dessa punkter har bokats av. Stockholm Business Region genomför löpande undersökningar bland företagare om deras uppfattningar om Stockholms stads service och om Stockholm som företagsplats. Dessutom gör Stockholm Business Region 1 000 besök per år hos företag som verkar i Stockholm för att fånga upp deras synpunkter. Det finns

också ett antal mötesplatser för politiker och företrädare för näringsliv. Ett exempel är Stockholmsmötet som årligen arrangeras i Stockholms stadshus. Vidare påbörjade Stockholm Business Region 2005 arbetet med varumärket ”Stockholm - The Capital of Scandinavia”, som bl a syftar till att skapa fler budbärare och marknadsförare av Stockholm som etablerings- och besöksort.

Förkortade kommunala ledtider

Småföretagsdelegationens punkter omfattar bl a att undersöka förutsättningarna för att inrätta fler tillstånd över disk samt att verka för positivare attityder från tjänstemän gentemot näringslivet.

Dessa punkter har bockats. Bygglov över disk har avskaffats, eftersom resultatet blev att effektiviteten minskade och besluten riskerade att bli felaktiga. Däremot arbetar staden aktivt för att korta handläggningstider och för att utveckla webbaserade tjänster. Stockholm Business Region följer också löpande upp hur företag som har varit i kontakt med staden uppfattar servicen. Undersökningen ligger sedan till grund för ett förbättringsarbete i staden, där ett stort antal serviceseminarier genomförs med handläggare på stadens förvaltningar för att belysa betydelsen av och förutsättningarna för näringslivet i Stockholm.

Lokalförsörjning i hela staden

Småföretagsdelegationens punkter omfattar bl a flexibla användningsbestämmelser i detaljplanerna, ökad tillgång till billiga lokaler, konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaneunderlagen, tydliggörande av inriktningen för företagsområdena samt av innebörden av integrering av bostäder och arbetsplatser.

Punkterna har bockats av. Stadsbyggnadskontoret använder en kombination av användningsbestämmelser för verksamhetslokaler i detaljplanerna för att öka flexibiliteten och genomför konsekvensanalyser för näringslivet i programskedet i detaljplaneprocessen. Dessutom har Stockholm Business Region tillsammans med andra delar av staden tagit fram en strategi för den framtida inriktningen för stadens företagsområden och stadsbyggnadskontoret kommer i den kommande översiktsplanen att tydliggöra innebörden av integrering av bostäder och arbetsplatser. Dessutom har Stockholm Business Region diskuterat med fastighetsägarna om billigare och flexibla lokaler.

Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov

Småföretagsdelegationens punkter omfattar bl a krav på grundläggande praktisk yrkesutbildning, branschpassad utbildning, uppmuntran av studenter att välja naturvetenskapliga ämnen, ökad samverkan mellan näringsliv-skola-högskola samt uppvaktning av regeringen om att

omvandla Södertörns högskola till universitet.

Dessa punkter har bockats av. Stockholms stad erbjuder genom utbildningsförvaltningen ett antal praktiska arbetsplatsförlagda utbildningar. Staden har också, för att öka samverkan mellan näringslivskola-högskola, medverkat till att stärka innovationsmiljöer med kopplingar mellan skola och näringsliv, och tagit fram nya modeller för samverkan med yrkesinriktade element som läggs ut på entreprenad hos företag. Stockholm Business Region har också tagit fram en rapport som övergripande belyser näringslivets framtida kompetensbehov. Slutligen har den förra regeringen tillskrivits om att omvandla Södertörns högskola till universitet.

Tillväxtovalen

Småföretagsdelegationens punkter omfattar bl a kompetensväxling mellan kluster och utpekande av ansvariga för branscher på Stockholm Business Region, upprätta en tydlig kommunikationsstrategi, kommunicera budskapet till andra offentliga aktörer i regionen och ökad samverkan kring Östersjön.

Dessa punkter har bockats av. Stockholm Business Region har utsett ansvariga inom de identifierade branscherna, upprättat en kommunikationsstrategi och tagit fram varumärket ”Stockholm - The Capital of Scandinavia”, som används av bl a 46 kommuner i Stockholm – Mälardalenregionen. På innovationsområdet har Stockholm Business Region, Länsstyrelsen, AMLI och Innovationsbron gått samman kring ett regionalt innovations- och entreprenörprojekt som syftar till att förstärka och förbättra rådgivningen i regionen. Vidare har Stockholms stad ett antal samarbetsprojekt med andra regioner kring Östersjön, där syftet är att fördjupa samarbetet och utbyta erfarenheter och kunskaper inom ett flertal områden.

Infrastruktur och bostäder

Småföretagsdelegationens punkter omfattar bl a frågor om utvecklingen av hamnverksamheten i Stockholm, ökat bostadsbyggandet, bättre framkomlighet och möjligheter att parkera, lasta och lossa samt översyn av Trafikkommitténs arbetsformer och verksamhet.

Punkterna har bockats av. Genom utvecklingen av Norvikudden i Ny-näshamn och av Värtahamnen har hamnens verksamhet säkerställt. På Trafikkontoret har ett framkomlighetskansli inrättats för att öka framkomligheten och underlätta trafikflödena, vilket handlar om bl a nya investeringar, förbättringsåtgärder i befintligt trafiksystem och borttagande av enkelriktningar/begränsningar. Trafikkontoret har ock-

så infört förändrade tider för lastzoner för att förenkla för distributörer och mottagare. Trafikkommittén är i huvudsak nöjd med arbetsformerna och verksamheten, men arbetar hela tiden med förbättringar. Även bostadsbyggandet har ökat.

Mångfald med tillgänglig arbetskraft

Småföretagsdelegationens punkter omfattar bl a förbättrade och nya modeller för undervisning i svenska för invandrare, förstärkta studie- och yrkesvägledare i skolorna, arbete med attityder kring mångfaldsfrågor samt inrättande av ett valideringssystem av yrkeserfarenheter och teoretiska erfarenheter.

Dessa punkter har bockats av. Nätverk har byggts för att förstärka studie- och yrkesvägledarnas samarbete med det lokala näringslivet, särskilt i invandrartäta områden. Svenska för Invandrare (SFI) har utvecklats till att undervisningen har blivit mer inriktad på vidare studier eller förberedande för arbetsmarknaden, gärna kombinerad med arbete eller praktik. Utbildningsförvaltningen har utvecklat ett valideringssystem, som fungerar både som yrkes- och betygervalidering.

Småföretagsdelegationens fortsatta arbete

Parallellt med genomförandet tillväxtrapport, etapp 1, har Småföretagsdelegationen arbetat fram en ny tillväxtrapport, etapp 2, med nya åtgärdsplaner för Stockholms stad att genomföra. Den nya tillväxtrapporten godkändes av styrelsen för Stockholm Business Region i november 2007 och samtidigt fick bolaget i uppdrag att följa upp genomförandet av rapporten. Stockholm Business Region kommer att återkomma till styrelsen med lägesredovisningar av detta arbete.

Bilaga:

Avbockningslista – Småföretagsdelegationens tillväxtrapport 1

SLUT

Bilaga

Tillväxt Stockholm- Åtgärdsprogram

1. Stockholmsandan

- Fråga företagare varför de har valt Stockholm som sin stad (intervjuundersökning). ✓
- Bjud in politiker på höga nivåer från Stadshuset till ett seminarium och en rundabordsdiskussion kring Stockholmsandan. ✓
- Uppmana nämnder och bolagsstyrelser att beskriva hur de i sitt arbete kan göra Stockholm mer attraktivt. Speciellt för att stärka utveckling och etablering av företag. ✓
- Utse ambassadörer för Stockholm som i olika naturliga sammanhang kan marknadsföra staden. ✓

2. Förkortade kommunala ledtider

- Verka för positivare attityder gentemot näringslivet och för en ökad förståelse för företagens betydelse för Stockholm och tillväxten bland anställda i staden. Hur? Genomför informationsinsatser riktade till kommunens anställda i syfte att förbättra stadens bemötande av näringslivet. ✓
- Undersök om fler kommunala tillstånd över disk kan inrättas. ✓

3. Lokalförsörjning i hela staden

- Översiktsplanens stadsutvecklingsområden måste mer ingående redovisa vad som menas med att arbetsplatser integreras med bostäder. Miljökraven är idag så starka att det knappast går att integrera bostäder med andra arbetsplatser än kontor. Redovisning av vilken typ av lokaler som kan integreras med bostäder. ✓
- De företagsområden vi har idag innehåller bl. a. störande verksamheter. Om bostäder kommer för nära slutar det ofta med att de boende störs och företagen får flytta och därmed även arbetsplatserna som skapar sysselsättning. I de fall företag måste evakueras måste det finnas planberedskap för vart de ska ta vägen. Staden ska därför ha en beredskap att säkerställa mark för störande verksamheter. ✓
- Gör konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaneunderlagen så att våra politiker, innan beslut fattas, får en tydlig bild av vad som händer med näringslivet när det berörs. En mall för analysen bör tas fram. ✓

- Inför flexibla användningsbestämmelser i detaljplanerna för en snabbare byggprocess. ✓
- Bygg bostäder på marken där Årstälänken ligger idag. Nära tvärbanan, bra för Årsta och de butiker och hantverkare som finns i stadsdelen. Vägen stängs av när Södra Länken öppnar. Årstafältet är stort nog ändå. ✓
- Tillgång till billiga lokaler är viktigt för nyföretagande och entreprenörskap, vilket ofta är detsamma som lokaler i äldre arbetsområden. Alla arbetsområden behöver inte vara så perfekta. Diskutera med Fokus Stockholm (nätverk med fastighetsägare) om uthyrning av små billiga lokaler för små och nya företag. ✓
- Kan marken under broarna utnyttjas på ett bättre sätt? ✓
- Stadsplanekommittén och Svensk Handel bör vara med i planeringen av detaljhandelsetableringar i nya områden. Målet är att verka för ökad konkurrens. ✓

4. Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov

- Öppna upp för en grundläggande praktisk yrkesutbildning för vuxna i Stockholm och se till att utbildningen är arbetsplatsförlagd. När detta kommit igång kan samma modell fungera som påbyggnadsutbildning efter gymnasiet. ✓
- Stadens ledande branscher bör formulera hur utbildningsbehovet ser ut för respektive bransch. ✓
- Uppmuntra studenter att välja naturvetenskapliga ämnen. ✓
- Hitta olika modeller för att öka samverkan mellan näringsliv – skola – högskola. ✓
- Uppvakta regeringen med budskapet att omvandla Södertörns högskola till universitet. ✓

5. Tillväxtovalen

Regionalt i Stockholm:

- Utse ansvarig för varje bransch (kluster). ✓
- Skapa en strukturerad samverkan inom klustren genom klustermöten. ✓
- Ansvara för att kompetensväxling mellan klustren uppnås. ✓
- I samverkan med respektive kluster utröna vilken forskning och utbildning som krävs för att skapa/bibehålla position. ✓

Marknadsföra Stockholms branschstruktur:

- Upprätta en tydlig kommunikationsstrategi. ✓
- Se till att budskapet kommer ut till andra kommuner i regionen och andra

offentliga organ. ✓

- Ta fram ett markandsföringsmaterial som kan tillhandahållas för dem som marknadsför Stockholm (inkl företagen). ✓

Ta initiativ till ett regionalt innovationssystem:

- Få till stånd samverkan mellan befintliga institutioner på innovationsområdet i regionen. ✓

Tillväxtovalen (södra Finland, St Petersburg och Baltikum):

- Ta initiativ till kompetens- och företagsmässa för att lyfta fram Stockholmsregionens företag och se till att de andra regionerna i Tillväxtovalen också marknadsför sig. ✓
- Åstadkom samverkan och kraftsamling med andra regionala satsningar österut. ✓

6. Infrastruktur och bostäder

Infrastruktur

Sjöfart:

- Bevara och utveckla hamnverksamheten i Stockholm. ✓
- Beckholmen behövs som varv för sjöfarten i stockholmsregionen. ✓

Trafikåtgärder:

- Inrätta LaLo-gruppen igen (lastnings- och lossningsgruppen). ✓
- Förläng och anpassa distributionstiderna till mottagarnas villkor. ✓
- Höj parkeringsnormen vid nyproduktion. ✓
- Höj boendeparkeringsavgifterna och bygg fler och bättre infartsparkeringar. ✓
- Skynda på översynen och koncentrera den i första hand till åtgärder som ger bättre framkomlighet och som går snabbt att genomföra. ✓
- Trafikkommitténs arbetsformer och verksamhet bör ses över tillsammans med deltagarna och regleras i en institution eller dylikt. Bl.a. bör kommitténs verksamhetsområde utökas till att gälla alla gator, torg och platser i hela staden som är viktiga för framkomlighet och tillgänglighet. Även rutiner för mer genomarbetade konsekvensanalyser för näringslivet av förslagen måste utvecklas. ✓
- Småföretagsdelegationen tillsätter en särskild grupp som kontinuerligt följer och utvärderar trängselavgifternas effekter på näringslivet och tillväxten. ✓

Bostäder:

- Bygg bostäder för alla målgrupper, även billiga ingångsbostäder. ✓

7. Mångfald med tillgänglig arbetskraft

- Arbeta med de långa perspektiven vad gäller demografi och mångfald samt framtida arbetskraftsförsörjning i ”platsen Stockholm”. ✓
- Förbättra och hitta nya modeller för undervisning i svenska för invandrare. ✓
- Effektivisera flyktingmottagandet. ✓
- Förstärk och synliggör olika typer av vägvisarfunktioner för invandrade entreprenörer och idébärare. ✓
- Arbeta med att få till stånd fler praktikbaserade handledda utbildningar. ✓
- Förstärk studie- och yrkesvägledarna i skolorna - SYV – i invandrartäta områden, t. ex. genom att skapa nätverk med kopplingar till det lokala näringslivet. ✓
- Arbeta med inställningar och attityder kring mångfaldsfrågor i samtliga verksamheter. ✓
- För att snabbt få ut invandrare på arbetsmarknaden: Inrätta väl fungerande valideringssystem så att utbildningsinsatsen läggs på rätt nivå. ✓

STOCKHOLMS STAD Kommunstyrelsen KF/KS Kansli	
Ink.	2006 -06- 1 4
Dnr:	305-2612/2006
Till:	RI

PROTOKOLLSUTDRAG
PROTOKOLL
Sammanträdesdag
23 maj 2006
Kl. 16.30-17.20

Styrelsemöte för Stockholm Business Region AB (org nr 556491-6798)

Justeras:

Annika Billström

Kristina Axén Olin

Närvarande:

Ordföranden
Vice ordföranden

Annika Billström (s)
Kristina Axén Olin (m)

Ledamöterna

Håkan Wahlén (s)
Mats Rudin (m)
Madeleine Raukas (m)
Pär Hommerberg (fp)

Tjänstgörande suppleanter

Olle Hammarström (s) för
Elisabeth Brandt Ygeman (s)
Mehmet Kaplan (mp) för
Göran Johnsson (s)
Thomas Ehrnström (v) för
Torsten Sandgren (v)

Övriga närvarande var Jörgen Kleist, Per-Olof Gustafsson, Kristina Tidestav näringslivs-utveckling, Lena Häggdahl administrationen och Claes Thunblad finansroteln samt styrelsesekreterare Viviann Andersson.

Förhinder hade anmälts av ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman (s), Göran Johnsson (s), Torsten Sandgren (v) och suppleanterna Anastasia Georgiadou (s), Mustafa Tümtürk(s), Micael Binfeld (m), Michael Storåkers (m), Johan Davidsson (kd), Ragnar Persson (fp).

§ 11. Tillväxt Stockholm – lägesrapport III våren 2006 angående Småföretags- delegationens tillväxtdokument
Dnr 44-104/2006

Yrkande

Ordförande yrkar bifall till VD:s förslag.

Beslut

Styrelsen beslutar

att till kommunstyrelsen överlämna och återropa kontorets rapport angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument – Tillväxt Stockholm.

Särskilt uttalande

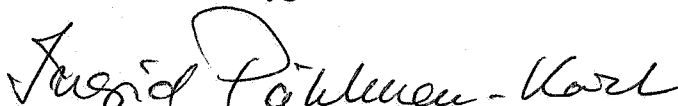
Kristina Axén Olin m fl (m) med hänvisning till bilaga 11 :1

Pär Hommerberg (fp) anslöt till särskilt uttalande av (m) bilaga 11:1

Vid protokollet

Viviann Andersson
Sekreterare

Rätt avskrivet intygas


Ingrid Pahlman-Käck

Tillväxt i Stockholm- Lägesrapport III våren 2006
angående Småföretagsdelegationens
tillväxtdokument.

Kristina Axén Olin m fl (m)

Särskilt uttalande

Det är naturligtvis bra att arbetet med att verkställa punkterna i åtgärdsprogrammet fortskrider. Påståendet om att hyreskostnaden i nyproducerade hyreslägenheter i innerstaden generellt har minskat med 30 procent faller på sin egen orimlighet. Visst kan jämförelser mellan ett enstaka objekt uppvisa häpnadsväckande skillnader i hyreskostnader men någon generell sänkning i den storleksordningen är inte korrekt. Det är helt enkelt inte seriöst att pricka av åtgärds punkter på ett sådant sätt. Arbetet med att skapa goda förutsättningar för företagande är mer allvarligt än att på felaktiga grunder dribbla med statistik.

Det är bekymmersamt att Stockholm återigen hamnar långt ner på listan i Svenskt Näringslivs ranking över det lokala företagsklimatet. Stockholm har parkerat på plats 132. På ett antal väsentliga områden, där de lokala politiska besluten har stor inverkan, ligger Stockholm i absoluta bottenligan ur ett nationellt perspektiv. Det handlar bland annat om företagsklimatet i stort, kommunala regler och byråkrati, kommunpolitikernas attityder till företagande, kommunens service till företagande och osund konkurrens från kommunen. Stockholm ligger dessvärre också på plats 281 av 290 när det handlar om hur företagarna upplever kommunala regler och byråkrati och på plats 248 när det gäller kommunens service till företagande.



Tjänsteutlåtande 2006:41

Datum:
26 april 2006

Handläggare:
Fredrik Elgh

Diarienum: 44-104/2006

Telefon:
08-508 28 031

11.

Till
Styrelsen för Stockholm Business
Region

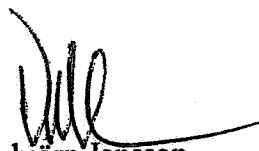
**Tillväxt Stockholm - Lägesrapport III, våren 2006,
angående Småföretagsdelegationens tillväxtdokument**

Förslag till beslut

Styrelsen för Stockholm Business Region föreslås besluta:

att till kommunstyrelsen överlämna och åberopa kontorets
rapport angående Småföretagsdelegationens
tillväxtdokument – Tillväxt Stockholm.


Jörgen Kleist


Torbjörn Jansson

Bakgrund

År 2000 startade Stockholm stads Småföretagsdelegation. Delegationens syfte är att identifiera kommunala regler och hinder som skapar problem för stadens företagare. Under våren 2003 tog delegationen initiativ till ett tillväxtprojekt. Frågan som ställdes var: Vad kan göras inom ramen för Småföretagsdelegationen för att få fart på Stockholms tillväxt? Sju arbetsgrupper tillsattes för att identifiera åtgärder/uppdrag som ryms inom stadens ansvarsområde. Småföretagsdelegationens tillväxtarbete har arbetat med följande områden:

1. *Stockholmsandan*
2. *Förkortade kommunala ledtider*
3. *Lokalförsörjning i hela staden*
4. *Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov*
5. *Tillväxtovalen*
6. *Infrastruktur och bostäder*
7. *Mångfald med tillgänglig arbetskraft*

Resultatet blev ett drygt 50-tal förslag till åtgärder som presenterades i rapporten Tillväxt Stockholm i januari 2004. Under våren 2004 sändes rapporten ut på remiss inom Stockholms stad samt till externa aktörer, till exempel Företagarna, Stockholms Hantverksförening och Svenskt Näringsliv.

I november 2004 beslutade kommunfullmäktige att i huvudsak godkänna Tillväxt Stockholm, att ge stadens nämnder och bolag i uppdrag att genomföra de beslutade åtgärderna inom respektive område och att ge dåvarande Näringslivskontoret i uppdrag att följa genomförandet av åtgärderna och att återrapportera till kommunstyrelsen.

Detta är den tredje rapport som föreläggs kommunstyrelsen. Tidigare har följande rapporter lämnats:

Lägesrapport I, våren 2005

I den första lägesrapporten framgick att 20 av 51 punkter var genomförda vid tidpunkten bolagets möte den 31 maj 2005. Vid mötet beslutade styrelsen att överlämna kontorets första lägesredovisning angående genomförandet av Småföretagsdelegationens tillväxt rapport till kommunstyrelsen.

För fullständig information, se styrelsehandlingar diariernr 06-117/2005

Lägesrapport II, hösten 2005

Till styrelsemötet den 15 november 2005 framlades kontorets andra rapport. Den visade att sammanlagt 33 av totalt 51 punkter var genomförda samt att ytterligare sex punkter låg som förslag för "avbockning" vid Småföretagsdelegationens möte den 22 november 2005.

För fullständig information, se styrelsehandlingar diariernr 06-01/2005

Lägesrapport III, våren 2006

Rapporten är indelad enligt följande:

1. Punkter genomförda under perioden 22/11 t o m 2/5 2006.
2. Punkter för beslut vid delegationsmötet 9/5 2006
3. Punkter för beredning och beslut under 2006.

I och med denna avrapportering är 39 av ursprungliga 51 punkter "avbockade", vilket också innebär att fyra av sammanlagt sju tematiska områden är avklarade. Dessa fyra är: *Stockholmandan, Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov, Tillväxtovalen samt Mångfald med tillgänglig arbetskraft.*

En sammanfattning av hela listan redovisas i bilagan.

1. Punkter genomförda perioden 15/11 2005 t o m 2/5 2006

Stockholmsandan

- **Utse ambassadörer för Stockholm som i olika naturliga sammanhang kan marknadsföra staden.**

Styrelsen för Stockholm Business Region (tidigare Stockholms Näringslivskontor) har beslutat om en ny kommunikationsstrategi för SBR och dotterbolaget Stockholm Visitors Board som ett led i samordningen av stadens marknadsföring. Under våren 2005 konkretiserades kommunikationsstrategin i en budskapsplattform som har förankrats med nyckelpersoner och nyckelgrupper i regionen.

Sedan hösten 2005 fokuseras arbetet på att få många aktörer från olika sektorer att fungera som budbärare i marknadsföringen av Stockholm – The Capital of Scandinavia. Bland annat informeras de företag som besöks av Stockholm Business Region om varumärket och hur de kan bidra till att marknadsföra staden med hjälp av varumärket. Hösten 2005 fick ca 250 företag denna information. Under 2006 kommer ytterligare 1000 företag informeras genom personal från bolaget. Insatser görs också för att alla aktörer med Stockholms stad som huvudman skall vara aktiva och bidra till marknadsföringsarbetet.

Inom ramen för partnerskapet Stockholm Business Alliance samarbetar idag ett 30-tal kommuner i Stockholm-Mälardalen kring den internationella marknadsföringen av regionen under varumärket Stockholm - The Capital of Scandinavia. I förlängningen kommer fler kommuner att ansluta.

Utöver detta bedriver Stockholm Business Region och Stockholm Visitors Board kontinuerligt informations- och utbildningsarbete gentemot lämpliga budbärare av varumärket.

Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov

- **Hitta olika modeller för att öka samverkan mellan näringsliv – skola – högskola.**

Förutom att bedriva utbildning och forskning har skolor, universitet och högskolor i uppgift att samverka med näringslivet och det omgivande samhället. Staden medverkar till att dessa innovationsmiljöer förstärks, men också till att utveckla nya miljöer och former för samverkan mellan högskola och näringsliv. Nedan redovisas några av de områden där staden är engagerad i utvecklingsarbetet tillsammans med olika aktörer.

En ny modell för samverkan mellan skolan och näringslivet har införts. Modellen innebär att yrkesinriktade moment läggs ut på entreprenad hos företag inom de branscher utbildningarna knyter an till. I nuläget omfattas följande program av arbetsmodellen:

- Fordonsprogrammet
- Scenkonstgymnaset
- Omvårdnadsprogrammet
- Handelsprogrammet
- Barnomsorgsprogrammet

I dagsläget är Scenkonstgymnasiet klara med en upphandling som innebär att arbetsplatsförlagda moment av utbildningen kommer att genomföras i samarbete med Stadsteatern. I övriga fall pågår upphandlingsprocesserna och därför kan inga samarbetspartners presenteras i dagsläget

Inom högskole- och universitetsvärlden bedriver idag samtliga lärosäten någon form av systematiserad verksamhet för näringslivskontakter. Många är för närvarande under översyn och omorganisering.

Bland de samverkansformer och innovationsmiljöer som finns idag, och som ständigt utvecklas, kan följande nämnas:

Starthus som under en begränsad tid stöder forskare, lärare och studenter genom att tillhandahålla lokaler och rådgivning för idéutveckling. *Starthus* finns vid SU, KTH, KI, Handels, Konstfack och Musikhögskolan.

Inkubatorer är till för att företag som redan etablerat sig kan bedriva verksamhet och få stöd i form av nätverk, kapital, kontakter med mentorer etcetera.

Praktik- och examensarbeten är en viktig del för företagets kontakter med högskolor/universitet och formerna för dessa utvecklas ständigt. *Ex-jobbspoolen* är en tjänst på webben där studenter och företag kan hitta varandra och inleda samarbeten som gynnar samverkan mellan högskolorna och näringslivet.

Inom högskolorna finns därutöver, i varierande grad, tjänster tillgängliga för forskare och lärare som behöver hjälp med patent- och licensieringsförfaranden.

Uppdragsutbildningar är en viktig form för samverkan mellan näringsliv och högskolorna. KI, KTH, Handels, SU, Lärarhögskolan och Södertörn har alla särskilda enheter med uppgift att sälja kurser

till näringslivet. Kurserna är avgiftsbelagda och kan ofta skräddarsys utifrån uppdragsgivarens behov.

Stockholms Akademiska Forum tillhandahåller och utvecklar webbtjänsten www.hogskolekontakt.se där man tillhandahåller rådgivning för näringslivet.

- **Uppvakta regeringen med budskapet att omvandla Södertörns högskola till universitet.**

En gemensam skrivelse från staden och Småföretagsdelegationen, undertecknad av Stockholm stads skolborgarråd och en representant från Småföretagsdelegationens, skickades till utbildningsdepartementet den 13 mars.

Infrastruktur och bostäder

a) Trafikåtgärder

- **Förläng och anpassa distributionstiderna till mottagarnas villkor.**

Trafikkontoret har infört förändrade tider för lastzoner för att förenkla för distributörer och mottagare och kommer kontinuerligt att behandla konkreta förslag och önskemål med utgångspunkten att tillgodose dessa i så stor utsträckning som det är möjligt.

Exempel på lastzoner där tider förändrats efter önskemål från Schenker AB samt berörda handlare är Birger Jarlsgatan 39, Furusundsgatan 4, Smedsbacksgatan 2, Grev Turegatan 43, Karlavägen 28, Rökuddsgatan 4, Valhallavägen 192.

b) Bostäder

- **Bygg Bostäder för alla målgrupper, även billiga ingångsbostäder**

2005 lämnades över 1000 nyproducerade hyreslägenheter in till bostadsförmedlingen för förmedling. Siffran för 2006 kommer att bli ännu högre. Redan under första kvartalet 2006 kommer närmare 500 nybyggda lägenheter att finnas tillgängliga för uthyrning.

En innerstadstrea hade 2004 en genomsnittlig månadsavgift på 14 395. 2005 kostade motsvarande lägenhet i snitt 10 080 kr per månad. Det motsvarar en hyressänkning på 30 %.

I närförort har den genomsnittliga hyran för en nyproducerad trea sänkts med drygt 18 %, från 10 766 kr till 8 755 kr, mellan åren 2003 och 2005

I ytterförort, till exempel Tensta/Rinkeby och Skärholmen, var år 2005 det genomsnittliga priset för en nyproducerad trea 7 350 kr per månad.

Mångfald med tillgänglig arbetskraft

- **Förstärk studie- och yrkesvägledarna i skolorna - SYV - i invandrartäta områden, t ex genom att skapa nätverk med kopplingar till det lokala näringslivet.**

I invandrartäta områden är SYV-funktionen extra viktig. Satsningar har under året inletts i särskilt prioriterade områden för att skapa kontakter och bygga nätverk som förstärker och utvecklar samarbetet med det lokala näringslivet. Satsningarna innebär konkret att man anställt lokala studie- och yrkesvägledare med särskilt uppdrag att knyta dessa kontakter och bygga nätverk mellan skola och näringsliv.

I nuläget finns resurser fördelade enligt nedan:

Rinkeby	1 heltidsanställd studie- och yrkesvägledare
Spånga-Tensta	1 heltidsanställd studie- och yrkesvägledare
Skärholmen	1 heltidsanställd studie- och yrkesvägledare
Hässelby/Vällingby	1 heltidsanställd studie- och yrkesvägledare
Bromma	1 halvtidsanställd studie- och yrkesvägledare
Farsta/Skarpnäck	2 heltidsanställda studie- och yrkesvägledare

Satsningarna har också visat sig ge positiva synergieffekter i form av ökad kunskap om arbetsmarknaden och arbetslivet hos målgruppen (eleverna). Dessutom ger arbetet studie- och yrkesvägledarna kunskap som är värdefull för arbetet med att utveckla nya och bättre valideringssystem och modeller som säkerställer att framtida utbildningsinsatser görs inom rätt områden och hamnar på rätt nivå.

2. Punkter för beslut vid delegationsmötet den 9/5 2006

Förkortade kommunala ledtider

- **Verka för positivare attityder gentemot näringslivet och för en ökad förståelse för företagens betydelse för Stockholm och tillväxten bland anställda i staden. Hur? Genomför informationsinsatser riktade till kommunens anställda i syfte att förbättra stadens bemötande av näringslivet.**

Under våren 2005 genomförde Stockholm Business Region tillsammans med stadsledningskontoret en undersökning av hur företagare som har varit i kontakt med Stockholms stad uppfattar stadens service. Undersökningen visar att stadens service får godkänt, men att det finns områden som kan förbättras. I ett Nöjd-Kund-Index fick de undersökta serviceområdena värdet 60 av 100, vilket är godkänt, om än inte något överbetyg.

Undersökningen ligger nu till grund för ett förbättringsarbete i staden. Inom ramen för arbetet genomförs ett antal seminarier med handläggare på stadens förvaltningar för att belysa betydelsen av och förutsättningarna för näringslivet i Stockholm. Två seminarier har genomförts, en med miljöhandläggare och en med bygglovhandläggare. Dessa mottogs mycket positivt av de medverkande. Ytterligare ett seminarium kommer att genomföras under våren. Inför hösten planeras tre seminarier för att följa upp den serviceundersökning som nu genomförs.

Målsättningen är att det påbörjade arbetet skall leda till att näringslivet upplever att de får snabba besked och ett trevligt personligt bemötande i sina kontakter med stadens olika verksamheter.

Dessutom sprids information nu kontinuerligt om vad som händer inom näringslivet i staden till berörda förvaltningar. Det sker exempelvis genom nyhetsbrev Företagsplats Stockholm och Stockholmskonjunkturen.

Lokalförsörjning för hela staden

- **Gör konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaneunderlagen så att våra politiker, innan beslut fattas, får en tydlig bild av vad som händer med näringslivet när det berörs. En mall för analysen bör tas fram.**

I en lägesredovisning av arbetet med att ta fram riktlinjer för stadens företagsområden föreslår Stadsbyggnadskontoret, Markkontoret och Stockholm Business Region riktlinjer för genomförande av analyser av konsekvenser för näringslivet i programarbeten. Ärendet behandlas av Marknämnden, Stadsbyggnadsnämnden och styrelsen för Stockholm Business Region i slutet av maj 2006.

Infrastruktur & bostäder

Trafikåtgärder

- **Trafikkommitténs arbetsformer och verksamhet bör ses över tillsammans med deltagarna och regleras i en instruktion eller dylikt. Bl. a bör kommitténs verksamhetsområde utökas till att gälla alla gator, torg och platser i hela staden som är viktiga för framkomlighet och tillgänglighet. Även rutiner för mer genomarbetade konsekvensanalyser för näringslivet av förslagen måste utvecklas.**

Trafikkommittén har med anledning av punkten sett över och diskuterat verksamheten vid sina två senaste möten, ett i mars och ett i april. Vid aprilmötet deltog även Fredrik Elgh från Stockholm Business Region för att kunna svara på frågor rörande den punkt i Tillväxtlistan som berör kommitténs arbete. Kommitténs medlemmar kom i huvudsak fram till följande:

I huvudsak är både stadens och näringslivets representanter i kommittén nöjda med arbetsformerna och verksamheten. Samråds-, konsekvensanalys- och informationsprocesser, kontakter med intressenter och okulära besiktningar av de platser som frågorna behandlar är en naturlig och självklar del av verksamheten. Dock är man medveten om att förbättringar alltid kan göras vilket kommittén också arbetar för att åstadkomma.

Kommittén ser nu över möjligheterna att få med Vägverket som medlem i kommittén. Detta för att bättre kunna överblicka och samordna hela trafiknätet i staden och dess närområde.

Dessutom ser kommittén ett stort värde i att ytterligare stärka samrådsarbetet genom att i än högre utsträckning än tidigare ta kontakt med och bjuda in de intressenter som direkt berörs av de frågor kommittén behandlar.

- **Inrätta LaLo-gruppen igen (lastnings- och lossningsgruppen).**

På sitt förra möte beslutade Småföretagsdelegationen att tillsvidare lämna punkten utan åtgärd. Förslaget är nu att punkten stryks från listan med hänvisning till att den inte är genomförbar på grund av de förändrade förutsättningarna i Plan- och bygglagen, samt att Trafikkommittén i sitt löpande arbete hanterar operativa frågor som lastning och lossning. Det gäller dock inte de frågor som är bygglovsrelaterade eftersom dessa ligger på byggherren.

Vid mötet med trafikkommittén den 27 april framkom också att representanterna från nyttotrafiken upplever att de löpande lastnings och lossningsfrågorna kan lösas smidigare med nuvarande modell.

3. Punkter för beredning och beslut under 2006

Lokalförsörjning i hela staden

- **Översiktsplanens stadsutvecklingsområden måste mer ingående redovisa vad som menas med att arbetsplatser integreras med bostäder. Miljökraven är idag så starka att det knappast går att integrera bostäder med andra arbetsplatser än kontor. Redovisning av vilken typ av lokaler som kan integreras med bostäder.**

Översiktsplanens roll är att visa en inriktning för hur staden planerar att använda marken i framtiden. I kommande revidering av översiktsplanen kommer Stadsbyggnadskontoret att tydligare beskriva vad som menas med integrering av bostäder och arbetsplatser. Ett förslag till inriktning för det nya översiktsplanerarbetet kommer att presenteras för stadsbyggnadsnämnden under 2006.

- **De företagsområden vi har idag innehåller bl. a. störande verksamheter. Om bostäder kommer för nära slutar det ofta med att de boende störs och företagen får flytta och därmed även arbetsplatserna som skapar sysselsättning. I de fall företag måste evakueras måste det finnas planberedskap för vart de ska ta vägen. Staden ska därför ha en beredskap att säkerställa mark för störande verksamheter.**

Under 2006 har Stockholm Business Region tillsammans med stadsledningskontoret, markkontoret och miljöförvaltningen påbörjat ett arbete för att ta fram en strategi för den framtida inriktningen av

stadens företagsområden. Strategin skall ligga till grund för stadens planering i och i anslutning till företagsområden och för stadens rådgivning till företag.

En lägesredovisning av arbetet med strategin görs i ett tjänsteutlåtande till stadsbyggnadsnämnden, marknämnden och styrelsen för Stockholm Business Region i slutet av maj 2006.

- **Tillgång till billiga lokaler är viktigt för nyföretagande och entreprenörskap, vilket ofta är detsamma som lokaler i äldre arbetsområden. Alla arbetsområden behöver inte vara så perfekta. Diskutera med Fokus Stockholm (nätverk med fastighetsägare) om uthyrning av små billiga lokaler.**

Stockholm Business Region kommer att diskutera frågan med Fokus Stockholms ordförande.

Infrastruktur och bostäder

Trafikåtgärder

- **Då endast 40 procent av bussfilerna är upplåtna för taxi bör fler kollektivfiler för taxi upplåtas.**

Vid mötet den 21/2 konstaterade Småföretagsdelegationen att ett körfält öppnats för taxi sedan listan fastställdes. Ytterligare två filer bör dock upplåtas innan punkten kan bockas av.

- **Genomför en ny parkeringsutredning för innerstaden med tyngdpunkt på näringslivets och handelns behov av besöks- och kundparkering.**

Trafikkontoret påbörjade vintern 2004 en utredning om ny parkeringsstrategi för Stockholm City. I samband med omorganisationen maj 2005 avbröts arbetet. Det får nu anses klokt att avvakta utfallet av försöket med trängselskatten innan utredningen slutförs.

- **Inför ett förlängt nyttoparkeringstillstånd för de företag som jobbar med underhåll och reparation av fastigheter.**

Trafikkontoret arbetar på ett förslag till förändrade villkor för nyttoparkering. Ärendet planerar man att behandla under hösten 2006.

- **Se över cykelplanen och flytta/bygg cykelbanorna till mindre trafikerade parallellgator eller till parkerna.**

Ett nytt förslag till cykelplan har tagits fram. Remisstiden gick ut den 28 februari. Ytterligare information krävs innan punkten kan tas upp för behandling.

- **Skynda på översynen av trafik- och gatumiljöplanen och koncentrera den i första hand till åtgärder som ger bättre framkomlighet och som går snabbt att genomföra.**

Precis som parkeringsutredningen får det anses klokt att avvakta utfallet av försöket med trängselskatten innan utredningen slutförs.

Bilaga: Tillväxt Stockholm – åtgärdsprogram/sammanfattning

SLUT

Åtgärdsprogram

Har kan du se hur åtgärder bockas av allt eftersom de genomförs.

1. Stockholmsandan

- Fråga företagare varför de har valt Stockholm som sin stad (intervjuundersökning). ✓
- Bjud in politiker på höga nivåer från Stadshuset till ett seminarium och en rundabords-diskussion kring Stockholmsandan. ✓
- Uppmana nämnder och bolagsstyrelser att beskriva hur de i sitt arbete kan göra Stockholm mer attraktivt. Speciellt för att stärka utveckling och etablering av företag. ✓
- Utse ambassadörer för Stockholm som i olika naturliga sammanhang kan marknadsföra staden. ✓

2. Förkortade kommunala ledtider

- Verka för positivare attityder gentemot näringslivet och för en ökad förståelse för företagens betydelse för Stockholm och tillväxten bland anställda i staden. Hur? Genomför informationsinsatser riktade till kommunens anställda i syfte att förbättra stadens bemötande av näringslivet.
- Undersök om fler kommunala tillstånd över disk kan inrättas. ✓

3. Lokalförsörjning i hela staden

- Översiktsplanens stadsutvecklingsområden måste mer ingående redovisa vad som menas med att arbetsplatser integreras med bostäder. Miljökraven är idag så starka att det knappast går att integrera bostäder med andra arbetsplatser än kontor. Redovisning av vilken typ av lokaler som kan integreras med bostäder.
- De företagsområden vi har idag innehåller bl. a. störande verksamheter. Om bostäder kommer för nära slutar det ofta med att de boende störs och företagen får flytta och därmed även arbetsplatserna som skapar sysselsättning. I de fall företag måste evakueras måste det finnas planberedskap för vart de ska ta vägen. Staden ska därför ha en beredskap att säkerställa mark för störande verksamheter.
- Gör konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaneunderlagen så att våra politiker, innan beslut fattas, får en tydlig bild av vad som händer med näringslivet när det berörs. En mall för analysen bör tas fram.
- Inför flexiblare användningsbestämmelser i detaljplanerna för en snabbare byggprocess. ✓
- Bygg bostäder på marken där Arstalänken ligger idag. Nära tvärbanan, bra för Arsta och de butiker och hantverkare som finns i stadsdelen. Vägen stängs av när Södra Länken öppnar. Arstafältet är stort nog ändå. ✓
- Tillgång till billiga lokaler är viktigt för nyföretagande och entreprenörskap, vilket ofta är detsamma som lokaler i äldre arbetsområden. Alla arbetsområden behöver inte vara så perfekta. Diskutera med Fokus Stockholm (nätverk med fastighetsägare) om uthyrning av små billiga lokaler för små och nya företag.
- Kan marken under broarna utnyttjas på ett bättre sätt? ✓
- Stadsplanekommittén och Svensk Handel bör vara med i planeringen av detaljhandletableringar i nya områden. Målet är att verka för ökad konkurrens. ✓

4. Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov

- Öppna upp för en grundläggande praktisk yrkesutbildning för vuxna i Stockholm och se till att utbildningen är arbetsplatsförlagd. När detta kommit igång kan samma modell fungera som påbyggnadsutbildning efter gymnasiet.

- ✓
- Stadens ledande branscher bör formulera hur utbildningsbehovet ser ut för respektive bransch. ✓
- Uppmuntra studenter att välja naturvetenskapliga ämnen. ✓
- Hitta olika modeller för att öka samverkan mellan näringsliv – skola – högskola.
- ✓
- Uppvakta regeringen med budskapet att omvandla Södertörns högskola till universitet. ✓ NY

5. Tillväxtovalen

Regionalt i Stockholm:

- Utse ansvarig för varje bransch (kluster). ✓
- Skapa en strukturerad samverkan inom klustren genom klustermöten. ✓
- Ansvara för att kompetensväxling mellan klustren uppnås. ✓
- I samverkan med respektive kluster utröna vilken forskning och utbildning som krävs för att skapa/bibehålla position. ✓

Marknadsföra Stockholms branschstruktur:

- Upprätta en tydlig kommunikationsstrategi. ✓
- Se till att budskapet kommer ut till andra kommuner i regionen och andra offentliga organ. ✓
- Ta fram ett marknadsföringsmaterial som kan tillhandahållas för dem som marknadsför Stockholm (inkl företagen). ✓

Ta initiativ till ett regionalt innovationssystem:

- Få till stånd samverkan mellan befintliga institutioner på innovationsområdet i regionen. ✓

Tillväxtovalen (södra Finland, St Petersburg och Baltikum):

- Ta initiativ till kompetens- och företagsmässa för att lyfta fram Stockholmsregionens företag och se till att de andra regionerna i Tillväxtovalen också marknadsför sig. ✓
- Åstadkom samverkan och kraftsamling med andra regionala satsningar österut. ✓

6. Infrastruktur och bostäder

Infrastruktur
Sjöfart:

- Bevara och utveckla hamnverksamheten i Stockholm. ✓
- Beckholmen behövs som varv för sjöfarten i stockholmsregionen. ✓
- Småföretagsdelegationen tillsätter en särskild grupp som kontinuerligt följer och utvärderar trängselavgifternas effekter på näringslivet och tillväxten. ✓

Trafikåtgärder:

- Då endast 40 procent av bussfilerna är upplåtna för taxi bör fler kollektivfiler för taxi upplåtas.
- Inrätta LaLo-gruppen igen (lastnings- och lossningsgruppen).
- Förläng och anpassa distributionstiderna till mottagarnas villkor. ✓ NY

- Genomför en ny parkeringsutredning för innerstaden med tyngdpunkt på näringslivets och handelns behov av besöks- och kundparkering.
- Hög parkeringsnormen vid nyproduktion. ✓
- Hög boendeparkeringsavgifterna och bygg fler och bättre infartsparkeringar. ✓
- Inför ett förlängt nyttoparkeringsstillstånd för de företag som jobbar med underhåll och reparation av fastigheter.
- Se över cykelplanen och flytta/bygg cykelbanorna till mindre trafikerade parallellgator eller till parkerna.
- Skynda på översynen och koncentrera den i första hand till åtgärder som ger bättre framkomlighet och som går snabbt att genomföra.
- Trafikkommitténs arbetsformer och verksamhet bör ses över tillsammans med deltagarna och regleras i en institution eller dylikt. Bl.a. bör kommitténs verksamhetsområde utökas till att gälla alla gator, torg och platser i hela staden som är viktiga för framkomlighet och tillgänglighet. Även rutiner för mer genomarbetade konsekvensanalyser för näringslivet av förslagen måste utvecklas.

Bostäder:

- Bygg bostäder för alla målgrupper, även billiga ingångsbostäder. ✓ NY
- 7. Mångfald med tillgänglig arbetskraft**
- Arbeta med de långa perspektiven vad gäller demografi och mångfald samt framtida arbetskraftsförsörjning i "platsen Stockholm". ✓
 - Förbättra och hitta nya modeller för undervisning i svenska för invandrare. ✓
 - Effektivisera flyktningmottagandet. ✓
 - Förstärk och synliggör olika typer av vägvisarfunktioner för invandrade entreprenörer och idébärare. ✓
 - Arbeta med att få till stånd fler praktikbaserade handledda utbildningar. ✓
 - Förstärk studie- och yrkesvägledarna i skolorna - SYV - i invandratäta områden, t. ex. genom att skapa nätverk med kopplingar till det lokala näringslivet. ✓
 - Arbeta med inställningar och attityder kring mångfaldsfrågor i samtliga verksamheter. ✓
 - För att snabbt få ut invandrare på arbetsmarknaden: Inrätta väl fungerande valideringssystem så att utbildningsinsatsen läggs på rätt nivå. ✓



Renhållningsnämnden

Utdrag ur protokoll 9/2003

Utdrag ur protokoll fört vid Renhållningsnämndens sammanträde 2003-11-05

§10

Rapport om samverkan med stadsbyggnadskontoret

Dnr: 39-0363/03

Förelåg tjänsteutlåtande med förslag till beslut.

Bifall yrkades

dels till framlagt förslag till beslut av Yildiz Kafkas (mp), Mikael Hussner m fl (s) och Stellan Hamrin (v)

dels till förvaltningens förslag till beslut enligt följande:

1. "Förvaltningens rapport läggs till handlingarna."

Beslut

Renhållningsnämnden beslutade, i enlighet med framlagt förslag till beslut av Yildiz Kafkas (mp), Mikael Hussner m fl (s) och Stellan Hamrin (v)

1. Förvaltningens rapport läggs till handlingarna.
2. Förvaltningen får i uppdrag att i samarbete med stadsbyggnadskontoret samt gatu- och fastighetskontoret aktivt driva frågan om lokalavsättning för källsorteringsanläggningar vid ny- och ombyggnad.
3. KS föreslås att Stockholms stad hemställer hos regeringen om ett förslag till ändring av Plan- och Bygglagen med innebörden att fastighetsägare kan åläggas att ordna fasta lokaler för källsortering, inklusive elskrot och förpackningar.
4. Följande anförs:

Nämnden anser att det redan med dagens regelsystem är möjligt att mer aktivt ställa krav på fastighetsägare att ordna fasta lokaler för fastighetsnära källsortering. Under senare år har bygglov begärts för ombyggnad av vindar för bostadsändamål i stora delar av innerstaden. I samband med denna utvidgning av bostadsytor bör staden kräva att utrymmen ordnas för källsortering. Samma villkor bör ställas vid markanvisning för nybygge eller vid utökad byggrätt för befintliga fastigheter. Sådana krav ställs i andra kommuner.

Sannolikt är dagens regelsystem dock otillräckligt för att med dessa metoder få till stånd lokaler för fastighetsnära källsortering i alla delar av Stockholm. Stockholm bör därför hemställa hos regeringen att den föreslagna översynen av PBL även omfattar ett förtydligande av fastighetsägarnas ansvar samt frågan om förbättrade möjligheter för kommunerna att ålägga fastighetsägarna att ordna fasta lokaler för källsortering, inklusive elskrot, förpackningar och grovsopor.

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
K 2003-110	
Ink.	2004-01-12
Dnr:	2003-110/2007
Till:	RD

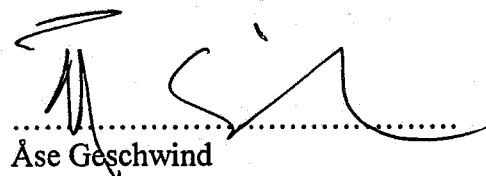
Reservation

Mot beslutet reserverade sig Ewa Schenström m fl (m) och Karl Bern (fp) med hänvisning till förvaltningens förslag till beslut.

Ersättaryttrande

Ett ersättaryttrande avgavs av David Winks (kd) där han instämmer i förvaltningens förslag till beslut.

Protokollsutdraget överensstämmer med protokollet



.....
Åse Geschwind



Handläggare: Anita Tärnström
Tfn: 08 - 508 465 58

Renhållningsnämnden

Rapport om samverkan med stadsbyggnadskontoret

Förslag till beslut

1. Förvaltningens rapport läggs till handlingarna.

Johan Castwall
Direktör

Anita Tärnström
Avdelningschef

Bakgrund

Vid renhållningsnämndens sammanträde 2003-01-29, 6 §, uppdrog nämnden åt förvaltningen

- att aktivt samarbeta med stadsbyggnadskontoret, för att en tidig delaktighet i planeringen av ny- och ombyggnationer. Detta i syfte att säkerställa lokalavsättning för källsorteringsanläggningar vid ny- och ombyggnationer.
- att undersöka möjligheterna att koppla villkor för bygglov till hur frågan om hushållsavfall och grovsopor löses.



SID 2 (2)

DNR 39-0363/03

Förvaltningens redovisning

Förvaltningen har löpande samarbetat med stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, fackliga organisationer samt arbetsmiljöverket i enskilda ärenden som har bäring på främst arbetsmiljön i samband med avfallshanteringen i befintligt fastighetsbestånd.

Med utgångspunkt från att det ställs allt mer krav på avfallshandling, avfallsutrymmen, hämtningssystem fordras att staden har en samsyn i avfallsfrågor och detta innebär att förvaltningen har inlett ett samarbete med stadsbyggnadskontoret, gatu- och fastighetskontoret, miljöförvaltningen för att klargöra vilka förutsättningar som finns och krav som kan ställas vid exploatering och markanvisning, i planeringsprocessen samt vid bygglovhantering. I detta samarbete kommer även frågor som berör tillgänglighet för funktionshindrade att belysas. Resultatet av det uppdrag som kommer att ges till PBL-kommitén, enligt propositionen Ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp (Prop. 2002/03:117), om att särskilt utreda möjligheten att ställa krav på fastighetsägare att inrätta utrymmen för källsortering kommer belysas.

Förvaltningen avser att återkomma med rapport vad samarbetet inom staden har givit för resultat.



Föredragningslista

vid Renhållningsnämndens sammanträde 2003-11-05 kl. 16:30 Bråvallasalen,
1 tr. Stadshuset

Ordförande	Yildiz Kafkas (mp)
Vice ordförande	Anders Hellström (m)
Ledamöter	Eva Oivio (s) Olof Tappert (s) Stellan Hamrin (v) Ewa Schenström (m) Karl Bern (fp)
Ersättare	Mikael Hussner (s) Agnetha Falck-Rodriguez (s) Dick Urban Vestbro (v) Jim Nilsson (mp) Thorwald Nilsson (m) Lars Fernqvist (fp) David Winks (kd)

1. Föredragningslista
2. Justering av nämndens protokoll
3. Föregående protokoll
4. Anmälningssärenden (sänds ut 2003-10-27)
 - A. Sammanställning över till Renhållningsnämnden inkomna skrivelser, protokollsutdrag m.m.
 - B. Inköpsanmälan till nämnd
 - C. Ekonomisk månadsrapport
 - D. Personal
 - E. Sammanträdesplan
 - F. Balanslista över Renhållningsnämndens uppdrag och projekt
 - G. Klagomålsstatistik, brutto (delas)
5. Nämndens budget och verksamhetsplan 2004
6. Avfallstaxa 2004



7. Svar på skrivelse från Yildiz Kafkas (mp), Eva Oivio (s) och Dick Urban Vestbro (v) avseende översyn av nämndens styrdokument

Bordlagt Rhn 2003-10-09

8. Reviderad informationsstrategi
9. Svar på remiss om förslag till föreskrifter och allmänna råd om undantag och dispens från deponiförbudet för organiskt avfall samt sorteringsregler för brännbart avfall

Omedelbar justering

10. Rapport om samverkan med stadsbyggnadskontoret
11. Strategi för insamling och behandling av organiskt avfall
12. Miljöpolicy
13. Rapport nordiskt samarbete
14. Avfallsstatistik för 3:e kvartalet 2003 (delas)
15. Rapport från förvaltningschefen
 - Rapport om fastighetsnära insamling
 - Rapport om ÅVC Torntrappan
 - Övrigt
16. Övriga frågor